

KOMORNÍ LISTY

časopis soudních exekutorů

II/2012
4. ročník

ROZHOVOR S JIŘÍM
PROŠKEM

PŘESHRANIČNÍ VÝKON
ROZHODNUTÍ

INSOLVENČNÍ NÁVRH
JAKO OBRANA
POVINNÉHO

vydává Exekutorská komora
České republiky

VYZKOUŠEJTE SI E-DRAŽBY ZDARMA

USNADNĚTE ŽIVOT SOBĚ I SVÝM KLIENTŮM

Dva měsíce k vyzkoušení pořádání E-DRAŽEB zcela ZDARMA.

Chcete dražit elektronicky, nebo si chcete tento inovativní způsob dražení pouze vyzkoušet? Máte možnost. Zadejte nám své E-dražby s datem konání v měsíci červenec – srpen 2012. Vyzkoušejte si nezávazně zdarma, jak se draží elektronicky na portálu DRAZBY-EXEKUTORI.CZ, který splňuje veškeré právní nároky stanovené příslušnými zákony. Využití této akce vás k ničemu nezavazuje.

Jak na to a co Vás čeká?

- 1) Pošlete na krenkova@e-aukce.com dražební vyhlášku, případně znalecký posudek.
- 2) My dražbu zveřejníme na portálu DRAZBY-EXEKUTORI.CZ.
- 3) Uveřejnění dražby vám potvrdíme e-mailem.
- 4) V případě zájmu dražbu podpoříme inzercí na portálu E-aukce.com, iHNed.cz, na realitním portálu a realním magazínu - RealCity.cz a v [Konkursních Novinách](#) za zvýhodněnou cenu.

drazby-@xekutori.cz

Kontaktujte nás:

+420 774 868 037

+420 241 416 417

spravce@e-aukce.com

VEŠKERÉ STAROSTI S POŘÁDÁNÍM VAŠICH DRAŽEB NECHTE NA NÁS.

EXEKUCE VE SNĚMOVNĚ!

JUDr. Pavel Staněk
poslanec Parlamentu ČR

Ne, to nemá být titulky článku bulvárního plátku, který má přilákat další čtenáře a zvýšit náklad dnešního vydání. To se jen snažím uvést svůj příspěvek do tohoto ctihodného profesního magazínu.

Ano, skutečně, v Poslanecké sněmovně se v posledních šesti měsících zcela aktuálně řešily exekuce. Naštěstí ne na majetek Parlamentu, nýbrž „jen“ novela zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád. Zkrátka a dobře, nová úprava exekucí a exekutorské činnosti.

Vládní návrh zákona přinesl sám o sobě celou řadu změn, především podstatné omezení dvoukolejnosti výkonu rozhodnutí prováděného soudem a exekuce prováděné soudními exekutory, zavedení nových způsobů výkonu rozhodnutí zaměřených na efektivní a přitom nelikvidační způsoby exekuce, zavedení elektronických dražeb movitých věcí a vůbec posílení institutu dražby jako transparentního a nejvíce výtěžného zpeněžení věcí a hodnot, spojení věcí proti stejnému povinnému, předžalobní výzvu a další. To vše při zachování standardu ochrany práv účastníků řízení.

Po prvním čtení v lednu tohoto roku následovalo zdlouhavé, ale podrobné projednávání v Ústavně právním výboru Sněmovny. Celkem čtyřikrát. Návrh tak doznal řady změn, úprav, doplnění a pozměňovacích návrhů, a mě jako zpravodaje zaměstnal na spoustu hodin a dnů práce. Konečné dílo, které je od 1. května 2001, kdy vstoupil v účinnost zákon č. 120/2011 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád), asi největší změnou, schválila ve středu 13. června Poslanecká sněmovna a míří do Senátu. O tom, že se s ním v dolní sněmovně potkáme ještě jednou a k jeho přijetí bude třeba „stojedničky“, není pochyb.

Jako zpravodaj mi připadla i možnost a hlavně právo společné dílo zhodnotit. Celou materii považuji za dobrý kompromis možného, za který není třeba se stydět. Snad jen jedna věc mne mrzí, a to nesmyslné vypuštění exekutorských zápisů. Tento běžný a bez větších problémů fungující institut nebudou již nadále moci exekutoři svým klientům nabízet a jejich vypracování tak přejde jen do rukou notářů. Budu doufat, že to nebude na škodu všem zúčastněným.

Co mne ale zaujalo během celého projednávání nejvíc, je nálada ve společnosti, která je zcela opačná než v době, kdy byl původní zákon přijímán. Snad všichni již zapoměli, co vedlo tehdejší zákonodárce k zavedení soudních exekutorů. Byla to přece tehdy velmi špatná, téměř nulová vymahatelnost práva. Společnosti, podnikatelé, obchodníci, vlastníci nemovitostí, poctiví občané, ti všichni volali po změně, která měla přinést dostupnost výkonu práva. Změna konečně přišla a přinesla sebou i dobré výsledky. Ano, pravda, občas zkalené selháním a šlendriánstvím jednotlivců. Jako celek je však koncepce soukromých exekutorů, na něž je přenesen výkon státní moci, tou jedinou správnou a efektivní. Za tímto si po svém více než desetiletém působení v justici prostě stojím a jsem o tom pevně přesvědčen.

Snad ještě poslední poznámku na závěr. Věřím a doufám, že i do budoucna zůstane „exekuce ve sněmovně“ jen jedním z mnoha projednávaných zákonů.

OBSAH

- ROZHOVOR 6 Exekutoři byli zřízeni pro to, aby byli lepší než soudy
rozhovor s prezidentem Exekutorské komory Mgr. Ing. Jiřím Proškem
- ČLÁNKY 10 Katastr nemovitostí a nový občanský zákoník
JUDr. Eva Barešová
- 16 Přeshraniční výkon rozhodnutí s přihlédnutím ke vztahu mezi ČR a Polskem
Mgr. Michal Schneider
- 23 Insolvenční návrh jako obrana povinného?
Mgr. Ondřej Svoboda
- 28 Leasingová smlouva, smlouva o koupi najaté věci
prof. JUDr. Karel Marek, CSc.
- Z HISTORIE 36 Veřejné dražebny za mocnářství a za I. republiky
JUDr. Petr Smolík, Ph.D.
- REPORTÁŽE 40 21. mezinárodní kongres UIHJ – Cape Town
Mgr. David Koncz
- LEGISLATIVA 41 Stanoviska právní a legislativní komise
rubriku připravil Mgr. Martin Hampl
- JUDIKATURA 43 Z judikatury Ústavního soudu ČR (dopadající na exekuční řízení)
rubriku připravila Mgr. Vladimíra Medková
- 46 Z judikatury vztahující se k exekučnímu řízení a na něj dopadající
rubriku připravili Mgr. Vladimíra Medková a Mgr. Jan Uhlíř
- ZPRÁVY Z KOMORY 49 Profesionální profily nových exekutorů
Mgr. Dušan Šnaider, Mgr. Martin Horák
- 51 Aktuální události
rubriku připravila Mgr. Petra Báčová

Autor fotografie na titulní straně: Petra Báčová

ABSTRAKTY

JUDr. Eva Barešová
Katastr nemovitostí a nový občanský zákoník

S přijetím nového občanského zákoníku, který přináší mnoho změn v soukromém právu, je nezbytné přijetí i nového katastrálního zákona. Katastrální zákon nutně musí reagovat na změny v občanském zákoníku, které se týkají nemovitostí. Nově je definována nemovitost, dochází k návratu k zásadě superficies solo cedit (povrch ustupuje půdě, stavba je součástí pozemku), rozšiřuje se okruh věcných práv, která budou zapisována do veřejného seznamu, tj. do katastru nemovitostí, rozšiřuje se i počet zapisovaných poznámek do katastru nemovitostí, dojde k důslednému uplatnění zásady materiální publicity ohledně zápisů v katastru nemovitostí. Technická stránka vedení katastru nemovitostí by neměla doznat výraznějších změn.

Mgr. Michal Schneider
Přeshraniční výkon rozhodnutí s přihlédnutím ke vztahu mezi ČR a Polskem

Článek pojednává o možnostech přeshraničního výkonu rozhodnutí či exekuce dle platných českých, mezinárodních a komunitárních předpisů. Zabývá se zejména aplikací nařízení 44/2001/ES (Brusel I), a dále nařízením o evropském exekučním titulu pro nesporné nároky, evropském platebním rozkazu a evropském řízení o drobných nárocích. V závěru je také přiblížen případný výkon exekuce v případě aplikace bilaterální mezinárodní smlouvy mezi Českou a Polskou republikou.

Mgr. Ondřej Svoboda
Insolvenční návrh jako obrana povinného?

Článek upozorňuje na současnou praxi účelového podávání insolvenčních návrhů dlužníky, kteří jsou zároveň povinnými v exekučním řízení, a to v krátkém období před zahájením dražby zejména nemovitého majetku dlužníka. Zároveň poukazuje na procesní situace v případech podání nedokonalých návrhů na zahájení insolvenčního řízení a na důsledky, které dlužníkům jednotlivé způsoby řešení úpadku přinesou, přičemž tyto důsledky částečně srovnává s průběhem exekučního řízení.

prof. JUDr. Karel Marek, CSc.
Leasingová smlouva, smlouva o koupi najaté věci

Článek se zabývá obecnými otázkami obchodněprávní úpravy leasingu, který bývá prováděn podle § 269/2 obchodního zákoníku jako tzv. nepojmenovaná smlouva. Autor provádí třídění leasingu do jednotlivých kategorií a uvádí srovnání s některými jinými zeměmi. Představuje rovněž možný obsah leasingové smlouvy. Pojednání je orientováno na smluvní typ smlouvy o koupi najaté věci, upozorňuje na podstatné části tohoto smluvního typu a zabývá se zánikem nájemní smlouvy a zánikem práva věc koupit. Dále pojednává o vzniku kupní smlouvy a přechodu vlastnického práva, o kupní ceně a případných vadách. Poslední část řeší otázku bezplatného nabytí vlastnictví.

EXEKUTOŘI BYLI ZŘÍZENI PRO TO, ABY BYLI LEPŠÍ NEŽ SOUDY

ROZHOVOR S JIŘÍM PROŠKEM, PREZIDENTEM EXEKUTORSKÉ KOMORY

připravila Petra Báčová
tisková mluvčí Exekutorské komory

Funkce se ujal 4. dubna. Od té doby uplynuly bezmála tři měsíce. Jak je Jiří Prošek hodnotí? A jaké jsou jeho plány do budoucna? I o tom se dočtete v rozhovoru, který nový prezident Exekutorské komory poskytl Komorním listům.

Komoru jste sice převzal ve stabilizované situaci, ale přesto je to nelehká úloha. Jak jste se seznamoval se svými hlavními úkoly? Do čeho jste se pustil přednostně?

Seznámení s agendou muselo proběhnout během velmi krátké doby a hlavní cíle si prezidium vytyčilo už v rámci formulování našeho programu, který jste představili v minulém čísle Komorních listů. Podtrhl bych, že hlavním úkolem prezidia je novela exekučního řádu. Soustředíme se na sledování a vysvětlování v rámci schvalovacího procesu. Tím jsme také začali.

Jako druhý primární úkol jsme si stanovili zkvalitnění naší externí komunikace. Veškeré síly napínáme k tomu, abychom veřejnosti vysvětlili, že se exekuční prostředí výrazně změnilo, že Komora je jiná a že je třeba znát základní principy exekučního řízení. Nastartovali jsme plánovanou osvětovou činnost a vysvětlujeme mýty, které kolem exekucí panují. Nasadili jsme vysoké tempo a je třeba v něm pokračovat, byť to permanentně není možné v takové intenzitě jako dosud.

A v neposlední řadě chceme podnikat významné kroky, jež mohou vést i ke snížení nákladů v rámci exekucí, v oblasti IT. Chystáme se dosáhnout zavedení unifikace komunikace, co se týče bank a ČSSZ. Rádi bychom rovněž přispěli k tomu, aby exekuční příkazy byly vydávány elektronicky. Jedná se o výhodu jak na straně soudních exekutorů, tak na straně příjemců.

Když jste kandidoval do prezidia, dovedl jste si jasně představit, co všechno vás čeká?

Částečně samozřejmě ano, protože už předtím jsem v prezidiu byl. Nutno ale poznamenat, že v okamžiku, kdy jsme si řekli, že bychom rádi zintenzivnili komunikaci s veřejností a představili Komoru jako mediálně otevřenou, nedokázal jsem si beze zbytku představit, jak náročné to může být.

Nevzal byste to rozhodnutí po aktuálních zkušenostech raději zpátky?

To ne, ale... Teď člověk samozřejmě vidí, že udělal správný krok. Má dobrý pocit z toho, že dělá užitečnou práci, která pomáhá našemu stavu i účastníkům řízení. Na druhou stranu časová a osobní investice, nasazení a síla – to všechno do toho vkládáme a to jsou poměrně vysoké ceny.

Nemrzí Vás pak, že osvěta jak odborné, tak pseudoodborné i laické části veřejnosti jde tak ztuhá? Že narážíme na renomované novináře, kteří po odvysílání několika pořadů o exekucích ani netuší, že soudní exekutor musí mít právnické vzdělání, že exekuci nařizuje soud a že Exekutorská komora nevytváří pohledávky? Kde je problém?

Ne, já myslím, že na tohle si člověk jako exekutor zvykne. Devadesát procent exekutorů je s tím smířeno. A novináři nebývají příliš informovaní, resp. není to jejich povinnost. Já bych taky nevěděl, nebýt toho, že jsem to pochytil, kdo je editor, jaká je jeho úloha a moc. Takže člověk po novinářích nemůže chtít, aby znali detaily exekučního řízení. Pro ně jsou exekuce jedním z padesáti témat, která v rámci justice řeší, nemůžeme se na ně proto zlobit. To, co mi spíš vadí, jsou některé neférové postupy v rámci médií a snaha primárně bavit a prodávat za každou cenu. Nejsem schopen to skousnout.

Dobře, u novinářů to částečně tolerujeme, ale co názor vlastního stavu? Vrací se investovaná energie prezidia do zlepšení renomé Komory takovou měrou, jak by to bylo žádoucí?

Jsme na začátku a funkce prezidia jsou většinou spojeny s tím, že kolegové mají jiné starosti, než aby sledovali, co se daří, či nedaří. Zachycují to jen periferně. Ani po kolezích nelze chtít, aby intenzivně sledovali práci prezidia a chválili prezidium – to jsou věci, které jsou navíc. Prezidium si kolegové zvolili, prezidium má program, který plní a rozhodlo se vydat touto cestou. Kolegové nás spíš korigují ohledně toho, že něco nevysvětlujeme dostatečně. Není to tak, že bych potřeboval být každý den pochválen alespoň od jednoho exekutora. (smích)

Prezidium však chystá různé instrumenty, které by zkvalitnily interní komunikaci.

To je pravda. I coby člen bývalého prezidia vnímám jako určitý dluh, že informovanost exekutorů o činnosti prezidia a o věcech, které se udály za poslední měsíce, byla s ohledem na

kvantum odvedené práce relativně malá. Chceme tedy udělat něco jako informační bulletin nad rámec Komorních listů, kde by se zkratkovitě a v přehledné podobě dostaly kolegům pravidelné informace o tom, co se povedlo, co se stalo, co prezidium udělalo, co se chystá apod.

Zaštítí prezidium také nějaká mediální školení pro soudní exekutory?

Ano, soudní exekutoři by se měli identifikovat s Exekutorskou komorou a naší komunikační strategií. Měli by také pochopit, že není vždy taktické komunikovat na vlastní pěst a starat se jen o vlastní zájmy či popularitu, ale vyžádat si asistenci někoho fundovanějšího. Zvláště pokud se jedná o jednotlivé případy, nekončí mediální aktivita dobře. Prezidium tedy chce zaštitit pořádání mediálních školení pro exekutory. Je to totiž v jejich zájmu, aby poznali alespoň základní principy fungování médií a zpravodajství.

Řešení mediálních problémů je jedna věc, ale jak odstranit jejich příčiny?

Když pomínu kauzy typu Višváder apod., tak příčiny vznikají v naší práci. Každý máme přes tisíce kauz a jsme jen lidé, takže dochází k chybám. A kauzy prostě nezmizí, kauzy budou. Jen je otázka, nakolik se to lidem podaří vysvětlit. Veřejnost by samozřejmě chtěla, abychom byli bezvadné stroje, které nedělají chyby, které se chovají tak, jak by si povinný přál, tzn. abychom vymohli pohledávku, ale pokud možno sametovým způsobem.

To by byl celkem zajímavý požadavek na činnost soudních exekutorů.

Hmm, ale v tom případě by bylo exekuční řízení dost neefektivní, protože měkkost vůči dlužníkovi, stejně jako tvrdost, vyplývá ze zákona. A je na zákonodárci, aby si řekl, jestli chce mít exekuční řízení velmi tvrdé, či velmi flexibilní a gumové. V případě, že si řekneme, že dlužník by exekuci prakticky neměl poznat, mělo by mu vždy zůstat minimum 15.000 korun, tak je to vždy moc hezké, ale pak bude řízení neefektivní, protože se věřitel nedomůže svého práva.

Když si představíte ideálního soudního exekutora, jaký by měl být? Jaký komplex schopností a dovedností, ale i charakterových vlastností by měl obsahovat?

Důležitá je profesionalita, což obnáší určitý nadhled nad exekucí. Exekutor by měl vždy jednat podle exekučního řádu. V případě, že je na pochybnostech, podívá se do zákona a snaží se danou věc kvalifikovaně posoudit. Exekutor musí vnímat jednotlivost, ale primární je vždy zákon. V určitých nuancích mohou slevit či přitvrdit podle situace, ale primárně se musím ptát, co říká legislativa: mohu toto udělat, nebo ne?

A byt' se mi zdá, že dlužník např. vyvádí majetek a dělá lumpárny, a já nedisponuji žádnou zákonnou možností, jak tomu zabránit, nedá se nic dělat. Mohu činit jen to, co mi zákonodárce umožnil.

Apeluji tedy na profesionalitu, morální kredit, na to, aby člověk byl schopen ustát svá rozhodnutí, byl schopen si je zdůvodnit a obhájit je i veřejně. Exekutor nesmí být ovlivňován za strany povinného, ani oprávněného. Zásadní je jeho vysoká odborná fundovanost a aktivita v rámci poradních orgánů Exekutorské komory. Měl by být i komunikativní.

Komunikativní?

Komunikativní znamená, že se s ním nebo s jeho úřadem může účastník spojit telefonicky, a může tak bezproblémově a bez průtahů získat informace o řízení. Znamená to, že se úřad neschovává za krátké úřední hodiny a nevymlouvá se na to, že spis je aktuálně mimo, u nějaké úřednice. Komfort pro účastníky řízení by měl být na úrovni srovnatelné nebo vyšší než u soudů. Koneckonců pro to byli exekutoři zřizováni – pro to, aby byli lepší než soudy!

Ale není komunikace jako komunikace.

Primární je, aby se účastník řízení dovolal do úřadu. Následně by úředníci měli být schopni dát účastníkovi procesní poučení, vysvětlit mu, co onen procesní úkon znamená. Na druhou stranu má to svoje hranice. Exekutor nemůže suplovat právního zástupce. Nemůže to fungovat tak, že exekutor bude právní poradnou povinných. Dlužníka mohu informovat o tom, jaké má možnosti opravných prostředků, kam je lze podat a podobně, ovšem nemůžu mu říkat, co konkrétně má namítat.

Ovšem Komora se teď dostala do situace, kdy něco supluje v mnoha oblastech. Např. se snaží působit na finanční gramotnost obyvatel a osvětu. Je tohle funkce Komory?

Maximálně okrajová. Je to situace, do které jsme byli v minulosti vmanipulováni. Otázku finanční gramotnosti aktuálně nikdo neřeší a naopak je nám házeno na hrb jako poslednímu článku celého řetězce, že za všechno můžeme my. V tomto okamžiku nám tedy nezbyvá nic jiného – pakliže nechceme být za ty lumpy a nést všechno jho, které se událo před námi, abychom ho nesli za věřitele, advokáta a soud – tyto věci komunikovat a vysvětlovat. Avšak není to úplně fér. Tohle je práce státu a exekutoři nebyli zřízeni kvůli tomu, aby školili občany ve finanční gramotnosti.

Jak už jste naznačil v úvodu rozhovoru, dalším sektorem, který je pro vás primární, je novela občanského soudního řádu a exekučního řádu? V jaké fázi se nachází?

Ve středu 13. června prošla novela třetím čtením v Poslanecké sněmovně. Došlo k několika změnám. Například k vedení exekuce bude nadále zapotřebí ingerence soudu, nikoliv však ve formě usnesení o nařízení exekuce, ale ve formě pověření. To bude jen opatřením soudu, které se bude doručovat pouze exekutorovi, nikoliv účastníkům řízení.

Další úpravy se týkají prodloužení lhůty pro dobrovolné plnění, kárné odpovědnosti či navrácení movitých věcí třetím osobám. Naopak neprošel návrh na zpoplatnění součinností zdravotních pojišťoven.

Jste tedy s průběhem jednání o novele spokojený?

Jak s čím. V souvislosti s novelou byla přijata řada ustanovení. Některé se někomu líbí víc a někomu míň. Je ale zapotřebí postupovat jednotně, a to jedině prostřednictvím prezidia, protože pro všechny partnery, ať už to jsou politici, soudci nebo různé profesní komory, je jediným čitelným partnerem řádně zvolené prezidium.

V okamžiku, kdy se různí exekutoři přes různé kontakty a ne-kontakty snaží prosadit změnu tu jednoho, tu druhého paragrafu, mohou jít naše zájmy proti sobě. Působíme pak jako spolek zahrádkářů, kteří nevědí, jestli zasadit jabloň vlevo, nebo vpravo. To není dobře! V případě, že jsou zde absolutně nečitelné snahy, kdy jedna ruka dělá čehý a druhá hot, politici a nakonec ani novináři pak netuší, co vlastně chceme. Řada partnerů se na nás tváří nechápavě, když jim říkáme, že tohle pro nás není priorit a není to pro nás důležité. Signifikantní je, že u České advokátní komory či Notářské komory se s tímto vůbec nesetkáváme.

Co byste si do nového funkčního období pro prezidium, pro sebe či pro Komoru přál?

Aby se po této novele měnil exekuční řád maximálně jednou za dva až tři roky, protože je neuvěřitelné, s jakou turbulencí se měnil a mění. Nyní to bude jeden z nejvíce novelizovaných předpisů. Jeví se mi to jak reálný požadavek, protože aktuální novela je koncepční s vnitřními souvislostmi a strukturou. Novelizace bývají většinou kauzální, reagují na mediální sdělení o tom, co se kde stalo a zákonodárce má pak nutkavou potřebu upravit to do zákona.

Řešení by se měla hledat zejména v rámci obecného práva, spíše než v reakcích na konkrétní kauzu. Může se totiž snadno stát, že se objeví kauza nová a najednou zjistíme, že ona zákonná úprava není úplně vyhovující a je potřeba ji zase změnit. Příkladem je třeba přiměřenost: řeklo se, že primárně musíme vymáhat z účtů, avšak když za námi přijde dlužník, že by potřeboval, abychom mu vydražili pole nebo dům, ale že potřebuje volný účet a prostředky na něm, proto-

že z něj platí důležité věci, musím ho s odmítnutím odkázat na § 58.

Na konci dubna se náš stav rozrostl o dva nové členy. Co byste do začátku poradil nově jmenovaným soudním exekutorům?

Kromě toho, že budou potřebovat hodně štěstí, lze vyslovit snad jen materiální přání. Vzhledem k tomu, že jsou oba bývalí kandidáti, vědí, jak exekuce fungují a musí oba vydržet zejména ekonomicky do doby, než úřad začne fungovat. A přeju jim i pevné nervy a celkový nadhled, a to i nad negativní publicitou exekutorů.

A ještě poslední, důležitá otázka: jak by Exekutorská komora měla vypadat za tři roky Vašeho působení?

STRUČNÁ CURRICULUM VITAE ČLENŮ NOVÉHO PREZIDIA EXEKUTORSKÉ KOMORY

Mgr. Ing. Jiří Prošek

Mgr. Ing. Jiří Prošek (1976), soudní exekutor EÚ Plzeň-město, vystudoval Právnickou fakultu Západočeské univerzity a Fakultu mezinárodních vztahů na Vysoké škole ekonomické. Od roku 2000 byl činný v advokacii, kdy se věnoval zejména obchodnímu a občanskému právu. Exekutorem byl jmenován v lednu 2008. O rok později se stal viceprezidentem Komory. V minulosti byl Mgr. Ing. Prošek legislativně činný (např. v oblasti obchodního a trestního práva). V neposlední řadě se angažuje v řadě projektů občanské společnosti.

Mgr. David Koncz

Mgr. Davida Koncze (1975) jmenoval ministr spravedlnosti soudním exekutorem Exekutorského úřadu Cheb 13. listopadu 2002. Předtím pracoval jako advokát. Vystudoval Právnickou fakultu Západočeské univerzity. V Komoře již několik let zastává funkci předsedy IT komise. Členem prezidia EK byl i v letech 2009-2012.

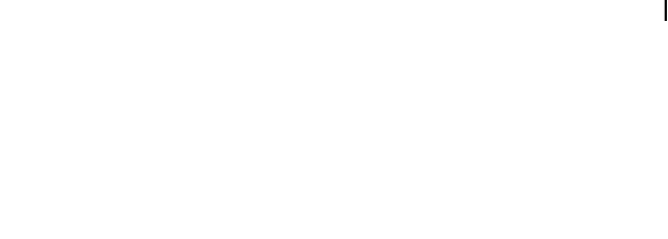
JUDr. Vladimír Plášil

Soudní exekutor Exekutorského úřadu Praha 7 JUDr. Vladimír Plášil (1957) absolvoval Právnickou fakultu Univerzity Karlovy v Praze roku 1980. Státní rigorózní zkoušku složil na téže fakultě v roce

Exekutorská komora by měla vypadat jako Notářská komora. Naše stavovská organizace už udělala obrovský kus práce. Má funkční administrativní aparát, má normalizované vztahy s ostatními profesními komorami, spolupracuje s řadou institucí a začíná se harmonizovat i legislativní činnost Komory, byť na ní chceme ještě podstatným způsobem zapracovat.

A jak bych ji rád předával? Chci Komoru, která plní svoje funkce, která vyřizuje podání bez jakýchkoliv průtahů, která má funkční legislativu, sleduje legislativu a aktivně se na ní podílí, Komoru, která je respektovaná v rámci médií a veřejnost chápe nejen její sdělení, ale i základní principy a filosofii fungování exekucí.

Držím palce, aby se Vám to podařilo, a děkuji za rozhovor.

STRUČNÁ CURRICULUM VITAE ČLENŮ NOVÉHO PREZIDIA EXEKUTORSKÉ KOMORY

1981. JUDr. Plášil má více než 30letou právnickou praxi v justici, prokuratuře i advokacii, čehož využívá i při výkonu exekuční činnosti. Zkušenosti získal rovněž coby člen prezidií Komory z let 2001 až 2009 a člen Legislativní rady vlády ČR v období 2006-2008.

Mgr. Michal Rudý

Soudní exekutor Exekutorského úřadu Praha 8 Mgr. Michal Rudý (1973) je bývalým předsedou Kontrolní komise Exekutorské komory. Vystudoval Právnickou fakultu Univerzity Karlovy v Praze. Pět let sbíral zkušenosti v advokacii. Soudním exekutorem je od roku 2001.

JUDr. Stanislav Pazderka

JUDr. Stanislav Pazderka (1975), soudní exekutor Exekutorského úřadu Písek, bude mít v novém prezidiu na starosti zejména oblast legislativy. JUDr. Pazderka absolvoval Právnickou fakultu Masarykovy univerzity v Brně v roce 1998, rigorózum složil v roce 2000. Po krátké praxi v advokátní kanceláři pracoval od roku 2001 jako koncipient a kandidát u Exekutorského úřadu Tábor. Soudním exekutorem byl jmenován v roce 2004. Je jedním z hlavních autorů novely občanského soudního řádu a exekučního řádu, především v části upravující prodeje nemovitostí či postihy obchodních podílů.

KATASTR NEMOVITOSTÍ A NOVÝ OBČANSKÝ ZÁKONÍK

JUDr. Eva Barešová **Úvod**

vedoucí

Samostatného oddělení legislativy ČÚZK

Katastrální zákon č. 344/1992 Sb. začátkem roku 2013 dovrší 20 let své účinnosti. Rok 2013 však bude i posledním rokem, kdy bude tento zákon platit. Nový občanský zákoník, který byl již uveřejněn ve Sbírce zákonů pod č. 89/2012 Sb. (dále jen NOZ), nabude účinnosti 1. 1. 2014 a přinese tolik změn, že není myslitelné, aby byla provedena pouze novela stávajícího katastrálního zákona. Změny obsažené v novém občanském zákoníku si nutně vyžadují i nový katastrální zákon, který bude na tyto změny reagovat.

Návrh věcného záměru nového katastrálního zákona schválila vláda usnesením č. 2 ze dne 4. 1. 2012 a uložila ministru zemědělství ve spolupráci s předsedou Českého úřadu zeměměřičkého a katastrálního vypracovat návrh katastrálního zákona a předložit jej vládě k projednání do 30. 4. 2012. Tento úkol byl splněn a vláda již může návrh nového katastrálního zákona projednat.

Vztah nového občanského zákoníku a nového katastrálního zákona

Nový občanský zákoník zásadním způsobem mění právní vztahy k nemovitostem. Mění se již samotná definice nemovitosti, dochází k návratu k zásadě superficies solo cedit (povrch ustupuje půdě, stavba je součástí pozemku), rozšiřuje se okruh věcných práv, která budou zapisována do veřejného seznamu, tj. do katastru nemovitostí, rozšiřuje se i počet zapisovaných poznámek do katastru nemovitostí, dojde k důslednému uplatnění zásady materiální publicity ohledně zápisů v katastru nemovitostí. Na všechny tyto změny musí katastrální zákon reagovat. Technická stránka vedení katastru nemovitostí by ví-

ceméně měla být převzata z dosavadního katastrálního zákona jen s určitými úpravami, které se však nedají svým rozsahem srovnávat s rozsahem změn v souvislosti s novým občanským zákoníkem (z tohoto důvodu je také předmětem tohoto článku především část vztahující se k zápisům práv do katastru nemovitostí a předmět evidence v katastru nemovitostí).

Je proto bezpodmínečně nutné, aby nový katastrální zákon nabyl účinnosti shodně s novým občanským zákoníkem, tj. 1. 1. 2014. Ačkoliv nový občanský zákoník ruší celkem 238 právních předpisů (zákon č. 344/1992 Sb., o katastru nemovitostí České republiky (katastrální zákon) ani zákon č. 265/1992 Sb., o zápisech vlastnických a jiných věcných práv k nemovitostem, mezi nimi nejsou) a je zřejmé, že na nový občanský zákoník musí navázat mnoho dalších předpisů, je návrh nového katastrálního zákona zřejmě prvním návrhem zákona, který byl vládě předložen v souvislosti s novým občanským zákoníkem. Podle plánu legislativních prací vlády např. návrh novely občanského soudního řádu (nikoliv nový občanský soudní řád), který je nezbytný k fungování nového občanského zákoníku, má Ministerstvo spravedlnosti předložit vládě až koncem roku 2012. Je tedy jasné, že tolik potřebnou legisvakanci u mnohých předpisů nebude možné zabezpečit. Návrh nového katastrálního zákona obsahuje řadu zmocnění, která bude nutné po schválení katastrálního zákona naplnit, a obsáhlé úpravy si vyžádá také informační systém katastru nemovitostí. Z těchto důvodů byl proto návrh nového katastrálního zákona vládě předložen s určitým předstihem oproti jiným, na nový občanský zákoník navazujícím právním předpisům.

Předmět evidence v katastru nemovitostí

Předmět evidence katastru nemovitostí je v současné době vymezen v § 2 katastrálního zákona č. 344/1992 Sb. a odpovídá současnému pojmu nemovité věci v § 119 odst. 2 občanského zákoníku č. 40/1964 Sb., podle kterého nemovitostmi jsou pozemky a stavby spojené se zemí pevným základem. Nový občanský zákoník však vymezuje nemovitou věc (důsledně užívá pojem nemovitá věc, nikoliv jen nemovitost) v § 498 odst. 1 zcela odlišně, a tomu musí odpovídat i vymezení předmětu evidence v katastru nemovitostí (tj. veřejném seznamu).

Nemovitými věcmi budou:

- pozemky,
- podzemní stavby se samostatným účelovým určením,
- věcná práva k pozemkům a podzemním stavbám se samostatným účelovým určením,

- práva, která za nemovité věci prohlásí zákon.
- stanoví-li jiný právní předpis, že určitá věc není součástí pozemku, a nelze-li takovou věc přenést z místa na místo bez porušení její podstaty, je i tato věc nemovitá.

Z uvedeného je zřejmé, že i práva budou věcmi, a to podle své povahy buď nemovitými věcmi, nebo movitými věcmi. Dalším důležitým momentem bude, že stavba se stane součástí pozemku, a proto již nemůže být určující pro vymezení nemovité věci, že stavba je pevně spojená se zemí. Podle § 506 odst. 1 NOZ součástí pozemku je prostor nad povrchem i pod povrchem, stavby zřízené na pozemku a jiná zařízení s výjimkou staveb dočasných, včetně toho, co je zapuštěno v pozemku nebo upevněno ve zdech (návrat k zásadě superficies solo cedit – povrch ustupuje půdě, stavba je součástí pozemku). Výslovně je také stanoveno, že není-li podzemní stavba nemovitou věcí, je součástí pozemku, i když zasahuje pod jiný pozemek (§ 506 odst. 2 NOZ). Pro definování nemovité věci bude mít proto opět význam, že se jedná o dočasnou stavbu. Nebude to však tak jako za středního občanského zákoníku (§ 26 zákona č. 141/1950 Sb., občanský zákoník), kdy dočasná stavba nebyla nemovitostí, ale podle nového občanského zákoníku, dle něhož dočasná stavba není součástí pozemku, a proto bude nemovitou věcí za předpokladu, že se jedná o věc, kterou nelze přenést z místa na místo bez porušení její podstaty.

Na ustanovení nového občanského zákoníku o vymezení nemovité věci a o stanovení, že stavba je součástí pozemku, nutně musí navazovat i nové vymezení předmětu evidence v katastru nemovitostí. Předmětem evidence v katastru nemovitostí budou

- pozemky v podobě parcel (jako doposud),
- budovy, kterým se přiděluje číslo popisné nebo evidenční, pokud nejsou součástí pozemku nebo práva stavby (V současné době je celá řada budov postavena na cizím pozemku. Tyto budovy budou nemovitými věcmi, nestanou se součástí pozemku, ani když budou na pozemku stejného vlastníka. Vyplývá to z přechodného ustanovení § 3055 NOZ, v němž stojí: „Stavba spojená se zemí pevným základem, která není podle dosavadních právních předpisů součástí pozemku, na němž je zřízena, a je ke dni nabytí účinnosti tohoto zákona ve vlastnictví osoby odlišné od vlastníka pozemku, se dnem nabytí účinnosti tohoto zákona nestává součástí pozemku a je nemovitou věcí.“ Dále se bude jednat o všechny stavby dočasné, které splňují náležitosti § 498 odst. 1 NOZ.),
- budovy, kterým se číslo popisné ani evidenční nepřiděluje, pokud nejsou součástí pozemku ani práva stavby,

jsou hlavní stavbou na pozemku a nejde o drobné stavby [obdobně jako u písmene b)],

- jednotky [Definice jednotky je v § 1159, podle kterého jednotka zahrnuje byt jako prostorově oddělenou část domu a podíl na společných částech nemovité věci vzájemně spojené a neoddělitelné. Současně je jednotka prohlášena za věc nemovitou. Z ust. § 1163 vyplývá, že jednotkou se rozumí i rozestavěná jednotka, neboť je stanoveno, že jednotka vznikne výstavbou, pokud je dům alespoň v takovém stupni rozestavěnosti, že je již navenek uzavřen obvodovými stěnami a střešní konstrukcí a byt je uzavřen obvodovými stěnami. V současné době je ještě otázkou, zda nebudou jako samostatný předmět evidence evidovány jednotky vzniklé podle zákona č. 72/1994 Sb., kterým se upravují některé spoluvlastnické vztahy k budovám a některé vlastnické vztahy k bytům a nebytovým prostorům a doplňují některé zákony (zákon o vlastnictví bytů), neboť podle § 3063 NOZ: „Nabyli-li vlastnického práva alespoň k jedné jednotce v domě s byty a nebytovými prostory přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona nabyvatel podle zákona č. 72/1994 Sb., vznikne i po dni nabytí účinnosti tohoto zákona vlastnické právo k dalším jednotkám v tomto domě podle dosavadních právních předpisů.“ To ovšem znamená, že některé byty budou i po účinnosti nového občanského zákoníku stále vymezeny a také evidovány podle dosavadních předpisů. Pro jednotky tak zřejmě bude existovat dvojitý režim.],
- právo stavby [Jedná se o zcela nový předmět evidence katastru nemovitostí. Podle § 1240 NOZ je právo stavby věc nemovitá a stavba vyhovující právu stavby bude jeho součástí. Právo stavby se bude nabývat smlouvou, vydržením, anebo rozhodnutím orgánu veřejné moci. Pokud bude zřízené smlouvou, bude vznikat zápisem do katastru nemovitostí jako právo dočasné nejdéle na 99 let.],
- nemovitosti, o nichž to stanoví jiný právní předpis (Od 1. 1. 2007 jsou předmětem evidence v katastru nemovitostí i vybraná vodní díla. Aby tomu tak bylo i za účinnosti nového katastrálního zákona, musí být tyto stavby prohlášeny vodním zákonem za nemovité věci a současně musí být stanoveno, že se evidují v katastru nemovitostí.)

Předmětem evidence v katastru nemovitostí nebudou nadále jako dosud podzemní stavby, drobné stavby, ale ani rozestavěné budovy (ty budou součástí pozemku nebo práva stavby a jejich evidence je proto bezpředmětná).

Práva zapisovaná do katastru nemovitostí

Okruh práv zapisovaných do katastru nemovitostí se značně rozšíří, neboť nový občanský zákoník jasně stanoví, která práva se zapisují do veřejného seznamu. Katastrální zákon proto musí vymezit, která z práv, která se mají zapsat do veřejného seznamu, se zapíše do katastru nemovitostí. Z věcných práv, která se zapisují dnes do katastru nemovitostí (vlastnické právo, zástavní, popřípadě podzástavní právo, věcné břemeno, předkupní právo s účinky věcného práva), nový občanský zákoník stanoví i o dalších právech, že se mají zapisovat do veřejného seznamu.

Jedná se o tato další práva:

- budoucí zástavní právo (§ 1341 odst. 2 NOZ: „Vyžaduje-li se ke vzniku zástavního práva zápis do veřejného seznamu nebo do rejstříku zástav a bylo-li tam zapsáno budoucí zástavní právo, vznikne zástavní právo nabytím vlastnického práva zástavním dlužníkem.“),
- právo stavby (§ 1240 a násl. NOZ),
- budoucí výměnek (§ 2708 odst. 2 NOZ: „Vlastník nemovité věci může pro sebe zapsat budoucí výměnek do veřejného seznamu ještě před převedením nemovité věci.“),
- přídatné spoluvlastnictví (§ 1223 odst. 1 NOZ: „Věc náležící společně několika vlastníkům samostatných věcí určených k takovému užívání, že tyto věci vytvářejí místně i účelem vymezený celek, a která slouží společnému účelu tak, že bez ní není užívání samostatných věcí dobře možné, je v přídatném spoluvlastnictví těchto vlastníků. Týká-li se přídatné spoluvlastnictví nemovité věci zapisované do veřejného seznamu, zapíše se do veřejného seznamu i přídatné spoluvlastnictví.“),
- správa svěřenského fondu (§ 1451 NOZ: „Svěřenský fond vznikne, když svěřenský správce přijme pověření k jeho správě; je-li svěřenských správců více, postačí, pokud pověření přijme alespoň jeden z nich. Byl-li však svěřenský fond zřízen pořízením pro případ smrti, vznikne smrtí zůstavitele.“; a podle § 1456 NOZ: „Do veřejného seznamu nebo do jiné evidence se svěřenský správce zapíše jako vlastník majetku ve svěřenském fondu s poznámkou „svěřenský správce““),
- výhrada vlastnického práva (§ 2128 odst. 2 NOZ: „Zřizuje-li se ujednáním o výhradě vlastnického práva, právu zpětné koupě, zákazu zcizení nebo zatížení, o výhradě předkupního práva nebo lepšího kupce nebo ujednáním o koupi na zkoušku věcné právo k věci zapsané do veřejného seznamu, vzniká takové právo až zápisem do veřejného seznamu.“),
- výhrada práva zpětné koupě (§ 2128 odst. 2 NOZ),

- výhrada práva zpětného prodeje (§ 2128 odst. 2 NOZ),
- zákaz zcizení nebo zatížení (§ 2128 odst. 2 NOZ),
- výhrada práva lepšího kupce (§ 2128 odst. 2 NOZ),
- ujednání o koupi na zkoušku (§ 2128 odst. 2 NOZ),
- nájem, požádá-li o to vlastník nebo nájemce se souhlasem vlastníka (§ 2203 NOZ: „Je-li pronajatá věc zapsána do veřejného seznamu, zapíše se do veřejného seznamu i nájemní právo, pokud to navrhne vlastník věci nebo s jeho souhlasem nájemce.“),
- pacht, požádá-li o to vlastník nebo pachtýř se souhlasem vlastníka (§ 2333 NOZ: „Je-li propachtovaná věc zapsána do veřejného seznamu, zapíše se do veřejného seznamu i pachtovní právo, pokud to navrhne vlastník věci nebo s jeho souhlasem pachtýř. To platí i v případě, že je do veřejného seznamu zapsána jednotlivá věc náležející k propachtované hromadné věci.“),
- vzdání se práva na náhradu škody na pozemku (§ 2897 NOZ: „Vzdá-li se někdo práva domáhat se náhrady škody vzniklé na pozemku a je-li vzdání zapsáno do veřejného seznamu, působí to i proti pozdějším vlastníkům.“).

Kromě výše uvedených práv se do katastru nemovitostí budou zapisovat i práva odvozená od vlastnického práva státu, kraje nebo obce, jako příslušnost organizačních složek státu a státních organizací hospodařit s majetkem státu, právo hospodařit s majetkem státu, správa nemovitostí ve vlastnictví státu, majetek hlavního města Prahy svěřený městským částem hlavního města Prahy, majetek ve vlastnictví územního samosprávného celku předaný organizační složce do správy k jejímu vlastnímu hospodářskému využití, majetek ve vlastnictví územního samosprávného celku předaný příspěvkové organizaci k hospodaření.

Zápisy práv do katastru nemovitostí

Nový občanský zákoník nerozlišuje u zápisů do veřejného seznamu, o jaký typ zápisu se jedná. Zápisy do katastru nemovitostí jsou proto rozlišovány až v katastrálním zákoně a jedná se o zápis vkladem, záznamem a poznámkou jako doposud s tím rozdílem, že se mění význam těchto zápisů. Vklad již nebude mít bezvýjimečně konstitutivní charakter (právo tvorný), ale vkladem se budou zapisovat věcná práva, práva s povahou věcných práv (nájem a pacht) a práva ujednaná jako věcná práva (např. předkupní právo s účinky věcného práva, výhrada práva zpětné koupě, výhrada práva lepšího kupce apod.). To bude znamenat, že vkladem se bude zapisovat právo nejen na základě smlouvy, ale i na základě rozhodnutí soudu nebo správního orgánu. Záznam bude vyhrazen výhradně pro zápisy práv odvozených od vlastnického práva státu, kraje nebo

obce. Význam zápisu poznámkou se nemění oproti stávající právní úpravě. I nadále se bude jednat o zápis, kterým se zapisují významné informace týkající se evidovaných nemovitostí nebo v katastru nemovitostí zapsaných vlastníků a jiných oprávněných.

Význam zápisů v katastru nemovitostí

Úprava významu zápisů provedených do katastru nemovitostí je obsažena v novém občanském zákoníku, který v § 980 až 986 zakotvuje zásadu materiální publicity. V § 980 NOZ se stanoví, že je-li do veřejného seznamu (tj. do katastru nemovitostí) zapsáno právo k věci, neomlouvá nikoho neznalost zapsaného údaje. Dále je pak ještě stanoveno, že je-li právo k věci zapsáno do veřejného seznamu (tj. do katastru nemovitostí), má se za to, že bylo zapsáno v souladu se skutečným právním stavem a bylo-li právo k věci z veřejného seznamu vymazáno, má se za to, že neexistuje.

Zásadní význam má § 984 NOZ, kde je zakotvena zásada materiální, tzn., že není-li stav zapsaný ve veřejném seznamu v souladu se skutečným právním stavem, svědčí zapsaný stav ve prospěch osoby, která nabyla věcné právo za úplaty v dobré víře od osoby k tomu oprávněné podle zapsaného stavu. Dobrá víra se posuzuje k době, kdy k právnímu jednání došlo; vzniká-li však věcné právo až zápisem do veřejného seznamu, pak k době podání návrhu na zápis. Z uvedeného vyplývá, že bude výrazněji oproti stávající právní úpravě chráněn ten, kdo nabyl právo za úplaty v dobré víře od osoby zapsané v katastru nemovitostí.

Zásada materiální publicity je prolomena jen pro nezbytnou cestu, výměnek a pro věcné právo vznikající ze zákona. Není-li stav zapsaný ve veřejném seznamu v souladu se skutečným právním stavem, může se podle § 985 NOZ osoba, jejíž věcné právo je dotčeno, domáhat odstranění nesouladu; prokáže-li, že své právo uplatnila, zapíše se to na její žádost do veřejného seznamu. Rozhodnutí vydané o jejím věcném právu působí vůči každému, jehož právo bylo zapsáno do veřejného seznamu poté, co dotčená osoba o zápis požádala. Další možnost obrany tentokrát proti provedenému vkladu je upravena v § 986 NOZ (viz níže).

Účastníci řízení o povolení vkladu práva

Podle stávající právní úpravy (§ 4 odst. 1 zákona č. 265/1992 Sb.) jsou účastníky řízení o povolení vkladu práva účastníci

toho právního úkonu, na jehož podkladě má být zapsáno právo do katastru nemovitostí. Jedná se o výjimku ze správního řádu, který účastníky správního řízení vymezuje značně šířeji (§ 27 správního řádu č. 500/2004 Sb.). Vzhledem k tomu, že vklad se bude provádět i např. na základě rozhodnutí veřejné moci, vymezení účastníků řízení o povolení vkladu práva v dosavadní právní úpravě není vhodné. Účastníkem řízení o povolení vkladu práva proto bude osoba, jejíž právo vzniká, mění se nebo rozšiřuje, a osoba, jejíž právo zaniká nebo se omezuje. Jestliže právo vznikne ze zákona nebo na základě rozhodnutí orgánu veřejné moci, v řízení o povolení vkladu práva se nebude jednat o vznik, změnu nebo zánik práva, neboť toto právo již vzniklo, změnilo se nebo zaniklo, ale bude nutné je teprve vkladem (nikoliv již záznamem) do katastru nemovitostí zapsat.

Vklad

V řízení o povolení vkladu katastrální úřad bude zkoumat vkladovou listinu v rozsahu stanoveném katastrálním zákonem, ale rozsah tohoto zkoumání bude závislý na tom, zda se bude jednat o soukromou listinu nebo o veřejnou listinu. U soukromé listiny bude katastrální úřad zkoumat, zda

- vkladová listina splňuje náležitosti listiny pro zápis do katastru nemovitostí,
- obsah listiny doložené k návrhu na vklad odůvodňuje navrhovaný vklad,
- právní jednání je učiněno v predepsané formě,
- účastník řízení není omezen právními předpisy v oprávnění nakládat s nemovitostí,
- k právnímu jednání účastníka řízení byl udělen souhlas podle jiného právního předpisu,
- z obsahu listiny a jeho porovnáním s dosavadními zápisy v katastru nemovitostí není patrný důvod, pro který by bylo právní jednání neplatné, zejména zda z dosavadních zápisů v katastru nemovitostí nevyplývá, že účastníci řízení nejsou oprávněni nakládat s předmětem právního jednání, nejsou omezeni rozhodnutím soudu nebo rozhodnutím orgánu veřejné moci ve smluvní volnosti týkající se věci, která je předmětem právního jednání,
- navrhovaný vklad navazuje na dosavadní zápisy v katastru nemovitostí; z tohoto hlediska není na překážku povolení vkladu, pokud logickou mezeru mezi zápisy v katastru nemovitostí a navrhovaným vkladem podle vkladové listiny navrhovatel doloží současně s návrhem na vklad listinami, které návaznost vkladové listiny na dosavadní zápisy v katastru nemovitostí doplní; tyto listiny však musí mít náležitosti vkladových listin.

U veřejné listiny katastrální úřad nebude zkoumat věcnou správnost veřejné listiny, to by ani nebylo možné, neboť vkladovou listinou může být např. i pravomocné rozhodnutí soudu. Přezkum bude v těchto případech však značně jednodušší. Katastrální úřad bude zkoumat, zda

- veřejná listina splňuje náležitosti listiny pro zápis do katastru nemovitostí,
- obsah veřejné listiny doložené k návrhu na vklad odůvodňuje navrhovaný vklad a
- navrhovaný vklad navazuje na dosavadní zápisy v katastru nemovitostí.

Půjde-li o veřejnou listinu o právním jednání, katastrální úřad dále bude zkoumat, zda k době podání návrhu na vklad nebyl v katastru nemovitostí zápis, ze kterého by vyplývalo, že k době podání návrhu na vklad je účastník řízení omezen v nakládání s věcí, která je předmětem právního jednání. Uvedené skutečnosti katastrální úřad bude zkoumat podle stavu, jaký tu byl v okamžiku podání návrhu na vklad. Rozhodující tak bude i nadále okamžik podání návrhu na vklad.

Jestliže budou podmínky vkladu splněny, katastrální úřad rozhodne, že se vklad povoluje; v opačném případě, nebo i tehdy, ztratil-li návrh před rozhodnutím o povolení vkladu své právní účinky, návrh zamítne. Rozhodnutí, kterým se vklad povoluje a přitom mu bude zcela vyhověno, se poznamená do spisu, a tímto rozhodnutím o povolení vkladu práva nabývá právní moci. V případě, že byl vklad povolen a proveden, zašle katastrální úřad účastníkům řízení vyrozumění o tom, jaký vklad byl do katastru proveden a vkladovou listinu vyjme ze spisu a založí do sbírky listin. Pokud bude zastoupen ve vkladovém řízení účastník, jehož práva k nemovitosti podle zápisu zanikají nebo se omezují, nejenže doručí vyrozumění o provedeném vkladu katastrální úřad prostřednictvím zmocněnce, ale vyrozumění zašle i přímo na adresu zmocnitele, která je uvedena v katastru nemovitostí. Tímto postupem bude zaručeno, že se ten, jehož právo zaniká nebo se omezuje, dozví o provedeném vkladu i v případě, že plná moc nebyla vyhotovena podvodným jednáním. Vyrozuměním bude tzv. změnový výpis z katastru nemovitostí, z kterého bude patrné, co a jak bylo do katastru nemovitostí zapsáno. Po 20 letech existence katastru nemovitostí se tak upouští od vyznačování doložky o provedení vkladu na listinách, které byly podkladem pro vklad. Veřejnost jistě ocení, že vkladová listina se bude k návrhu na vklad přikládat pouze v jednom vyhotovení.

Proti rozhodnutí, kterým se vklad povoluje, nebude přípustný žádný opravný prostředek, přezkumné řízení, obnova řízení ani žaloba podle části páté občanského soudního řádu. Nový typ žaloby ve věci provedeného vkladu do katastru však před-

vidá nový občanský zákoník v § 986. V průvodním dopise k vyrozumění budou účastníci vkladového řízení na tuto možnost upozorněni. Podle § 986, kdo tvrdí, že je ve svém právu dotčen zápisem provedeným do veřejného seznamu (tj. do katastru nemovitostí) bez právního důvodu ve prospěch jiného, může se domáhat výmazu takového zápisu a žádat, aby to bylo ve veřejném seznamu poznamenáno. Orgán, který veřejný seznam vede (tj. katastrální úřad), vymaže poznámku spornosti zápisu, nedoloží-li žadatel ani do dvou měsíců od doručení žádosti, že své právo uplatnil u soudu. Požádal-li žadatel o poznamenání spornosti zápisu do jednoho měsíce ode dne, kdy se o zápisu dozvěděl, působí jeho právo vůči každému, komu popíraný zápis svědčí nebo kdo na jeho základě dosáhl dalšího zápisu; po uplynutí této lhůty však jen vůči tomu, kdo dosáhl zápisu, aniž byl v dobré víře. Může se však přeci jen stát, že nějakým nedopatřením navrhovatel o zápis cizího práva nebude o zápisu řádně vyrozuměn. V takovém případě se prodlouží lhůta k podání žaloby na tři roky. Tato lhůta počne běžet ode dne, kdy byl popíraný zápis proveden. Bude se zde jednat o žalobu o výmaz práva, kterou současná právní úprava nezná.

Proti rozhodnutí o zamítnutí vkladu bude přípustná žaloba podle části páté občanského soudního řádu, která se bude podávat stejně jako dosud ve lhůtě 30 dnů ode dne doručení rozhodnutí. Další řízení o povolení vkladu týkající se týchž nemovitostí jako rozhodnutí o zamítnutí vkladu se po dobu stanovenou pro podání žaloby, a pokud je žaloba podána, až do dne, kdy je příslušnému katastrálnímu úřadu doručeno pravomocné rozhodnutí soudu ve věci vkladu, budou přerušovat. Jestliže bude další řízení o povolení vkladu týkající se týchž nemovitostí jako rozhodnutí o zamítnutí vkladu zahájeno po vydání rozhodnutí o zamítnutí vkladu, bude se přerušovat toto řízení usnesením s účinky ke dni doručení návrhu na vklad příslušnému katastrálnímu úřadu do dne, kdy je tomuto katastrálnímu úřadu doručeno pravomocné rozhodnutí soudu ve věci vkladu.

Teprve nový katastrální zákon umožní, aby návrh na vklad byl podáván i elektronicky. Použití formuláře pro návrh na vklad bude povinné.

Záznam

Záznamem se budou zapisovat, jak bylo již výše uvedeno, práva odvozená od vlastnického práva státu, kraje a obce. Návrh na záznam bude moci podat ten, kdo má na jeho provedení právní zájem, orgán veřejné moci nebo územní samosprávný celek, který o skutečnosti zapisované záznamem rozhodl nebo ji osvědčil. Přílohou návrhu na záznam bude muset být listina,

kteřá dokládá právo, které má být zapsáno. Katastrální úřad zjistí, zda je návrh na záznam podán oprávněnou osobou, zda je předložená listina bez chyb v psaní a počtech a bez jiných zřejmých nesprávností a zda navazuje na dosavadní zápisy v katastru nemovitostí. Je-li listina způsobila k tomu, aby na základě ní byl proveden záznam do katastru nemovitostí, katastrální úřad záznam provede, jinak tomu, kdo listinu předložil, sdělí písemně důvody, pro které záznam proveden nebyl, a listinu mu vrátí.

Poznámka

Poznámka se vztahuje buď k nemovitostem evidovaným v katastru nemovitostí, nebo k vlastníkům a jiným oprávněným zapsaným v katastru nemovitostí. Rozsah poznámek se značně rozšíří a bude se zapisovat i poznámka spornosti, která byla zavedena do právního řádu novelou zákona o zápisech č. 349/2011 Sb. od 1. 1. 2012.

Závěr

Je zcela nepochybné, že změn v evidování nemovitostí od 1. 1. 2014 bude mnoho, ale díky přechodnému ustanovení v katastrálním zákoně veřejnost tyto změny začátkem roku 2014 hned nepocítí, pokud někdo nebude podávat návrh na vklad. Údaje v katastru nemovitostí se totiž povedou podle dosavadních právních předpisů do doby, než jednotlivé evidované údaje budou dotčeny změnou. Katastrální úřady budou oprávněny uvést zápisy v katastru nemovitostí do souladu s tímto zákonem i dříve z moci úřední. Nikdo nemusí mít ani obavu, že v důsledku zakotvení zásady superficies solo cedit (stavba je součástí pozemku), se z katastru nemovitostí "ztratí" informace o stavbách, které do konce roku 2013 byly samostatnými věcmi a předmětem evidence v katastru nemovitostí, ale podle § 3054 NOV se stanou součástí pozemku, měla-li v den nabytí účinnosti tohoto zákona vlastnické právo ke stavbě i vlastnické právo k pozemku táž osoba. O těchto stavbách se povedou v katastru nemovitostí údaje ve stejném rozsahu jako do konce roku 2013, jen tyto údaje budou na listu vlastnictví podchyceny jiným způsobem, neboť to budou údaje vztahující se k pozemku, jako předmětu evidence v katastru nemovitostí.

PŘESHraniční VÝKON ROZHODNUTÍ S PŘIHLÉDNUTÍM KE VZTAHU MEZI ČR A POLSKEM

Mgr. Michal Schneider

exekutorský koncipient
Exekutorského úřadu Ostrava
JUDr. Vlastimila Porostlého

Uznávání a výkon rozhodnutí překračující hranice států byly tradičně řazeny do odvětví mezinárodního práva soukromého. Situace se radikálně změnila vstupem České republiky do Evropské unie, jež upravuje přeshraniční vymáhání poněkud odlišně a zařazuje tento proces mezi *acquis communautaire*¹. V rámci jednotného vnitřního trhu a souvisejícího volného pohybu zboží, osob, služeb a kapitálu, posíleného vstupem nových členských států EU do plnohodnotného Schengenského prostoru v prosinci roku 2007, lze vysledovat vzrůstající tendenci takových případů. V rámci zlepšení spolupráce je Exekutorská komora ČR významným členem Eurodanubijské skupiny Mezinárodní unie soudních exekutorů (UIHJ). V následujícím článku se pokusím krátce nastínit vývoj právní úpravy, její aktuální použitelnost a v neposlední řadě také upozornit na praktické zkušenosti zejména ve spolupráci s polskou stranou.

I. Exekuční titul

Exekučním titulem rozumíme takovou veřejnou listinu, které právní úprava přiznává způsobilost být podkladem pro zahájení řízení o výkon rozhodnutí nebo řízení exekučního. Dle § 40 zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád), sem patří rozhodnutí soudu v civilním řízení (rozsudek, usnesení, platební rozkaz, směnečný či šekový platební rozkaz), rozhodnutí soudu v trestním řízení postihující majetek nebo přiznávající právo (typicky rozsudek s povinností nahradit vzniklou škodu), rozhodčí nálezy, notářské či exekutorské zápisy se svolením k vykonatelnosti, rozhodnutí ve věcech nedoplatků daní, poplatků, nemocenského pojištění a sociálního zabezpečení, a neposlední řadě vykonatelné smíry a listiny, jejichž výkon připouští zákon (například soupis přihlášených pohledávek nebo cizozemské rozhodnutí).

¹ŠLEMAROVÁ, Denisa. Evropské mezinárodní právo soukromé [online]. 30.04.2010 [cit. 12.05.2012]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/evropske-mezinarodni-pravo-soukrome-61259.html>>.

II. České právní předpisy

Základní postup pro uznávání a výkon rozhodnutí je v ČR upraven zejména v zákonu č. 97/1963 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním (dále jen ZMPS), ve znění novel (nejde-li o justiční spolupráci v rámci Evropské unie). Další ustanovení pak nalezneme v konkrétních předpisech, ať již v občanském soudním řádu (zákon č. 99/1963 Sb.), v zákonu o rozhodčím řízení (č. 216/1994 Sb.) nebo v obchodním zákoníku (č. 513/1991 Sb.) atd.

Zákon o mezinárodním právu soukromém a procesním upravuje postup uznání a výkonu zejména v § 63 násl. Základní podmínkou kladenou na „cizí rozhodnutí“ je nabytí právní moci podle potvrzení cizího orgánu a dále uznání českými orgány. Může se jednat o rozhodnutí justičních orgánů cizích států, dále soudní smíry a notářské listiny. Naopak cizí rozhodnutí nelze uznat a vykonat, je-li dána ve věci výlučná pravomoc českých orgánů, existuje-li ve stejné věci pravomocné rozhodnutí českého orgánu, při odnětí možnosti účastnit se řízení, rozpor s českým veřejným pořádkem, popřípadě není-li zaručena vzájemnost.

V § 68b a 68c ZMPS je dále upraveno tzv. řízení o vykonatelnost (exequatur). O tomto uznání rozhoduje soud rozsudkem zpravidla bez jednání, přičemž lze zároveň s tímto návrhem spojit návrh na nařízení výkonu rozhodnutí nebo exekuce; pak soud rozhodne jediným usnesením.

III. Mezinárodní úmluvy

Nezbytným požadavkem pro aplikaci mezinárodního práva je existence bilaterální nebo multilaterální mezinárodní smlouvy. Mezi takovéto základní dohody můžeme zařadit zejména Newyorskou úmluvu o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů (vyhl. č. 74/1959 Sb.), Newyorskou úmluvu o vymáhání výživného (vyhl. č. 33/1959 Sb., Haagskou úmluvu o uznávání a výkonu rozhodnutí o vyživovací povinnosti (vyhl. č. 132/1976 Sb.) a v rámci Evropských společenství zejména Bruselskou úmluvu o pravomoci soudů a uznání a výkonu soudních rozhodnutí ve věcech občanských a obchodních (tzv. Bruselská úmluva I) z roku 1968. Tato dohoda však byla určena výlučně pro členské státy a vzhledem k tomu, že se v praxi více než osvědčila, navázala na ni roku 1988 tzv. Luganská úmluva dostupná k podpisu také pro jiné státy (v této době Finsko, Island, Rakousko, Norsko, Švédsko a Švýcarsko). Luganská úmluva byla v roce 2007 aktualizována. Z bilaterálních dohod uveďme příkladem Úmluvu o uznání a výkonu soudních rozhodnutí mezi ČR a Švýcarskem z roku 1926 (vyhl. č. 23/1929 Sb.) anebo Smlouvu o právní pomoci a úpravě právních vztahů ve věcech občanských, rodinných, pracovních a trestních mezi ČR a Polskem z roku 1989 (vyhl. č. 42/1989 Sb.). Významnou dohodou je také Úmluva o právu rozhodném

pro závazky ze smluv (Římská úmluva – č. 64/2006 Sb. m. s.), která však obdobně jako Bruselská úmluva byla již v rámci ES plně komunitarizována.

Byť vstupem do Evropské unie část těchto úmluv ztratila na významu, přesto se mohou objevit oblasti, na které komunitární předpisy nedopadají a využijí se právě mezinárodní dohody. Mezinárodní smlouvy tak nelze v rámci EU považovat v žádném případě za přežitky; stále nevstoupily v platnost úmluvy s ještě širším dopadem, například Haagská úmluva z 1. 2. 1971 o příslušnosti a uznávání a výkonu cizích rozhodnutí v občanských a obchodních věcech, kterou neratifikoval dostatečný počet států nebo projednávaná Světová úmluva o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí; otázkou tak pouze zůstává, zda tyto smlouvy budou ratifikovat jednotlivé členské státy nebo EU jako celek.

IV. Acquis communautaire

Uzavřením Maastrichtské dohody dne 7. 2. 1992 znamenajícím fakticky vznik Evropské unie jakožto nového subjektu mezinárodního práva (byť k zakotvení právní subjektivity došlo až Lisabonskou smlouvou), se v rámci práva ES objevuje tzv. třetí pilíř – spolupráce v oblasti spravedlnosti a vnitřních věcí. Došlo tedy k výraznému posílení spolupráce v oblasti přeshraničního výkonu rozhodnutí. Definitivní zlom a přesun této právní oblasti do prvního, tedy komunitárního pilíře, nastal podpisem Amsterodamské smlouvy ze dne 2. 10. 1997. Od účinnosti smlouvy v květnu 1999 tedy justiční spolupráce zejména v civilních věcech přechází do pravomoci orgánů Evropské unie.

Právní rámec spolupráce v této oblasti představuje zejména dnešní článek 65 Smlouvy o založení Evropského společenství (Řím 1957), kde se stanovuje pravomoc EU přijímat „**opatření v oblasti soudní spolupráce v občanských věcech s mezinárodním prvkem přijímaná podle článku 67, pokud je to nutné k řádnému fungování vnitřního trhu, zahrnují mimo jiné: a) zlepšení a zjednodušení: – systému mezinárodního doručování soudních a mimosoudních písemností; – spolupráce při opatřování důkazů; – uznání a výkonu soudních a mimosoudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech;**“

Na základě tohoto zmocnění postupně došlo k přijetí celé řady normativních právních aktů buď přímo aplikovatelných ve formě nařízení, nebo ukládajících povinnost implementace ve formě směrnic. Mezi nejvýznamnější nařízení patří:

- Nařízení Rady ES č. **44/2001/ES**, o příslušnosti a uznání a výkonu rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (**nařízení Brusel I**)²
- Nařízení Rady ES č. 2201/2003/ES, o příslušnosti a uznání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech

²<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32001R0044:CS:HTML>

11.11.2011 11:11

11.11.2011 11:11

11.11.2011 11:11

- rodičovské zodpovědnosti obou manželů k dětem a o zrušení nařízení Rady ES č. 1347/2000 (**nařízení Brusel IIbis**)³
- Nařízení Rady ES č. 1393/2007/ES, o doručování soudních a mimosoudních písemností ve věcech občanských a obchodních v členských státech a o zrušení nařízení 1348/2000⁴
 - Nařízení Rady ES č. 1206/2001/ES, o spolupráci soudů členských států při dokazování v občanských a obchodních věcech⁵
 - Nařízení Rady ES č. 1346/2000/ES, o úpadkovém řízení⁶
 - Nařízení Evropského parlamentu a Rady ES č. **805/2004 (ES)**, o **evropském exekučním titulu** pro nesporné pohledávky⁷
 - Nařízení Evropského parlamenu a Rady (ES) č. **1896/2006 (ES)**, kterým se zavádí řízení **o evropském platebním rozkazu**⁸
 - Nařízení Evropského parlamentu a Rady (**ES**) č. **861/2007 (ES)**, kterým se zavádí **evropské řízení o drobných nárocích**⁹
 - Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. **593/2008 (ES)**, o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (**Řím I**)¹⁰

Z dalších komunitárních předpisů jmenujme alespoň směrnici č. 2003/8/ES, o zlepšení přístupu ke spravedlnosti v přeshraničních sporech stanovením minimálních společných pravidel pro právní pomoc v těchto sporech nebo rozhodnutí Rady č. 2001/470/ES, o vytvoření Evropské soudní sítě pro občanské a obchodní věci.

IV.A. Nařízení Brusel I

Nařízení Rady ES č. **44/2001/ES**, v oficiálním překladu „o příslušnosti a uznání a výkonu rozhodnutí v občanských a obchodních věcech“, byť legislativně správnějším výrazem je „pravomoc“, nikoliv „příslušnost“, (dále jen Brusel I), fakticky znamená pouze přenesení Bruselské úmluvy do komunitárního práva. Vztahuje se na všechny členské státy EU s výjimkou Dánska, které toto nařízení aplikuje v režimu mezinárodního práva veřejného¹¹.

11.11.2011 11:11

11.11.2011 11:11

11.11.2011 11:11

Pojem rozhodnutí je vysvětlen v článku 32 nařízení takto: „*každé rozhodnutí vydané soudem členského státu bez ohledu na to, je-li označeno jako rozsudek, usnesení, příkaz nebo nařízení výkonu rozhodnutí, včetně rozhodnutí o nákladech řízení vydaného soudním úředníkem*“.

Věcná působnost nařízení je pozitivně vymezena na právní vztahy s mezinárodním prvkem ve věcech občanských a obchodních, negativně pak věcmi osobního stavu, způsobilosti fyzické osoby k právům a právním úkonům, majetkových vztahů mezi manželi a dědění, včetně dědění ze závěti, dále konkursů, vyrovnání a podobných řízení, sociálního zabezpečení a rozhodčích řízení (tato působnost je v podstatě shodná i pro další nařízení týkající se obchodněprávních a občanskoprávních řízení).

Z hlediska místní působnosti je pak požadován tzv. domicil v členském státě EU (kromě Dánska), tzn. u fyzické osoby bydliště, u právnické osoby sídlo, ústředí či hlavní provozovna, v souladu se zásadou *actor sequitur forum rei*. Samotný pojem „domicil“ by pak měl příslušný soud posuzovat dle zvyklostí svého státu.

Ve zvláštních případech připouští nařízení také zvláštní pravomoc „udržet řízení“ v „mém“ státě, a to z hlediska místa plnění, výživného, protiprávního jednání, žaloby na náhradu škody nebo žaloby o uvedení do původního stavu vyvolanou jednáním, které je trestným činem, zaplacení odměny za pomoc nebo záchranu nákladu nebo zboží apod.

Naopak výlučná pravomoc je dána pro řízení, jejichž předmětem jsou věcná práva k nemovitostem a nájem nemovitostí, soudy členského státu, na jehož území se nemovitost nachází, nebo pro řízení, jejichž předmětem je platnost zápisů do veřejných rejstříků, soudy členského státu, na jehož území jsou tyto rejstříky vedeny.

S výjimkou řízení o pojištění, spotřebitelských smlouvách a individuálních pracovních smlouvách, je možno prorogační dohodou zvolit si příslušný soud odlišně. Zcela zvláštním institutem je pak pravomoc založená dostavením se; i pokud by měl rozhodovat soud jiného státu, je pravomoc dána, jestliže se žalovaný dostaví k jednání k těmto soudům, resp. k jednomu z nich. Tento institut se však neuplatní v případě výlučné

11.11.2011 11:11

11.11.2011 11:11

11.11.2011 11:11

pravomoci, ani pokud se žalovaný dostaví, aby toliko namítl nedostatek pravomoci.

Uznání a výkon rozhodnutí vychází z principu automatického uznání cizozemských rozhodnutí. Výjimku tvoří pouze důvody odepření uznání, které prakticky mohou spočívat toliko v nedostatku pravomoci (např. nedodržení výlučné příslušnosti), značném rozporu s veřejným pořádkem daného členského státu¹² nebo například v překážce věci rozhodnuté.

Řízení o exequatur – prohlášení rozhodnutí za vykonatelné – je upraveno v článku 38 nařízení. Řízení se zahajuje na návrh, pokud jsou splněny podmínky (tzn. je přiložena kopie rozhodnutí + certifikáty dle čl. 54-58), soud vydá rozhodnutí o prohlášení rozhodnutí za vykonatelné, a to okamžitě, bez přezkumu rozhodnutí. Žalovaný neví o návrhu na prohlášení rozhodnutí za vykonatelné, rozhodnutí je mu ale doručeno (teprve poté, co dozví o tomto řízení), přičemž proti rozhodnutí o prohlášení za vykonatelné je přípustné odvolání ve lhůtě jeden měsíc¹³. Proti rozhodnutí o odvolání je přípustný další opravný prostředek – jehož právní úprava je obsažena v národním právu – v příloze IV nařízení¹⁴.

Výkon rozhodnutí se pak již řídí národním právem členského státu.

Toto nařízení, jenž fakticky vychází z předcházející mezinárodní smlouvy, v podstatě představuje základní rámec také pro další nařízení, o nichž bude v tomto textu pojednáno.

IV.B. Nařízení Brusel II bis

Nařízení Rady ES č. 2201/2003/ES, o příslušnosti a uznání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti obou manželů k dětem a o zrušení nařízení Rady ES č. 1347/2000 (nařízení Brusel IIbis) upravuje příslušnost (opět spíše „pravomoc“) soudů a uznání a výkon rozhodnutí ve věcech manželských a rodičovské zodpovědnosti, tj. ve věcech rozvodu, neplatnosti manželství nebo rodičovské odpovědnosti. V exekuční praxi je tedy jeho aplikace velice výjimečná.

11.11.2011 11:11

11.11.2011 11:11

¹² Viz např. rozhodnutí Krombach vs. Bamberski – C-7/98, rozdíl rozpor s veřejným pořádkem musí být na takové úrovni, že rozhodnutí porušuje základní principy právního řádu daného členského státu. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:61998CJ0007:CS:HTML>.

¹³ Pokud má žalovaný domicil v jiném členském státu, než bylo rozhodnutí o prohlášení rozhodnutí za vykonatelné vydáno, pak jde o dva měsíce.

¹⁴ Pro ČR do dnešního dne tento opravný prostředek stanoven není. Dle charakteru tohoto prostředku v jiných členských státech by se pravděpodobně jednalo o dovolání.

11.11.2011 11:11

11.11.2011 11:11

11.11.2011 11:11

IV.C. Evropský exekuční titul

Přijetí nařízení Evropského parlamentu a Rady ES č. 805/2004 (ES), o evropském exekučním titulu pro nesporné pohledávky (EEO), doprovázela od počátku poměrně bouřlivá debata¹⁵. Nařízení nicméně vstoupilo v platnost, byť se oproti původnímu návrhu jeho znění značně změnilo.

Základní podmínkou pro využití tohoto nařízení, na základě kterého soud vydá potvrzení o tom, že jeho rozhodnutí je evropským exekučním titulem a je přímo vykonatelné v jiném státu, je zejména tzv. nespornost nároku. Dle článku 3 nařízení je nesporným zejména takový nárok, se kterým dlužník výslovně souhlasil, tím, že jej uznal (typicky rozsudek pro uznání), resp. ve věci byl uzavřen soudem schválený smír. Dále se bude jednat o případy, kdy dlužník proti nároku v průběhu soudního řízení nikdy nevzněl žádné námitky v souladu s odpovídajícími procesními předpisy členského státu původu; dle bodu 6) preambule nařízení taková situace může spočívat v nedostavení se k soudnímu jednání nebo nesplnění výzvy soudu k předložení písemného oznámení o tom, že se zamýšlí obhajovat, anebo se dlužník neúčastnil soudního jednání, ve kterém se o tomto nároku jednalo, ani nebyl na takovém soudním jednání zastoupen poté, co nejprve vznesl proti nároku v průběhu soudního řízení námitky, pokud takové jednání znamená podle práva členského státu původu konkludentní souhlas s nárokem nebo skutečnostmi, které tvrdí věřitel (typicky rozsudek pro zmeškání). Poslední variantou nesporného nároku je pak případ, kdy jej dlužník výslovně uznal v úřední listině (typicky zápis s doložkou vykonatelnosti).

Vzhledem ke skutečnosti, že se jedná o nárok nesporný, zcela odpadá řízení o exequatur, tedy prohlášení za vykonatelné.

V českém právním řádu je řízení o potvrzení evropského exekučního titulu upraveno poměrně nešťastně v § 200ua zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád; fakticky se jedná toliko o vyplnění jednotného formuláře dostupného na stránkách <http://www.europa.eu>¹⁶. Český zákonodárce však nad rámec nařízení upravil tento postup jakožto samostatné řízení, zatímco předpokládanou vnitrostátní úpravu týkající se opravy či zrušení takového potvrzení pro jistotu neupravil vůbec¹⁷.

Řízení se zahajuje návrhem oprávněného ze soudního rozhodnutí, soudního smíru nebo úřední listiny, které splňují podmínky podle přímo použitelného předpisu Evropských společenství k potvrzení jako evropský exekuční titul; účastníkem je toliko oprávněný. Soud rozhoduje usnesením za podmínek stanovených přímo použitelným předpisem Evropských společenství, přičemž odvolání vůči usnesení o potvrzení evropského exekučního titulu není přípustné (dle textu nařízení však nemá být přípustný žádný opravný prostředek, tj. ani mimořádný). K řízení je příslušný ten soud, který rozhodoval ve věci v době, kdy byly splněny podmínky vzniku nesporného nároku podle přímo použitelného předpisu Evropských společenství. Byly-li tyto podmínky splněny v případě úřední listiny, je k řízení příslušný obecný soud oprávněného.

IV.D. Evropský platební rozkaz

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1896/2006 (ES) zavedlo jako další alternativu pro zjednodušení, urychlení a v neposlední řadě také zlevnění soudního řízení týkajícího se nesporných peněžních nároků v přeshraničních případech tzv. řízení o evropském platebním rozkazu (EPO). V českém právním řádu se úprava promítla v § 174b zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, byť ve velice strohé podobě.

Institut evropského platebního rozkazu je možné využít k vymáhání peněžitých pohledávek na určitou částku, jež jsou splatné v době, kdy je podán návrh na vydání evropského platebního rozkazu.

Forma evropského platebního rozkazu je stanovena formulářem dostupným na stránkách Evropské komise, přičemž upřednostňována je již elektronická forma. V návrhu je třeba popsat veškeré relevantní okolnosti a popsat důkazy, kterými může býti tvrzení žalobce podepřeno. Povinnost přiložit důkazy však stanovena není, soud de facto spoléhá na vyjádření žalobce, ze kterého nárok jednoznačně vyplývá¹⁶.

Vůči evropskému platebnímu rozkazu je možné podat odpor ve lhůtě 30 dnů od jeho doručení žalovanému do vlastních rukou. V případě podání odporu pak spor pokračuje jako klasické soudní řízení, avšak zvláštností v právní úpravě nařízení je možnost žalobce výslovně požádat, aby v takovém případě skončilo řízení ihned¹⁹.

IV.E. Drobné nároky²⁰

Další alternativu, kterou může žalobce využít, zavedlo nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007 (ES), tedy evropské řízení o drobných nárocích (ECSP). Svou povahou je podobné řízení o exekučním titulu pro nesporné pohledávky, základním omezením je však v tomto případě výše jistiny pohledávky, která nesmí překročit částku 2000 EUR.

Samotné řízení je pak fakticky formulářové, zpravidla bez jednání, a rozhodnutí nelze napadnout odvoláním a je vykonatelné bez ohledu na jakýkoliv možný opravný prostředek. V ideálním případě soud vydá rozhodnutí do 6 až 12 týdnů od doručení návrhu. Jedná se tak o velice rychlý, účinný a levný nástroj k uplatnění práva.

V. Praktický postup

V praxi je tedy na rozhodnutí věřitele, který alternativní postup pro získání exekučního titulu zvolí; zásadně vždy může využít postupu dle nařízení Brusel I. U tohoto postupu je však třeba počítat s řízením o exequatur, tedy podat návrh na prohlášení za vykonatelné. Ačkoliv se v podstatě jedná jen o formalistické řízení, je možno s návrhem spojit také návrh na nařízení výkonu rozhodnutí či exekuce. Skutkový stav se zásadně nepřezkoumává.

S ohledem na možnost odvolání proti rozhodnutí o prohlášení rozhodnutí za vykonatelné (exequatur), rozhodnutí o nařízení výkonu rozhodnutí či exekuce nemůže nabyt právní moci dříve než rozhodnutí o prohlášení rozhodnutí za vykonatelné; v praxi soud rozhodne dvěma výroky téhož usnesení. Lhůta pro odvolání vůči výroku o prohlášení rozhodnutí za vykonatelné činí jeden měsíc, případně dva měsíce v případě domicilu žalovaného v jiném členském státu, než kde bylo rozhodnutí o exequatur vydáno.

U peněžitých pohledávek se pak jako nejrychlejší a nejlevnější varianta jeví návrh na vydání evropského platebního rozkazu. V případě, že žalovaný pohledávku nepopírá, je vhodné výsledné rozhodnutí nechat prohlásit za evropský exekuční titul. Dle charakteru pohledávky je pak jako alternativa u částek do 2000 EUR ideálním řešením žaloba na vydání rozhodnutí o drobných nárocích.

Všechna tato řízení pochopitelně vycházejí z nařízení Brusel I a spojuje je mimo jiné jejich formulářový charakter. Veškeré

formuláře jsou volně dostupné na webových stránkách EU ve všech jazycích členských států²¹.

V případě exekučních titulů získaných některým z alternativních způsobů (tj. EEO, EPO, ECSP) na předepsaném formuláři není povinností žalobce zajišťovat úřední překlady rozhodnutí, bohužel z praktických zkušeností musíme konstatovat, že je tento postup vhodnější a rychlejší.

Posledním požadavkem kladeným na žalobce, resp. v této fázi již oprávněného, je podání návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí či exekuce. Rozhodným právem je právo státu, v němž bude exekuce prováděna, je tedy nutné splnit veškeré nároky na tento návrh kladené. V případě, že bude návrh podáván v jiném než českém jazyce, tento je již třeba opatřit úředním překladem. Vzhledem k těmto nárokům je vhodnější, aby si věřitel z jiného členského státu zvolil případného právního zástupce v ČR znalého českých procesních předpisů, nicméně všechny potřebné náležitosti je schopen postupem dle § 74 zákona č. 120/2001 Sb., v rámci poskytování právní pomoci oprávněnému zajistit na základě písemné smlouvy přímo soudní exekutor.

VI. Vztah ČR– PR

Po vstupu obou států do Evropské unie se pochopitelně v naprosté většině případů využijí výše uvedené komunitární předpisy.

Pouze v oblastech, na které tato nařízení nedopadají, budou využity ostatní mezinárodní smlouvy, zejména pak vyhláška ministra zahraničních věcí č. 42/1989 Sb., o Smlouvě mezi Československou socialistickou republikou a Polskou lidovou republikou o právní pomoci a úpravě právních vztahů ve věcech občanských, rodinných, pracovních a trestních, jež byla uzavřena dne 21. 12. 1987.

Věcná působnost je specifikována rozsahem řízení ve věcech občanských, rodinných, pracovních a trestních. Výslovně se pak smlouva zabývá řízeními o způsobilosti k právům a právním úkonům, prohlášením za mrtvého, upravuje uzavření manželství, řízení o osobních a majetkových vztazích manželů, rozvod, určení, zda tu manželství je, či není, a neplatnost manželství, právní vztahy mezi rodiči a dětmi, ostatní druhy vyživovací povinnosti nebo osvojení. Z majetkových věcí výslovně upravuje spory o nemovitosti, smluvní závazkové vztahy, odpovědnost za škodu a dále dědické věci. V rámci majetkových sporů platí zásada příslušnosti té smluvní strany, na jejímž území se nachází předmět sporu, tj. ve kterém státě se nachází nemovitost, na území kterého státu došlo ke vzniku škodní události, případě dle místa, kde byl uzavřen závazkový právní vztah, byť v tomto případě není vyloučena prorogační dohoda.

Smluvní strany si poskytují právní pomoc výkonem jednotlivých procesních úkonů, zejména sepisováním, zasíláním a do-

ručováním listin, prováděním prohlídek, odnímáním a odevzdáváním věcných důkazů, prováděním znaleckých posudků, výsledem účastníků, obviněných, obžalovaných, svědků a znalců, výsledem stran a jiných osob a výkonem rozhodnutí.

Uznávání a výkon rozhodnutí mezi smluvními stranami jsou fakticky automatické s výjimkou zvláštních okolností, které se ve své podstatě neliší od ustanovení ZMPS. Návrh na uznání nebo výkon rozhodnutí či exekuci lze podat bez dalšího přímo příslušnému soudu či soudnímu exekutorovi smluvní strany, na jejímž území se má rozhodnutí uznat nebo vykonat, nebo prostřednictvím soudu, který rozhodl v prvním stupni.

K návrhu je nutno připojit:

- rozhodnutí nebo jeho ověřený opis spolu s potvrzením o právní moci a vykonatelnosti a ve věcech týkajících se výživného, není-li rozhodnutí pravomocné, potvrzení o vykonatelnosti, pokud to nevyplývá ze samotného rozhodnutí,
- potvrzení o tom, že účastník, proti kterému bylo rozhodnutí vydáno a který se jednání nezúčastnil, byl řádně a včas předvolán k jednání podle právního řádu smluvní strany, na jejímž území bylo rozhodnutí vydáno, v případě omezené procesní způsobilosti potvrzení, že byl řádně zastoupen,
- potvrzení o tom, že účastníkovi, proti kterému bylo rozhodnutí vydáno, bylo toto rozhodnutí podle právního řádu smluvní strany, na jejímž území bylo vydáno, doručeno na doručenkou spolu s poučením o možnosti podat proti němu opravný prostředek,
- ověřený překlad návrhu na uznání nebo výkon rozhodnutí i listin uvedených v písmenech a) až c) tohoto odstavce do jazyka smluvní strany, na jejímž území se má rozhodnutí uznat nebo vykonat.

Jak je vidno, oproti komunitárním předpisům jsou kladené požadavky na návrh, respektive jeho přílohy, výrazně vyšší. Výjimečně také soud provádějící uznání či výkon rozhodnutí může nařídít jednání, popřípadě si vyžádat informace od soudu, který rozhodnutí vydal.

V praxi se dnes vzhledem k datu účinnosti nařízení Brusel I a navazujících nařízení, a pochopitelně také s datem vstupu obou zemí do EU, setkáváme prakticky již pouze s postupem dle komunitárních předpisů, nicméně přesto ještě nelze vyloučit aplikaci uvedené mezinárodní smlouvy.

V rámci praktických zkušeností se lze setkat pouze s bariérami jazykovými. Byť z naší strany intenzivně spolupracujeme s renomovanými a fundovanými odborníky – od významných soudních překladatelů a polonistů až po představitele vedení komorníkůw sądowych rzczechspolitej – bohužel takto úzce nespolupracují justiční orgány.

Setkáváme se tedy – zejména v cizích exekučních titulech – s faktickými chybami a překlepy. Zatímco označení právníc-

¹⁶ http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/rc_eeo_filing_cz_cs.htm

¹⁷ DRÁPAL, Ljubomír, BUREŠ, Jaroslav, a kol. *Občanský soudní řád – komentář*. Praha : C. H. Beck, 2009. s. 1546-1548.

¹⁸ SÝKORA, Martin. Evropský platební rozkaz [online]. 14.12.2009 [cit. 13.05.2012]. Dostupné na <<http://www.pravoit.cz/article/evropsky-platebni-rozkaz>>.

¹⁹ KYSELOVSKÁ, Tereza. *Evropský exekuční titul pro nesporné nároky, evropský platební rozkaz, evropské řízení o drobných nárocích* [online]. 2009 [cit. 13.05.2012]. Dostupné na <<http://is.muni.cz/do/1499/el/estud/praf/js09/mps/web/pages/05.html>>.

²⁰ SZABOVÁ, Anna, ŠERÁ, Michaela. *Evropské řízení o drobných nárocích*, [online]. 12.03.2009 [cit. 13.05.2012]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/evropske-rizeni-o-drobnych-narocich-55592.html>>.

²¹ http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/index_cs.htm?countrySession=16&

ké osoby v cizím státě může být pravděpodobně značně volnější, v České republice soudní úřednice často až příliš striktně trvají na bezchybném označení stran, byť obdobné situace již předpokládá Nejvyšší soud ČR ve svém judikátu sp. zn. 20 Cdo 2012/2002 ze dne 21. 8. 2003. V tomto závazném rozhodnutí NS ČR jednoznačně stanovil, že drobné chyby technického rázu v exekučním titulu nejsou na překážku jeho vykonatelnosti, je-li zřejmé, komu bylo přiznáno právo či uložena povinnost.

Obdobné problémy mohou ve výjimečných případech nastat v případech doručování písemností, byť právně je stav opět jasně vyřešen ve zmíněném nařízení Rady č. 1393/2007/ES. Přesto se v některých případech setkáváme s rigidním požadavkem na adresu doručování účastníku na území ČR. Vzhledem ke zkosnatělosti úřední mašinerie se jako nejjednodušší řešení zpravidla jeví zvolení si právního zástupce na území ČR, přičemž lze doporučit jen takové, kteří ovládají jazyky obou členských zemí, a v ideálním případě ty, kteří působí jakožto právníci v obou členských státech, případně opět postupem dle § 74 zákona č. 120/2001 Sb., v rámci poskytování právní pomoci oprávněnému využít služeb soudního exekutora.

V současné době jsme byli přizváni k aktivní účasti v Česko-polské obchodní komoře, v květnu 2012 jsme se stali jejími členy. V obdobném úzkém kontaktu jsme také s Generálním konzulátem Polské republiky v Ostravě. Díky zahraničním kontaktům jsme rovněž schopni zprostředkovat nezbytnou agendu vedoucí k realizaci exekuce na území Polské republiky.

Z dosavadních zkušeností musíme kvitovat vesměs pozitivní spolupráci v této oblasti přeshraničního výkonu exekuce, dosud jsme se nesetkali s žádným případem, kdy by exekuce nebyla z formálních důvodů nařízena. Jednotlivé kauzy pochopitelně konkretizovat nelze, nicméně můžeme konstatovat, že rozhodně není nutno se takových případů obávat, naopak výsledky mnohdy předčí původní očekávání.

Seznam literatury

Primární prameny:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32001R0044:CS:HTML>

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32003R2201:CS:HTML>

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32007R1393:CS:HTML>

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32001R1206:CS:HTML>

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32000R1346:CS:HTML>

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32004R0805:CS:HTML>

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:399:0001:01:CS:HTML>

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32007R0861:CS:HTML>

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:177:0006:01:CS:HTML>

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:61998CJ0007:CS:HTML>

Sekundární prameny:

BĚLOHLÁVEK, Alexandr, J. *Evropský exekuční titul [online]. 26.04.2006 [cit. 12.05.2012]. Dostupné na <http://pravnicaradce.ihned.cz/c4-10078260-18321110-F00000_d-evropsky-exekucni-titul>.*

BĚLOHLÁVEK, Alexandr, J. *Pravomoci soudů a výkon rozhodnutí v kontextu vývoje evropského civilního procesu [online]. 20.12.2004 [cit. 12.05.2012]. Dostupné na <http://pravnicaradce.ihned.cz/1-10077440-15370660-F00000_d-4a>.*

DRÁPAL, Ljubomír, BUREŠ, Jaroslav, a kol. *Občanský soudní řád – komentář. Praha : C. H. Beck, 2009. s. 1546-1548.*

HERBOCZKOVÁ, Jana. *Nařízení Brusel I – mezinárodní pravomoc [online]. 2009 [cit. 12.05.2012]. Dostupné na <<http://is.muni.cz/do/1499/el/estud/praf/js09/mps/web/pages/03.html>>.*

KALIŠ, Roman. *Nařízení Brusel I – uznání a výkon rozhodnutí [online]. 2009 [cit. 12.05.2012]. Dostupné na <<http://is.muni.cz/do/1499/el/estud/praf/js09/mps/web/pages/04.html>>.*

KASÍKOVÁ, Martina, a kol.: *Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád). Komentář. 2.vydání. Praha : C. H. Beck, 2009. s. 136-150.*

KYSELOVSKÁ, Tereza. *Evropský exekuční titul pro nesporné nároky, evropský platební rozkaz, evropské řízení o drobných nárocích [online]. 2009 [cit. 13.05.2012]. Dostupné na <<http://is.muni.cz/do/1499/el/estud/praf/js09/mps/web/pages/05.html>>.*

ROZEHNALOVÁ, Naděžda, TÝČ, Vladimír. *Evropský justiční prostor (v civilních otázkách). Brno : Masarykova univerzita, 2003. 401 s.*

SCHELLEOVÁ, Ilona. *Základy civilního řízení. 2. vydání. Ostrava : Key Publishing, 2007. 187 s.*

SÝKORA, Martin. *Evropský platební rozkaz [online]. 14.12.2009 [cit. 13.05.2012]. Dostupné na <<http://www.pravoit.cz/article/evropsky-platebni-rozkaz>>.*

SZABOVÁ, Anna, ŠERÁ, Michaela. *Evropské řízení o drobných nárocích, [online]. 12.03.2009 [cit. 13.05.2012]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/evropske-rizeni-o-drobnych-narocich-55592.html>>.*

ŠÍNOVÁ, Renáta. *Přednášky Práva evropského civilního procesu [online]. Absolvováno v ak. roce 2006/2007. 2007. [cit. 13.05.2012]. Dostupné na <http://www.upol.cz/fileadmin/user_upload/PF-dokumenty/KOP/Obcanske_pravo_procesni/EPCP-1_prednaska-ciivlni_proces-verze_pro_studenty.ppt>.*

ŠLEMAROVÁ, Denisa. *Evropské mezinárodní právo soukromé [online]. 30.04.2010 [cit. 12.05.2012]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/evropske-mezinarodni-pravo-soukrome-61259.html>>.*

ŠPIČÁK, Martin. *Evropský platební rozkaz rozděluje evropské zákonodárce [online]. 24.02.2005 [cit. 12.05.2012]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/evropsky-platebni-rozkaz-rozdeluje-evropske-zakonodarce-31120.html>>.*

VAŠKE, Viktor: *Uznání a výkon cizích rozhodnutí v České republice. Praha : C. H. Beck, 2007. 477 s.*

WINTEROVÁ, Alena. *Civilní právo procesní : vysokoškolská učebnice : 5. aktualizované vydání, doplněné o předpisy evropského práva. Praha : Linde, 2008. 751 s.*

INSOLVENČNÍ NÁVRH JAKO OBRANA POVINNÉHO?

Mgr. Ondřej Svoboda

exekutorský koncipient
Exekutorského úřadu Liberec
Mgr. Petra Polanského

V poslední době se stále častěji setkávám se situací, kdy se v insolvenčním rejstříku těsně před dražbou nemovitosti, nebo v některých případech dokonce v jejím průběhu, objeví záznam o zveřejnění insolvenčního návrhu dlužníka – našeho povinného. Je nasnadě se domnívat, že se tímto způsobem povinní snaží vyhnout nepříjemným důsledkům neplnění svých povinností, které v rámci probíhajícího exekučního řízení vyústují ve zpeněžování jejich majetku veřejnou dražbou. Tato stále častěji se opakující překážka provedení exekuce mě donutila k zamyšlení, zda je uvedený způsob obrany pro povinného skutečně nejvhodnější, či zda si tím povinní, často dokonce zastoupení advokátem, spíše nezadělají na opravdový konec svého blahobytu. Je třeba si totiž uvědomit, že smyslem insolvenčního zákona nepochybně není zajištění šetrného zacházení s dlužníkem, jeho primárním smyslem je co nejvyšší uspokojení dlužníkových věřitelů, z čehož pro něho také vyplývají odpovídající důsledky.

Zahájení insolvenčního řízení

Dle § 109 odst. 1 písm. c) zák. č. 182/2006 Sb. (insolvenční zákon) je se zahájením insolvenčního řízení spojen ten účinek, že výkon rozhodnutí či exekuci, která by postihovala majetek ve vlastnictví dlužníka, jakož i jiný majetek, který náleží do majetkové podstaty, lze nařídit, nikoliv však provést.

Posud se jeví obrana povinných jako účelná. Je však třeba uvědomit si i další důsledky, které průběh insolvenčního řízení povinnému-dlužníku přinese.

V prvé řadě je na místě upozornit, že insolvenční řízení je sece zahájeno podáním insolvenčního návrhu příslušnému soudu, účinky jeho zahájení však nastávají až okamžikem zveřejnění vyhlášky o zahájení insolvenčního řízení v insolvenčním rejstříku. Insolvenční soud je povinen uvedené oznámení zveřejnit ve lhůtě dvou hodin od chvíle, kdy mu došel, tato lhůta však není

absolutní. Jestliže insolvenční návrh dojde insolvenčnímu soudu v době, kdy do skončení úředních hodin insolvenčního soudu zbývají méně než 2 hodiny, nebo ve dnech pracovního klidu, zveřejní insolvenční soud tuto vyhlášku nejpozději do 2 hodin po zahájení úředních hodin nejbližšího pracovního dne insolvenčního soudu.
Není třeba zdůrazňovat, že úřední hodiny nejsou stanoveny pro všechny soudy jednotně. Nepokládám tedy současnou praxi povinných, kdy insolvenční návrhy podávají na poslední chvíli a k jejich zveřejnění dochází v posledních minutách před zahájením dražby, za zcela rozumnou, neboť nelze zaručit, že ke zveřejnění insolvenční vyhlášky dojde před zahájením dražby, příp. i jiného exekučního úkonu.

Ani v případě úspěšného zveřejnění insolvenční vyhlášky však není na místě považovat povinného za vítěze pomyslného souboje s exekutorem, neboť další průběh insolvenčního řízení může mít pro povinného daleko horší důsledky, než provedení exekuční dražby.

Dále se zaměřím na jednotlivé dílčí fáze insolvenčního řízení, jejich možné výsledky a vazbu na souběžně nařízenou exekuci.

Insolvenční řízení

Odmítnutí insolvenčního návrhu

Z dosavadních zkušeností si dovolím odhadnout, že většina zbrkle podaných insolvenčních návrhů „na poslední chvíli“ končí jejich odmítnutím pro formální nedostatky. Insolvenční návrh musí kromě obecných náležitostí soudního podání obsahovat označení insolvenčního navrhovatele a označení dlužníka, kterého se týká, popřípadě označení jejich zástupců, rozhodující skutečnosti, které osvědčují úpadek dlužníka nebo jeho hrozící úpadek, skutečnosti, ze kterých vyplývá oprávnění podat návrh, není-li insolvenčním navrhovatelem dlužník, musí být označeny důkazy, kterých se insolvenční navrhovatel dovolává, a musí z něj být patrnó, čeho se jím insolvenční navrhovatel domáhá. Nad to je třeba k insolvenčnímu návrhu připojit seznam svého majetku včetně svých pohledávek s uvedením svých dlužníků, seznam svých závazků s uvedením svých věřitelů, seznam svých zaměstnanců, kdy tyto seznamy musí dlužník podepsat a výslovně v nich uvést, že jsou správné a úplné a dále přiložit listiny, které dokládají úpadek nebo hrozící úpadek.

Případné vady insolvenčního návrhu zapříčiní jeho odmítnutí insolvenčním soudem bez dalšího, a to ve lhůtě sedmi dnů od jeho podání. Dlužník nemůže očekávat, že by soud v této fázi plnil svoji poučovací povinnost a vyzýval dlužníka k opravě insolvenčního návrhu, neboť takový postup insolvenční zákon výslovně vylučuje. Nepřiloží-li dlužník seznamy, které musí být nedílnou součástí insolvenčního návrhu, nebo neobsahují-li povinné náležitosti, insolvenční soud uloží dlužníkovi, aby návrh ve lhůtě nejdéle sedmi dnů doplnil. Nesplnění výzvy má za následek též odmítnutí insolvenčního návrhu.

Proti rozhodnutí o odmítnutí insolvenčního návrhu je sice přípustné odvolání, v němž však nelze uplatňovat nové skutečnosti a důkazy. Odvoláním, byť se současným odstraněním všech vad a nedostatků, tak nelze odmítnutí insolvenčního návrhu napravit.

Na tomto místě je třeba zdůraznit, že insolvenční návrh, který byl insolvenčním soudem odmítnut, není způsobilý k vyvolání účinků předvídaných insolvenčním zákonem a pohlíží se na něj, jako by nebyl podán (ex tunc). Z toho dle mého názoru vyplývá, že pokud i přes zveřejnění insolvenční vyhlášky v rejstříku dojde k zahájení úkonu, který směřuje k provedení exekuce [v okamžik jeho počátku tedy nepochybně v rozporu s ustanovením § 109 odst. 1 písm. c) insolvenčního zákona], lze v případě odmítnutí insolvenčního návrhu v tomto úkonu pokračovat a dokončit ho, neboť odmítnutím insolvenčního návrhu se porušení zákazu provedení exekuce zhojí.

Mám za to, že obdobným situacím se vzhledem k nastíněné praxi povinných, kteří insolvenční návrhy podávají v posledních chvílích před zahájením dražby, aniž by o této skutečnosti též informovali exekutora, který má dražbu provést, není možné vyhnout, neboť lze předpokládat, že se soudní exekutor o podaném návrhu do zahájení úkonu ani nedozví (nelze dle mého názoru po exekutorovi spravedlivě požadovat, aby insolvenční rejstřík kontroloval každou sekundu před zahájením dražby). Je ale na místě, aby v okamžiku, kdy vyjde tato skutečnost najevo, dražbu přerušil až do výsledku insolvenčního řízení, a na základě toho, pokud insolvenční řízení skončí, aniž by bylo rozhodnuto o úpadku, dražbu dokončil a udělil příklep, nebo v případě rozhodnutí o úpadku dražbu zrušil zcela a dražitelům vrátil dražební jistoty.

Zastavení insolvenčního řízení

I v případě, že se podaří povinnému obstát při hodnocení formální stránky jeho insolvenčního návrhu, může narazit na další úskalí, kterým je povinnost složit zálohu na náklady insolvenčního řízení, a to až ve výši 50.000,- Kč. Je sice pravdou, že insolvenční soud není povinen zálohu na insolvenční řízení požadovat, stanoví však povinnost k jejímu zaplacení vždy, je-li to nutné ke krytí nákladů řízení a prostředky k tomu nelze zajistit jinak. Tyto náklady představují již v prvních fázích řízení zejména hotové výdaje insolvenčního správce. Obecně lze tedy uvést, že insolvenční soud zpravidla již při zahájení insolvenčního řízení uloží dlužníkovi, který insolvenční návrh podal, aby zaplatil alespoň poměrnou část zálohy na náklady řízení, z níž budou upokočovány náklady správce spojené se zjišťováním majetkové podstaty dlužníka a dalšími úkony potřebnými pro provedení přezkumného jednání. K zaplacení zálohy soud stanoví lhůtu, která není lhůtou zákonnou. Nebude-li však záloha ve stanovené výši a lhůtě zaplacena, může insolvenční řízení zastavit nebo přistoupit k jejímu vymáhání.

Nelze předpokládat, že by soud k vymáhání přistoupil za situace, kdy dlužník podává insolvenční návrh proto, aby se vyhnul provedení dražby v právě prováděné exekuci, a pravděpodobnost vymožení této zálohy se tak blíží nule, proto je více pravděpodobné, že insolvenční soud řízení spíše zastaví.

Soud zastaví řízení též v případě, kdy dlužník vezme insolvenční návrh zpět, pokud ke zpětvzetí dojde dříve, než soud rozhodne o úpadku dlužníka nebo než nabude právní moci jiné rozhodnutí soudu o tomto návrhu.

Mám za to, že účinek zastavení insolvenčního řízení z uvedených důvodů je obdobný s účinkem odmítnutí insolvenčního návrhu, neboť ani v tomto případě nedochází k meritornímu projednání samotného návrhu, ale k zastavení dochází na základě procesního návrhu toho, kdo zahájení řízení vyvolal. Rozhodnutí o zastavení řízení má tedy obdobný vliv též na probíhající exekuční řízení a jednotlivé úkony v něm prováděné.

V souvislosti s účinky odmítnutého či zamítnutého insolvenčního návrhu dlužníka není od věci upozornit též na jeho odpovědnost za škody a jiné újmy, které podáním svého návrhu způsobil věřitelům. Právo na uplatnění této odpovědnosti je sice omezeno prekluzivní tříměsíční lhůtou, ale lze se domnívat, že zejména věřitel, jenž by mohl být dražbou v rámci exekuce, která nemohla být vlivem podaného návrhu provedena, uspokojen, by se mohl domáhat na dlužníkovi toho, o co se jeho majetek zmenší tím, že bude z výtěžku dražby upokojen později, než kdyby k podání insolvenčního návrhu nedošlo.

Konkurz

Konkurs je způsob řešení úpadku spočívající v tom, že na základě rozhodnutí o prohlášení konkursu jsou zjištěné pohledávky věřitelů zásadně poměrně uspokojeny z výnosu zpeněžení majetkové podstaty s tím, že neuspokojené pohledávky nebo jejich části nezanikají, pokud zákon nestanoví jinak.

Domnívat se tedy, že řešení hrozícího prodeje nemovitého majetku dlužníka dražbou v rámci exekuce lze nalézt v podání insolvenčního návrhu, jehož výsledkem bude prohlášení konkursu, není správné. Zatímco v exekuční dražbě bude zpeněžena pouze nemovitost, ohledně které je dražba nařízena, a to za účelem uspokojení pouze toho, v jehož prospěch je exekuce vedena, v rámci konkursu dojde ke zpeněžení majetku dlužníka v takovém rozsahu, aby bylo dosaženo výnosu k pokrytí uspokojení všech přihlášených věřitelů v co nejvyšší míře. Nad to do dražby nemovitostí v rámci exekuce mohou své pohledávky přihlásit pouze věřitelé, jejichž pohledávky jsou vymahatelné, tzn. podložené exekučním titulem, nebo jejichž pohledávky jsou zajištěny zástavním právem, přičemž pouze tyto pohledávky se považují za splatné, i když dle právního ti-

tulu jejich vzniku v této době splatné dosud nejsou. Naproti tomu do insolvenčního řízení mohou své pohledávky přihlásit všichni, kteří tvrdí, že pohledávkou za dlužníkem disponují, ať již je jejich pohledávka přiznána pravomocným rozhodnutím či jinou vykonatelnou listinou, nebo nikoliv. Nad to se všechny pohledávky přihlášené do insolvenčního řízení považují dnem prohlášení konkursu za splatné, čímž může dojít k výraznému rozšíření objemu peněžitých povinností, které musí být konkurzem splněny.

Je možné, že se dlužníci domnívají, že provedení exekuce prodejem nemovitého majetku v dražbě je nákladnější, než uspokojení věřitelů v rámci konkursu. K tomu je třeba poznamenat, že odměna soudního exekutora za provedení exekuce činí do vymoženého plnění ve výši 3 000 000,- Kč 15 % z částky vymožené pro oprávněného a případně přihlášené věřitele a s vyšší částkou se jeho odměna degresivně snižuje. Minimální odměna exekutora činí 3.000,- Kč. Odměna insolvenčního správce činí z výtěžku zpeněžení určeného k rozdělení mezi zajištěné věřitele 2 % z výtěžku, pro nezajištěné věřitele však až do výše 10 000 000,- Kč též 15 %, následně též s degresivní úpravou, přičemž minimální odměna insolvenčního správce činí 45 000,- Kč. Nelze tedy s jistotou tvrdit, že uspokojení z konkursu je z pohledu hospodárnosti výrazně výhodnější, obzvláště, tvoří-li většinu věřitelů dlužníka nezajištění věřitelé. Kromě všeho uvedeného je podstatné, že provedením konkursu (resp. jeho zrušením) pohledávky, které v rámci něho nebyly upokojeny, nezanikají a lze je i nadále exekučně vymáhat.

Výsledkem snahy dlužníka vyhnout se exekuční dražbě podáním insolvenčního návrhu tak konkurzem dochází k tomu, že zatímco v rámci exekuční dražby by dlužník přišel „jen“ o dražený nemovitý majetek, po skončení konkursu již nemá prakticky nic kromě závazků, které zůstaly neuspokojeny (samozřejmě nevylučuji, že v některých případech může dojít z majetkové podstaty k uspokojení všech věřitelů, avšak domnívám se, že k tomu dochází ve zcela výjimečných případech).

Oddlužení

Oddlužení je způsob řešení úpadků, kterého se snaží dosáhnout asi všichni povinní, kteří své insolvenční návrhy podávají v situaci popsané na začátku tohoto příspěvku. Je však třeba zdůraznit několik podstatných skutečností, se kterými dlužníci pravděpodobně nezcela počítají.

První a základní podmínkou pro povolení oddlužení je podání řádného insolvenčního návrhu, který neobsahuje žádné vady a jsou k němu připojeny všechny povinné přílohy (viz výše). Návrh na povolení oddlužení musí být dlužníkem podán nejpozději se samotným insolvenčním návrhem, jinak soud návrh na oddlužení bez dalšího odmítne. V případě odmítnutí návrhu na povolení oddlužení pak postupuje stejně, jako by tento

návrh nebyl podán, tedy jediným možným způsobem řešení úpadku je v takovém případě konkurz. Nad to musí návrh na povolení oddlužení obsahovat oproti návrhu na zahájení insolvenčního návrhu další náležitosti a přílohy, jejichž obstarání dle mého názoru nemusí být pro běžného dlužníka zrovna nejjednodušší. Nesplňuje-li návrh tyto náležitosti nebo je nerosrozumitelný či neurčitý, příp. neobsahuje-li požadované přílohy, má sice soud povinnost vyzvat dlužníka k doplnění, avšak lhůta k doplnění nesmí být delší než sedm dní. V případě, že návrh není opraven či doplněn, bude opět odmítnut a dále se postupuje, jako by nebyl podán (tzn. konkurz).

V návrhu na oddlužení musí dlužník vedle obecných náležitostí soudního podání uvést výši svých předpokládaných příjmů za následujících pět let, a to zejména pro účely posouzení, zda očekávaný příjem dlužníka může zabezpečit dostatečné uspokojení věřitelů, nad to musí uvést též příjem za poslední tři roky. Musí se vyjádřit, jakým způsobem navrhuje oddlužení provést, tedy zda plněním splátkového kalendáře, či prodejem majetku. Musí se však vyjádřit, i když žádný způsob oddlužení nenavrhuje. K návrhu na oddlužení musí dlužník připojit seznam majetku a závazků, ve kterém uvede u každé položky tohoto seznamu údaj o době pořízení majetku, o jeho pořizovací ceně a odhad obvyklé ceny majetku ke dni pořízení seznamu, přičemž zejména, jde-li o majetek nemovitý nebo majetek tvořící zajištění, musí být odhad obvyklé ceny proveden znalcem. Návrh musí být spolupodepsán manželem dlužníka a případně osobami, které jsou ochotny zavázat se jako spoludlužníci nebo ručitelé dlužníka.

Je evidentní, že samotné sestavení návrhu na povolení oddlužení rozhodně není jednoduché a pro úspěšné povolení oddlužení je třeba vynaložit dostatek péče a pozornosti. Dovolím si tvrdit, že právě hektické podávání návrhů na oddlužení před zahájením dražby je hlavním důvodem neúspěšnosti povinných a následných neblahých důsledků spojených s konkurzem.

Ani řádné a bezvadné podání návrhu na oddlužení však dlužníkovi nezaručuje, že bude jeho záměru vyhověno a dlužník se úspěšně oddluží. Zejména již v první fázi může insolvenční soud návrh na povolení oddlužení zamítnout, jestliže se zřetelem ke všem okolnostem lze důvodně předpokládat, že jím je sledován nepoctivý záměr nebo že hodnota plnění, které by při oddlužení obdrželi nezajištění věřitelé, bude nižší než 30 % jejich pohledávek, ledaže tito věřitelé s nižším plněním souhlasí. Pojem nepoctivého záměru insolvenční zákon výslovně upravuje demonstrativním výčtem případů, na které se však právě pro jejich příkladnost není důvod omezovat. Za nepoctivý záměr může být považováno dle mého názoru nepochybně též úmyslné předlužení před podáním insolvenčního návrhu, podvodná jednání při získávání úvěrů apod. I zamítnutí návrhu na oddlužení znamená pro dlužníka přechod do režimu konkurzu.

Řešení úpadku dlužníka oddlužením lze zrealizovat dvěma způsoby, a to buď zpeněžením majetkové podstaty, nebo plněním splátkového kalendáře. Obě varianty jsou v zásadě obecně známé. Při oddlužením zpeněžením majetku dlužníka se postupuje obdobně podle ustanovení insolvenčního zákona upravujících konkurz, při plnění splátkového kalendáře je dlužník povinen po dobu pěti let měsíčně splácet nezajištěným věřitelům ze svých příjmů částku ve stejném rozsahu, v jakém z nich mohou být při výkonu rozhodnutí nebo při exekuci uspokojeny přednostní pohledávky. V tomto ohledu je způsob oddlužení výrazně přísnější než provedení exekuce srážkami ze mzdy, neboť ve většině případů nuceného výkonu je mzda nebo jiný příjem postihován v režimu nepřednostních pohledávek.

Co však pravděpodobně není tak známé, je skutečnost, že **i při řešení úpadku plněním splátkového kalendáře se zajištění věřitelé uspokojí jen z výtěžku zpeněžení zajištění**. To znamená, že ačkoliv je dlužník povinen po dobu pěti let uspokojovat pohledávky přihlášených věřitelů ze svých příjmů, nutno zdůraznit, že věřitelů nezajištěných, resp. těch věřitelů, kteří své pohledávky jako nezajištěné přihlásili, ve prospěch věřitelů, kteří mají zřízenu jakoukoliv formu zajištění (zástavní právo, zajišťovací převod práva, zadržovací právo atd.), bude i přes tuto povinnost majetek dlužníka, jenž takové zajištění představuje, zpeněžen a tito věřitelé budou uspokojeni z jeho výnosu.

Aplikováno na konkrétním příkladu: Prakticky výhradně podávají před zahájením dražby nemovitostí insolvenční návrhy spojené s návrhem na povolení oddlužení plněním splátkového kalendáře dlužníci, na jejichž dražených nemovitostech vážnou zástavní práva, vzniklá zejména k zajištění úvěrů k jejich pořízení, a mylně se domnívají, že tímto způsobem svůj nemovitý majetek před dražbou zachrání. S ohledem na výše uvedené uspokojování zajištěných věřitelů je zřejmé, že tento postup je zcela nesmyslný, neboť takto zajištěný nemovitý majetek dlužníkům namísto exekutora zpeněží insolvenční správce a z výtěžku uspokojí věřitele, který má svoji pohledávku touto nemovitostí zajištěnu.

O způsobu oddlužení primárně rozhoduje věřitelský výbor, jehož hlasování jsou oprávněni účastnit se v této otázce pouze nezajištění věřitelé. Je pravděpodobné, že se při rozhodování nebudou zcela zaobírat pohnutkami dlužníka k podání insolvenčního návrhu, ale zvolí takový způsob oddlužení, který pro ně bude zřejmě nejvhodnější a bude znamenat maximální možné uspokojení jejich pohledávek. Pouze v případě, že žádný ze způsobů oddlužení nezíská prostou většinu hlasů, rozhodne o něm soud.

Ani úspěšné zvládnutí procesu podání insolvenčního návrhu, návrhu na oddlužení, prohlásování věřitelským výborem a rozhodnutí o povolení oddlužení však dlužníkovi nezaručuje „vítězství“. Pokud dlužník splní řádně a včas všechny povinnosti

podle schváleného způsobu oddlužení, rozhodne insolvenční soud o osvobození dlužníka od placení pohledávek zahrnutých do oddlužení v rozsahu, v němž dosud nebyly uspokojeny, avšak pouze na návrh dlužníka a po jeho slyšení. Nenavrhně-li to tedy dlužník, k osvobození od placení těchto pohledávek nedojde. Rozhodnutím soudu nedochází k zániku pohledávek, ale stávají se tzv. naturálními obligacemi, což znamená, že věřitel tuto pohledávku stále eviduje, avšak pouze není oprávněn ji po dlužníkovi jakkoli vymáhat či požadovat. V případě ale, že dlužník na tuto pohledávku něčeho zaplatí, nejedná se o plnění bez právního důvodu, a nevzniká tak bezdůvodné obohacení. Stejně tak se lze domnívat, že takový věřitel není povinen potvrdit, že vůči dlužníkovi nemá žádnou pohledávku. Osvobození se navíc nevztahuje na peněžité tresty nebo jiné majetkové sankce, které byly dlužníkovi uloženy v trestním řízení pro úmyslný trestný čin, a dále na pohledávky na náhradu škody způsobené úmyslným porušením právní povinnosti.

Insolvenční soud na návrh některého z dotčených věřitelů do tří let od jeho pravomocného přiznání odejme osvobození od placení zbytku pohledávek, vyjde-li najevo, že ke schválení oddlužení nebo k přiznání osvobození došlo na základě podvodného jednání dlužníka anebo že dlužník poskytl zvláštní výhody některým věřitelům, pokud takovou námitku nemohl navrhovatel uplatnit před rozhodnutím o přiznání osvobození dlužníku.

Je však třeba mít na zřeteli též variantu, že dlužník podmínky zvoleného způsobu oddlužení ani řádně a včas nesplní nebo nastane jiná skutečnost, se kterou insolvenční zákon spojuje zánik výhody oddlužení, zejména vznikne-li v důsledku zaviněného jednání dlužníku po schválení plánu oddlužení peněžité závazek po dobu delší 30 dnů po lhůtě splatnosti. V takových případech insolvenční soud schválené oddlužení zruší a rozhodne o řešení úpadku dlužníka konkurzem, a to kdykoli v průběhu oddlužení až do doby, než vezme na vědomí splnění podmínek oddlužení. Může se tak stát, že po značné době plnění splátkového kalendáře nastane skutečnost, na základě které způsob řešení úpadku oddlužením náhle skončí, např. se dlužník „neuhlídá“ a nerozvázně se rozhodne pro vylepšení své majetkové situace drobným spotřebitelským úvěrem, který však nebude schopen, vzhledem k výši příjmu, který mu po provedení srážky zbude, splácet a dlužník přesto skončí v konkurzu.

Je tedy nutné upozornit na to, že ač způsob oddlužení (zejména plněním splátkového kalendáře bez zajištěných věřitelů) může být pro dlužníka výhodný, zejména vzhledem k možnému osvobození od placení neuspokojené části pohledávek, jedná se zejména o velmi vážný závazek dlužníka chovat se po dobu plnění oddlužení disciplinovaně a velmi skromně. Porušení těchto zásad se může velmi snadno proměnit v noční můru představovanou přeměnou příjemného oddlužení v konkurz a zpeněžení i toho majetku, který měl dlužník původně v úmyslu podáním insolvenčního návrhu uchránit.

Lze uzavřít, že v řadě případů si dlužníci-povinní ve snaze zabránit nepříjemnému zpeněžování majetku soudním exekutorem zcela neuvědomují následky, které jim může podání insolvenčního návrhu přinést, ačkoli se v tu chvíli domnívají, že tento způsob obrany je pro ně nejefektivnější. Bohužel se mi zdá, že tento jejich přístup je motivován spíše snahou vyhnout se přímému setkání s exekucí v domnění, že insolvenční řízení bude k jejich majetku přijatelnější. Věřím, že tímto příspěvkem se mi podařilo prokázat opak.

Je též pravděpodobné, že přístup dlužníků plyne z neustálého mediálního tlaku vyvíjeného na soudní exekutory a exekuce jako celek, podněcování hrůzostrašných představ o průběhu exekučního řízení a neustálé prezentace nepřesných a nepravdivých informací o průběhu exekucí. Naproti tomu na úskalí insolvenčního řízení a důsledky pro úpadce, které jsou v podstatě obdobné jako v případě exekucí, neupozorňuje nikdo, společností jsou přijímány bez jakýchkoliv negativních reakcí a dlužníci se do tohoto způsobu zbavení se majetku pouští dokonce dobrovolně. Nelze si však nepovšimnout také řady subjektů, které vystupují jako jacísi poradci pro insolvence, jejichž základní náplní činnosti je vybrat od dlužníka úhradu za právní pomoc (kterou bůh ví, zda jsou vůbec oprávněni poskytovat) a „pomocť“ dlužníkovi poslat se do insolvence bez ohledu na to, jakým způsobem může dopadnout. Jsem přesvědčen, že je na místě provádět rozsáhlejší osvětu nejen o průběhu exekucí, ale též o důsledcích insolvenčního řízení, aby se dlužníci k insolvenčnímu řízení klonili pouze v případech, kdy jsou k tomu dány podmínky a (nemístně) nevyužívali insolvenční řízení pouze jako odbočku z jiného, právě probíhajícího problému, byť i třeba na základě doporučení různých pseudoporadců.

Seznam literatury:

Smrčka, Luboš a kol. Bankrot a insolvence. Praha: Oeconomica, 2007. 49 s. Working Paper; 2/2007. ISBN 978-80-245-1220-4.
Bělohávek, Alexander J. Evropské a mezinárodní insolvenční právo: komentář. 1. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2007. xxxvii, 1550 s. Beckovy texty zákonů s komentářem. ISBN 978-80-7179-591-9.
Kozák, Jan, Budín, Petr a Pachel, Lukáš. Insolvenční právo. 1. vyd. Brno: Rašínova vysoká škola, 2008. 298 s. ISBN 978-80-87001-10-3.
Lisse, Luděk. Insolvenční právo. Vyd. 1. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2007. 89 s. ISBN 978-80-86754-91-8.
Kučera, František. Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon): s judikaturou a souvisejícími předpisy. Vyd. 1. V Praze: C. H. Beck, 2009. xiv, 306 s. Beckova edice zákonů s judikaturou. ISBN 978-80-7400-163-5.

LEASINGOVÁ SMLOUVA, SMLOUVA O KOUPI NAJATÉ VĚCI

prof. JUDr. Karel Marek, CSc.

člen Katedry obchodního práva Právnické fakulty
Masarykovy univerzity v Brně

*Vycházíme a navazujeme na Marek, K.:
Leasingová smlouva, smlouva o koupi
najaté věci ve Smluvní obchodní právo,
Kontrakty, MU Brno, 2008, 470 s.*

1. Leasingová smlouva

1.1. Obecné otázky

Leasingovou smlouvu, kterou lze v českém obchodním právu realizovat jako tzv. smlouvu nepojmenovanou podle § 269 odst. 2 obchodního zákoníku, nemůžeme v našem obchodním právu ztotožňovat **se smlouvou o koupi najaté věci, uzavíranou podle ustanovení § 269 odst. 1 obchodního zákoníku** a § 489 obchodního zákoníku. Jde o dvě různá smluvní řešení, i když obecně lze oběma způsoby provádět tzv. "leasingové operace".

Termín leasing pochází z anglického "to lease" (obvykle překládaného jako "pronajímat") a běžně se používá v obchodně finanční terminologii.

Každému potencionálnímu investoru se nabízí zejména tyto možnosti: koupit zařízení z vlastních prostředků nebo provést koupi za prostředky získané úvěrem, anebo získat užívání prostřednictvím leasingu. Posléze uvedený způsob může mít svoje výhody.

Leasing bývá obecně charakterizován jako **smlouva o pronájmu výrobních prostředků nebo výrobků dlouhodobé spotřeby za dohodnuté částky na určité období.**

Leasing byl ve své specificky obchodně finanční roli - jak se často uvádí - používán již v padesátých letech v USA; v roce 1952 zde byla ustavena UNITED STATES LEASING CORPORA-

TION. Do Evropy se leasing dostává v 60. letech již jako osvědčený způsob odbytu výrobků s nemalými ziskovými ambicemi. Původně byl leasing realizován uvnitř každé země, avšak možnost zvyšování zisku a vývozu kapitálu leasing internacionalizovala.

Postupně se vyčlenily zejména dvě skupiny leasingu, a to leasing finanční a leasing operativní.

Finanční leasing je založen na "dlouhodobém pronájmu" upraveném příslušnou smlouvou, v jejímž rámci vlastník zařízení převádí na uživatele v podstatě všechna rizika a výnosy. V průběhu dohodnutého nájemního vztahu by nájemce (tzv. lessee) měl pronajímateli (tzv. lessor) prostřednictvím dohodnutých splátek uhradit pořizovací náklady předmětu i úrokové náklady z dané finanční transakce. Ve splátkách jsou zahrnuta i rizika těchto operací a pochopitelně i odpovídající zisková marže. V závěru transakce přechází vlastnictví na uživatele.

Při operativním leasingu:

- pronajímatel daný předmět po dobu leasingové operace vlastní (stejně jako u finančního leasingu, kde je však vlastnictví finálně převáděno na nájemce); navíc u tohoto předmětu provádí údržbu,
- jde zpravidla o "krátkodobý pronájem" specifických druhů strojů, dopravních prostředků, počítačových systémů apod., kde v průběhu pronájmu nedochází k plné amortizaci tohoto zařízení.

Stále rostoucí podíl leasingu na trhu investic vyspělých zemí vede k zamyšlení nad tím, co působí rozvoj této formy podnikání. Uvádí se, že jde především o tyto **faktory rozvoje použití leasingu:**

- narůstající potřeba kapitálových investic v důsledku zostřující se konkurence při snižující se schopnosti jednotlivých podnikatelů samofinancovat tuto potřebu,
- velká rizika pro kapitál vnášený do investic, které jsou předmětem ostrého konkurenčního boje a u nichž rozhodující roli v úspěchu na trhu hraje faktor času,
- rychlé morální a hospodářské zastarávání výrobků dlouhodobé spotřeby, především však u těch, jejichž časová efektivní využitelnost je omezena dynamikou vědecko-technického rozvoje.

Svoji roli zde sehrávají i aspekty psychologické. Dochází ke změně myšlení v podnikatelské činnosti, která je charakterizována obecnější změnou vztahu k režimu vlastnickému na jedné straně a uživatelskému na straně druhé. Za rozhodující je považováno předmět leasingu užívat, neuvažuje se přitom, že je nezbytné být vlastníkem.

V obecné poloze se uvádějí charakteristiky výhod leasingu pro uživatele, s rozvojem soutěžních podmínek při podnikání našich fyzických a právnických osob bude jejich význam nepochybně vzrůstat i u nás.

Zásadní výhody leasingu pro uživatele bývají specifikovány takto:

- leasing může kryt až 100 % nákladů na pořízení daného předmětu, v některých případech se totiž nepožaduje žádný počáteční vklad nebo záloha,
- neváže provozní kapitál nebo úvěry,
- v leasingu se nevyskytují úvěrové podmínky a investiční omezení,
- poskytuje výhody cash flowes – splátky nájemného umožňují rozpočtování a prognózy této finanční kategorie, přičemž lhůta leasingu je obvykle odvozena z užitečné životnosti zařízení,
- leasing může představovat i určitou obranu proti inflačnímu vývoji, pokud je zařízení pořizováno za běžnou cenu a spláceno z budoucích výnosů,
- je to způsob, jak získat k dlouhodobému užívání předměty větší majetkové hodnoty bez zvýšení kapitálové základny,
- zjednodušuje i daňové a účetní řízení (odpisy z majetku jsou totiž záležitostí a povinností vlastníka),
- může být i jinak výhodný z hlediska daňového, většinou totiž jde o odečitatelnou položku (provozní náklady).

Na leasing, kromě výše uvedeného, je třeba dívat se také jako na úsporný typ technického rozvoje.

Leasing má ovšem **výhody** i pro **poskytovatele:**

- umožňuje diverzifikaci úspěšných transakcí, a tím rozšiřuje možnosti pro úspěšné finanční podnikání a dosahování zisků,
- může eventuálně snižovat i podnikatelské riziko, neboť pro vlastníka je podle obecných poznatků snadnější získat zpět pronajatý majetek, než je tomu např. u majetku v případě hypotéky. Hodnota majetku získaného zpět může být sice snížena špatným zacházením, zkušenosti ze zemí s rozvinutou ekonomikou však ukazují, že stabilita při těchto operacích vzrůstá,
- leasing za určitých podmínek může zvýšit ziskovou marži, protože vlastník při vhodné hospodářské politice získává doplňkový výnos z poskytovaných služeb,
- leasingová smlouva může být začasť uzavřena i rychleji než např. smlouvy investiční.

Zajímavé pro nás mohou být i zahraniční smluvní řešení leasingových operací. **V Německu** je smlouva o operativním leasingu klasifikována jako smlouva nájemní. Složitější je to u finančního leasingu. Podle jednotlivých autorů jde o smlouvu kupní, smlouvu o obstarání obchodu, smlouvu úvěrovou, smlouvu smíšenou, smlouvu sui generis, smlouvu nájemní, event. o atypickou nájemní smlouvu. Posledně jmenovaný názor je v novější literatuře zastoupen poměrně výrazně.¹

Ve Velké Británii existuje značná volnost při uzavírání různých smluv. Zejména však může jít v námi pojednávaných otázkách o hire purchase contract (smlouva o koupi najaté

¹ Rozehnalová, N.: Leasingová smlouva z pohledu mezinárodního práva obchodního, Právník, 1992, č. 2, s. 132.¹ Rozehnalová, N.: Leasingová smlouva z pohledu mezinárodního práva obchodního, Právník, 1992, č. 2, s. 132.

Smlouva o leasingu

Smlouva o leasingu

Smlouva o leasingu

Smlouva o leasingu

věci), finance lease contract (smlouva o finančním leasingu) a operating lease contract (smlouva o operativním leasingu).

Smlouva o leasingu

Rakouské soukromé právo nezná – podobně jako ostatní právní řády – leasingovou smlouvu jako samostatný smluvní typ. Pokud jde o smlouvu, která je základem operativního leasingu, plně se využívá nájemní smlouvy. Co se týká finančního leasingu, názory na druhu smlouvy tvoří širší spektrum, úvahy se vedou zejména o atypické nájemní smlouvě a o zvláštním typu smlouvy o přenechání věci.²

Smlouva o leasingu

Prodej na splátky, respektive "úvěrový prodej", je typický spíše pro trh kupujícího, na němž dodavatel soutěží o zákazníka. Přitom prodej s použitím úvěru u nás nejčastěji přetrvává v té podobě, že odběratel, nemá-li dostatek prostředků, uzavírá úvěrovou smlouvu s peněžním ústavem – bankou. V podstatě tedy existuje převážně úvěr bankovní při nízkém počtu případůů sjednaného obchodního úvěru, i když se počet sjednaných obchodních úvěrů zvyšuje. "Obchodní úvěr" ovšem mnohdy fakticky nastává neplacením pohledávek prodávajících. Výše faktického obchodního úvěru je přitom značná.

Smlouva o leasingu

"Úvěrový prodej" je obecně založen na tom, že odběratel splácí zařízení dodavateli. Zařízení splácí postupně ve sjednaných lhůtách. Podstatný rozdíl je v tom, že v dosavadně převažujícím způsobu placení (s bankovním úvěrem pro kupujícího) je v otázkách placení zvýhodněn prodávající, protože by měl zásadně dostat plně zapláceno ve vztahu k předání zboží.

Smlouva o leasingu

Naopak při obchodním úvěrovém prodeji je prodávající pod větším tlakem z hlediska kvality servisu, příp. dalších souvisejících činností. Úplata přitom probíhá postupně (např. ve splátkách s doplatkem).

Smlouva o leasingu

Při rozhodování o tom, zda volit přímý nákup, úvěr či leasing (jsou-li v daném případě dostupná všechna řešení), je vhodné sestavit porovnání, jehož výsledky však mohou být v jednotlivých případech rozdílné.³

Smlouva o leasingu

1.2. K druhům leasingu

Smlouva o leasingu

Leasing je možno členit z různých pohledů. K tradičnímu třídění leasingu na leasing finanční a leasing operativní lze pak provést i jiné rozlišení.⁴

Smlouva o leasingu

Z teritoriálního hlediska rozlišujeme leasing:

- vnitrostátní
- mezinárodní.

Smlouva o leasingu

Smlouva o leasingu

Smlouva o leasingu

Smlouva o leasingu

S postupem integrací vyspělých průmyslových států světa a integrací bankovního a finančního sektoru se do popředí pozornosti dostává leasing mezinárodní. Stručně (a zjednodušeně) lze tento leasing definovat jako poskytnutí zařízení vlastníkem se sídlem v jedné zemi uživateli v zemi jiné.

Smlouva o leasingu

Pokud půjde o účastníky ze států, které jsou vázány mezinárodní úmluvou (Úmluva o mezinárodním finančním leasingu, jejíž návrh byl schválen v r. 1988 v Ottawě) je třeba vzít v úvahu i znění této úmluvy (od některých jejích ustanovení se nelze odchýlit).⁵

Smlouva o leasingu

Klíčovou otázkou je pochopitelně volba práva, kterým se bude řídit daná leasingová smlouva. Zde by zásadně neměly vzniknout problémy, a to vzhledem ke skutečnosti, že princip neomezené volby práva u závazkových vztahů s mezinárodním prvkem dnes platí jako obecná zásada ve všech moderních právních řádech.⁶

Smlouva o leasingu

U mezinárodních operací je ovšem třeba uvážit ještě další specifika. Je třeba začasté ověřit, zda potřebujeme vývozní a dovozní povolení, zda pro danou obchodní operaci neexistuje jen vymezený okruh oprávněných subjektů, jaká jsou měnová a devalvační rizika, celní překážky a příp. zvláštní obchodní přírážky.

Smlouva o leasingu

Smlouva o leasingu

Mezinárodní leasing lze případně podrobněji rozlišovat do skupin i podle zapojení subjektů: s leasingovými společnostmi, s bankami a finančními společnostmi, s výrobcí zařízení a jeho dodavateli, s joint ventures (podniky se zahraniční majetkovou účastí).

Smlouva o leasingu

Podle dalšího kritéria můžeme leasing třídit na:

- přímý – zde se účastní dvě strany: poskytovatel-výrobce nesoucí i funkci leasingové společnosti a uživatel-nájemce.
- nepřímý – zde se zpravidlavedle výrobce, který produkuje zboží, a uživatele podílí leasingová společnost (event. i peněžní ústav – banka), která přejímá funkci kupujícího a financujícího. Existují tedy tři základní subjekty leasingu: výrobce, dodavatel (poskytovatel) a uživatel.

Smlouva o leasingu

Čtvrtý subjekt, který vystupuje zejména **v zahraničním finančním leasingu, je garant**. Bez garance dnes většina zahraničních leasingových společností není ochotna poskytovat své služby tuzemským klientům. Funkci garanta do zahraničí však zpravidla může plnit jen prvotřídní banka, které uživatel nemusí být znám; její garanci pak uživatel zajišťuje zárukou jeho banky (např. banky, s níž má sjednány smlouvy o účtech).

Smlouva o leasingu

Smlouva o leasingu

Smlouva o leasingu

Smlouva o leasingu

Při nepřímém leasingu se tedy může zúčastnit větší počet subjektů, ale popř. i finanční konsorcia apod. Nepřímý leasing lze zajišťovat dvoustrannými smlouvami, respektive vícestrannou kontraktací. Pokud je uzavírán větší počet smluv, je třeba mít při jejich uzavírání na zřeteli obsah smluv dalších.

Smlouva o leasingu

V závislosti na stanovených kritériích bývá pak leasing členěn na:

- leasing spotřebitelský a komerční,**
- leasing nazývaný podle předmětu plnění** (např. osobních automobilů),⁷
- leasing počítačových programů**, kde je náročnější kontraktace, neboť je mj. třeba řešit právo užívání programu ve vztahu k jeho autoru,⁸
- nazývaný podle poskytovatele** (např. bankovní) apod.

Smlouva o leasingu

U leasingu **lze rozlišovat i jeho různé způsoby provedení**, zejména

- leasing bez nároku na koupi nebo obnovu**, tj. nejjednodušší forma, u které je stanoveno stejný měsíční nájemné po celou dobu, vlastnictví – zbytková hodnota stroje zůstává vlastníkovi
- leasing s nárokem na koupi**, kdy vlastnictví stroje přechází na uživatele po skončení leasingu a po zaplacení dohodnuté částky pronajímateli
- leasing s počáteční splátkou s nárokem na koupi**, tj. s počáteční, jednorázovou splátkou (např. 10 % nebo 30 % hodnoty stroje nebo zařízení) a dále stejným měsíčním nájemným po celou dobu leasingu
- leasing **s úhradou nájmu předem a požadavkem koupě**, kdy se určitý počet splátek nájemného hradí při podpisu smlouvy, a nahrazují se tak splátky nájemného na konci období
- leasing **s nárokem na nákup za vyšší než zbytkovou (zůstatkovou) hodnotu**
- leasing **s úhradou nájmu předem za kupní cenu vyšší než je zbytková hodnota** (jde o kombinaci předchozích dvou forem)
- leasing **s postupně rostoucím nájmem**, jímž se umožňuje postupně reagovat na rostoucí výnos nebo zamezit důsledkům inflace u pronajímatele
- leasing se záručním depositem** (které tvoří např. i akcie, obligace a jiné cenné papíry) **a odkupní cenou vyšší než je zbytková hodnota**, kdy uživatel skládá pronajímateli záruční vklad, který zpravidla nahrazuje částku částečně splacenou předem atd.

Smlouva o leasingu

Používá se též zpětný leasing. Tímto způsobem mj. řeší některé podnikatelé svoje finanční otázky. Předmět leasingu pro-

Smlouva o leasingu

Smlouva o leasingu

Smlouva o leasingu

Smlouva o leasingu

dají poskytovateli leasingu a s ním pak uzavřou leasingovou smlouvu. „Řešení je ovšem (přes jisté daňové a účetní úlevy) dražší než úvěr.“⁹

Smlouva o leasingu

V zemích, které přešly k tržnímu hospodářství relativně nedávno, není podíl leasingu na celkových investicích tak vysoký jako v nejevspělejších zemích (i když např. u nás se tento podíl již dosahuje). Mezi nejzávažnější odlišnosti oproti nejspělejším zemím patří zatím především uzavírání leasingových kontraktů na výrazně kratší dobu, dané jak nedostatečným objemem vlastních i úvěrových zdrojů leasingových společností, tak i nedostatkem možných záruk na straně leasingových nájemců.

Smlouva o leasingu

Přitom se zdá, že se v České republice daří překonat dřívější nedostatek tzv. leasingové "infrastruktury", čímž je myšlena vhodná právní úprava, institucionální zabezpečení i příslušní specialisté.

Smlouva o leasingu

Smlouva o leasingu

1.3. Možný obsah leasingové smlouvy

Smlouva o leasingu

Pro usnadnění kontraktace subjektů, které zatím nemají zkušenosti s uzavíráním leasingové smlouvy, se traduje možný obsah, který by měla smlouva mít.

Smlouva o leasingu

Smlouva by mohla obsahovat podle povahy obchodního případu (kromě obecných právních předpokladů na smlouvy kladených, tj. kromě dohody o celém obsahu smlouvy a stanovení práv a povinností smluvních stran, které odpovídají charakteru leasingu)

- popis objektu leasingu (lze doporučit oboustranně odsouhlasenou specifikaci v příloze smlouvy),
- popis příslušenství,
- místo umístění objektu (respektive místo a způsob plnění),
- předání objektu,
- údaje o instalaci nebo montáži,
- účel použití, pojištění objektu,
- uvedení osoby, která bude provádět a hradit údržbu,
- postup pro řešení vzniklých škod na objektu,¹⁰
- event. možnost přenechání objektu třetímu subjektu.

Smlouva o leasingu

Je vhodné uvést podrobnější ujednání o době plnění (dílčím plnění) a o úplatě i účtování a placení. Často se volí takový způsob placení a termíny splátek, které mají vztah k výnosům najímaného zařízení. Typickou zásadou tu je "pay as you earn" (plat, jak dostaneš).

^[1] K leasingu a jeho právnímu řešení ve Francii, Spolkové republice Německo, Velké Británii, Itálii, Španělsku a Švédsku viz Válek, V.; Báča, J.: Leasing, moderní způsob financování investic, Management Press, 2. doplněné a přepracované vydání, Praha, 1994, s. 21-42.

^[2] Viz např. Hurt, K. – Marek, K.: K leasingu, Čs. Profit, 1992, č. 33.

^[3] K možnému třídění leasingu viz Strahinja, M.: Finansijski lizing, Pravni život, 2007, sborník 20 godina Kaopaničke škole, díl IV., s. 177-186 (viz v Ústřední knihovně PrF MU, Brno).

^[4] Viz Munková, J.: Mezinárodněprávní úprava leasingu, Právní praxe v podnikání, 1993, č. 4, s. 37-40.

^[5] Viz literaturu citovanou v pozn. 2.

^[6] Blíže viz Matonohová, I.: Leasing osobních automobilů (v článku jsou mj. uvedeny i Všeobecné smluvní podmínky pro finanční pronájem movitých předmětů), Obchodní právo, 1999, č. 2, s. 8-17.

^[7] Blíže viz Pulzová, E.: Leasing počítačových programů, Právní rádce, 1999, č. 4, s. 13-15.

^[8] Raban, P. in Bejček, J.; Eliáš, K.; Raban, P. a kol.: Kurz obchodního práva, Obchodní závazky, 4. vydání, s. 295 a tamtéž viz další možné členění leasingu, např. na jedné straně na "čistý", kde je zajišťováno jen vlastní financování, a na druhé straně na leasing s poskytováním služeb, např. servisu.
^[9] Stanovisko publikované v časopisu Soudní rozhledy, 1996, č. 10, s. 128: Leasingové splátky zahrnují všechny služby poskytovatele leasingu související s pronájemnými věcmi, není-li sjednáno, že tyto služby, zejména pojištění pronájemných věcí, budou hrazeny zvlášť.

Přítom ve smlouvách budou řešeny i otázky další, například možnosti ukončení smluvního vztahu, důsledky ukončení (koupě, možnost nové smlouvy, nové použití objektu), otázkodopravy, záruky, zajišťování náhradních dílů, servisu (a to i po splnění závazků z leasingové smlouvy), uvádění do provozu.

Dále pak mohou být dohodnuty zkoušky, sankce, postup pro případy porušení smlouvy, vhodné bude i určení případů tzv. podstatného porušení smlouvy, příslušného rozhodce (rozhodčí soud), který bude řešit případné spory apod.

V minulém období – za platnosti hospodářského zákoníku – se leasingové smlouvy mezi organizacemi v tuzemsku koncipovaly zásadně mezi ostatními nepojmenovanými smlouvami podle ustanovení § 352 hospodářského zákoníku, přičemž bylo vhodné, aby v konkrétní smlouvě byla ustanovení podrobnější ve srovnání s ostatními druhy smluv. Při smlouvě rámcovější konstrukce byla možnost použití ustanovení § 357 odst. 2 hospodářského zákoníku. Specifický smluvní typ pro leasing hospodářský zákoník neznal.

V současné době se kontraktace leasingu provádí převážně za realizace ustanovení § 269 odst. 2 obchodního zákoníku jako tzv. nepojmenovaná smlouva.¹¹ Často se přitom odkazuje na obchodní podmínky podle § 273 obchodního zákoníku.¹²

Obsah smlouvy by – jak je zřejmé – měl být přitom poměrně bohatý.¹³ K realizaci obchodního případu je však možno využít i pojmenované smlouvy – smlouvy o koupi najaté věci, pokud je možno tento případ v rámci tohoto smluvního typu realizovat.

2. Smlouva o koupi najaté věci

2.1. Základní ustanovení

Podle základního ustanovení tohoto smluvního typu podle § 489 českého obchodního zákoníku si smlouvou o koupi najaté věci strany ujednají v nájemní smlouvě nebo po jejím uzavření, že **nájemce je oprávněn koupit najatou věc nebo najatý soubor věcí během platnosti nájemní smlouvy nebo po jejím zániku.**

Smlouva o koupi najaté věci vyžaduje písemnou formu.¹⁴

Základní ustanovení, tj. § 489 je kogentní (kogentní je i ustanovení § 493 odst. 1, věta druhá). Kogentní jsou i (viz § 263

obchodního zákoníku) ustanovení, která předepisují písemnou formu právního úkonu (u právní úpravy tohoto smluvního typu viz text v ustanovení § 490, 491, 492).

Kromě přesného označení smluvních stran a přesného určení předmětu nájmu a budoucí koupě tvoří podstatné části smlouvy

- ujednání o oprávnění nájemce koupit najatou věc nebo soubor věcí** (v nájemní smlouvě nebo po jejím uzavření)
- doba (termín), kdy oprávnění vznikne** (stačí, je-li uvedeno, zda během platnosti nájemní smlouvy, nebo po jejím zániku).¹⁵

Sjednání oprávnění koupě a doby, kdy oprávnění vznikne, bude tedy buď v nájemní smlouvě, která bude i smlouvou o koupi najaté věci (bude uzavřena jedna smlouva); může být uzavřen zřejmě i dodatek nájemní smlouvy řešící problematiku koupě najaté věci, nebo bude uzavřena nájemní smlouva a návazně smlouva o koupi najaté věci (budou uzavřeny smlouvy dvě).

Vzhledem k tomu, že právní úprava smlouvy o koupi najaté věci v obchodním zákoníku je stručná (§ 489-496 obchodního zákoníku), měly by být potřebné podrobnější otázky řešeny v konkrétní smlouvě. Tyto otázky je přitom možno řešit odkazem (obdobně jako např. u leasingové smlouvy uzavírané podle § 269 odst. 2 obchodního zákoníku) na přesně určené obchodní podmínky. Při ujednání ve smlouvě je tedy nutné přesně uvést, které podmínky byly použity.

Vznik různých obchodních podmínek podle § 273 obchodního zákoníku pro smlouvu o koupi najaté věci (i pro leasing) můžeme hodnotit kladně. Připomínáme však (což platí i pro jiné obchodní podmínky), že se nejedná o žádný předpis; použití podmínek jako celku či jednotlivých článků podmínek se sjednává. Toho by si měli být vědomi zejména uživatelé a případně se pokusit (většinou se totiž jedná o obchodní podmínky poskytovatelů) některé otázky dohodnout ve smlouvě jinak, než to obchodní podmínky stanoví.

Smluvní ujednání přitom musí být v souladu s kogentními ustanoveními zákona. Z toho pohledu lze např. ve smlouvách posuzovat i konkrétní ujednání o smluvních pokutách a o jejich výši (mj. vzhledem k zásadám poctivého obchodního styku a dobrým mravům).

Předmětem smlouvy mohou být jak jednotlivé věci, tak i soubor věcí, věci movité a nemovité.¹⁶

Dříve se navrhovalo, aby byl do základního ustanovení smlouvy o koupi najaté věci ke slověům "koupit najatou věc nebo soubor najatých věcí" doplněn i pojem "podnik"¹⁷, který byl předmětem specifické povahy podle obchodního zákoníku. Praxe se sice chovala tak, že předmětem plnění mohl být podnik; za vhodnější se však považovalo výslovné uvedení pojmu „podnik“ (vedle věci a souboru věcí) v textu zákona. Taková změna základního ustanovení není dnes – vzhledem k tomu, že harmonizační novela (tj. zákon č. 370/2000 Sb.) změnila § 5 odst. 2 obchodního zákoníku a podnik je dnes hromadná věc – již nutná. Předmětem tedy může být podnik nebo část podniku.

Co se týká předepsané písemné formy smlouvy (viz ustanovení § 489 obchodního zákoníku), dnes se může jevit, že by mohly být dodatky smlouvy provedeny i ústní formou (viz ustanovení § 272 odst. 2 obchodního zákoníku), pokud si smluvní strany neujednají, že změny smlouvy musí být písemné.

Doporučujeme proto (nejen zde, ale obecně pro všechny případy smluv podle třetí části obchodního zákoníku, kde se jedná o písemnou formu smlouvy) ustanovení § 272 obchodního zákoníku de lege ferenda zvážit a případně změnit např. tak, jak ustanovení o formě smlouvy provádí občanský zákoník (stačilo by vypuštění příslušného textu o změnách a zrušení písemné smlouvy z obchodního zákoníku a potom by v této otázce podle ustanovení § 1 odst. 2 obchodního zákoníku platil zákoník občanský).

Případně by bylo možno dosavadní text obchodního zákoníku upravit tak, aby se vztahoval jen na situace, kdy si písemnou formu strany zvolily (kdy nebyla stanovena zákonem).

Základní ustanovení smlouvy o koupi najaté věci určuje, že smlouvu o koupi najaté věci si strany sjednají v nájemní smlouvě nebo po jejím uzavření. Pokud smlouvu o koupi najaté věci (která je obchodněprávní) sjednávají strany v nájemní smlouvě, může se přitom jednat o smlouvu o nájmu dopravního prostředku nebo o smlouvu o nájmu podniku, které jsou obchodněprávní, nebo o obecnou smlouvu nájemní.

2.2. Zánik nájemní smlouvy a zánik práva věc koupit

Na základní ustanovení navazuje dispozitivní ustanovení § 490 obchodního zákoníku, které určuje: **Je-li nájemce oprávněn podle smlouvy ke koupi najaté věci během platnosti nájemní smlouvy, doručením písemného oznámení**¹⁸

o uplatnění tohoto práva v souladu se smlouvou o koupi najaté věci nájemní smlouva zaniká, i když byla sjednána na určitou dobu.

Doručením písemného oznámení o uplatnění tohoto práva v souladu se smlouvou o koupi najaté věci tedy nájemní smlouva zaniká, i když byla sjednána na určitou dobu, zaniká však pochopitelně i tehdy, byla-li sjednána na dobu neurčitou.

Je-li pak nájemce oprávněn podle smlouvy ke koupi najaté věci po ukončení nájemní smlouvy, zaniká toto právo podle dispozitivního ustanovení § 491 obchodního zákoníku, neoznámí-li oprávněná strana druhé straně písemně vůli koupit najatou věc bez zbytečného odkladu po zániku nájemní smlouvy.

Zatímco předchází ustanovení § 490 obchodního zákoníku řešilo situace, kdy je nájemce oprávněn ke koupi během platnosti nájemní smlouvy, ustanovení § 491 obchodního zákoníku řeší případy, kdy má nájemce toto oprávnění ke koupi věci po skončení nájmu. Pokud se smluvní strany dohodou od § 491 neodchýlí, musí nájemce svoji vůli uplatnit bez zbytečného odkladu. Může však být dohodnuta jiná vhodná konkrétní lhůta.

At' půjde v daném případě o lhůtu "bez zbytečného odkladu" nebo o dohodnutou lhůtu, nebude-li vůle v této lhůtě projevena (pokud nebude dohodnuto jiné řešení), oprávnění nájemce zanikne – jde o lhůtu prekluzivní. Přitom nezáleží na důvodu, kvůli kterému nájemní vztah zanikl. Oznámení je nutno činit písemně.

2.3. Vznik smlouvy kupní a přechod vlastnického práva

Oznámí-li podle ustanovení § 492 obchodního zákoníku písemně oprávněná strana v souladu se smlouvou o koupi najaté věci druhé straně, že uplatňuje právo na koupi věci, jež je nebo byla předmětem nájemní smlouvy, vzniká ohledně této věci doručením tohoto oznámení kupní smlouva.

Oprávněná strana má postavení kupujícího a druhá strana postavení prodávajícího.

Toto ustanovení navazuje na text § 489. Oprávněná strana má právo opce; rozhodne se, zda svoje právo uplatní, a pokud

^[1] Stanovisko publikované v časopisu Obchodní právo, 1995, č. 10, s. 22: Uzavření leasingové smlouvy mezi účastníky je vztahem mezi podnikateli při jejich podnikatelské činnosti, jde-li o nájem věci, která je poskytována a má být používána pro účely podnikatelské činnosti.

^[2] Viz např. všeobecné podmínky vydávané asociací finančních a leasingových společností.

^[3] Viz mj. jednotlivé části přílohy Leasing, Právní rádce, 10/1998, s. I-VIII.

^[4] O písemné formě typových obchodněprávních smluv a o ustanovení § 272 obchodního zákoníku stále platí to, co jsme již řekli při dřívějších příležitostech, viz např. in Marek, K.: Smluvní typy druhé hlavy třetí části obchodního zákoníku, 2. vydání, 3. dotisk, MU Brno, 1999, s. 316-317.

^[5] K těmto otázkám viz též Pelikánová, I.: Komentář k obchodnímu zákoníku, 4. díl, Praha, Linde Praha – Právnícké a ekonomické nakladatelství B. Hořínkové a J. Tuláčka 1997, s. 351-356.

^[6] Štenglová, I.; Plíva, S.; Tomsa, M.: Obchodní zákoník, komentář, 11. vydání, s. 1210.

^[7] Viz Švejda, M.; Žabenská, S.: Problematika nájmu podniku, Bulletin advokacie, 1999, č. 13, s. 11-16.

^[8] K tomu viz stanovisko publikované v časopise Soudní rozhledy, 1997, č. 6, s. 145: Jde-li o právní úkon, pro který je pod sankcí neplatnosti stanovena písemná forma, musí být určitost projevu vůle dána obsahem listiny, na níž je zaznamenán.

ano, vznikne kupní smlouva. I zde uvádí § 492 písemnou formu. Protože kupní smlouva vzniká podle § 492 doručením oznámení, měly by podle našeho názoru smluvní strany smlouvy o koupi najaté věci uvést potřebný obsah této kupní smlouvy už ve smlouvě o koupi najaté věci, a to např. v její samostatné části (zejména to doporučujeme u nemovitostí).

Obecně je vždy třeba zvážit, jak řešit daný případ. Zda se bude řešit s použitím smlouvy o koupi najaté věci, či zda se uzavře nájemní smlouva a smlouva o budoucí smlouvě, či nájemní smlouva a ujednání o předkupním právu nebo jiným způsobem. Jednotlivá řešení se od sebe ovšem významně liší. Např. právo z ujednání o předkupním právu se může realizovat jen tehdy, pokud se kupující rozhodne věc prodat.

Navazující ustanovení § 493 obchodního zákoníku určuje, že **vznikem kupní smlouvy (§ 492) přechází na kupujícího vlastnické právo k movité věci. "Vlastnické právo k nemovitostem přechází vkladem do katastru nemovitostí."**¹⁹ **Nebezpečí škody na věci přitom přechází na kupujícího vznikem kupní smlouvy (§ 492 odst. 2).**

Zdůrazněme, že ustanovení § 493 odst. 1 věta druhá obchodního zákoníku (je uvedena výše v uvozovkách) je kogentní, na rozdíl od ustanovení § 493, 2. odstavce.

2.4. Kupní cena

Není-li podle dispozitivního ustanovení obchodního zákoníku v ujednání **určena kupní cena** rozhodná při využití práva najatou věc koupit a ani způsob jejího určení, **je kupující povinen zaplatit kupní cenu určenou podle § 448 odst. 2. Na určení kupní ceny nemá vliv poškození nebo větší opotřebení věci**, za něž je odpovědný nájemce (§ 494 odst. 1). K tomuto poškození může např. dojít intenzivnějším než předpokládaným užíváním.

Může být tedy sjednána cena, resp. způsob jejího určení. Není to však podle § 489 podstatnou částí smlouvy. Nejsou-li cena ani způsob jejího určení sjednány, odkazuje § 494 na použití § 448 odst. 2, který je zařazen v obchodním zákoníku v ustanoveních kupní smlouvy.²⁰

Kupní cenu je kupující povinen zaplatit bez zbytečného odkladu po vzniku kupní smlouvy (§ 494 odst. 2). Tento text druhého odstavce § 494 bude ve smlouvě velmi často doplňován, případně nahrazen jiným textem. Bude sjednávána nejen splatnost, ale i další otázky vyúčtování – fakturování (např. lhůty pro vystavení faktur a obsah faktur) a způsob placení. Předpisová úprava fakturace tč. v obchodním právu není, přestože se o ní uvažovalo.

2.5. Vady

Další ustanovení obchodního zákoníku je věnováno problematice vad. **Pro posuzování vad věci jsou podle zákona rozhodné vlastnosti, které měla mít najatá věc** (viz § 495 odst. 1 obchodního zákoníku).

Lhůty pro oznámení vad koupené věci se přitom počítají ode dne, kdy nájemce najatou věc převzal (viz § 495 odst. 2 obchodního zákoníku).

Nepřejde-li přitom na kupujícího vlastnické právo k najaté věci a prodávající neodstraní tuto vadu v přiměřené době, kterou mu kupující určí, může kupující od smlouvy odstoupit (viz § 495 odst. 3 obchodního zákoníku).²¹

Ustanovení § 495 obchodního zákoníku je celé dispozitivní. Diskusní je, zda u textu § 495 odst. 1 jde o odpovědnost za vlastnosti již v průběhu nájemního vztahu, nebo až z kupní smlouvy. Přikláníme se k názoru, že jde o odpovědnost již u nájmu. Zákonodárce totiž mluví o najaté věci. Přitom lhůty pro oznámení vad podle § 495 odst. 2 běží ode dne, kdy nájemce převzal najatou věc, tedy před vznikem kupní smlouvy. Kromě textu ustanovení § 495 odst. 2 bude dále aplikovatelné i ustanovení § 425 odst. 2 u věcí movitých.

Z možných právních vad upravuje text § 495 odst. 3 jen tu, kdy na kupujícího nepřejde vlastnické právo. Zdá se, že toto ustanovení by se mělo naplnit zejména u nemovitostí. Pro věci movité platí totiž dispozitivní ustanovení § 446 a kupující nabývá vlastnické právo i v případě, kdy prodávající není vlastníkem prodávaného zboží, ledaže v době, kdy kupující měl vlastnické právo nabyt, věděl nebo vědět měl a mohl, že prodávající není

vlastníkem a že není ani oprávněn zbožím nakládat za účelem jeho prodeje.

Může se ovšem objevit i jiná právní vada než to, že nepřejde vlastnické právo, potom by se využilo ustanovení § 436 obchodního zákoníku.

Odstoupení od smlouvy z titulu uvedeného v § 495 odst. 3 je možno realizovat až po poskytnutí přiměřené dodatečné doby (ačkoli obecně je možné odstoupení od smlouvy při jejím podstatném porušení bez poskytnutí takové doby). Diskuse se přitom vedou o tom, které smlouvy se odstoupení týká. Domníváme se, že jde o odstoupení od smlouvy kupní. Po našem soudu to vyplývá z textu zákona, kde se mluví o kupujícím a prodávajícím.

2.6. Bezplatné nabytí vlastnictví

Podle prvního odstavce posledního ustanovení tohoto smluvního typu, tj. podle § 496 obchodního zákoníku může smlouva stanovit, že po určité době platnosti nájemní smlouvy je nájemce oprávněn nabyt bezplatně vlastnické právo k najaté věci, jestliže toto právo uplatní vůči pronajímateli.

Zákon tímto dispozitivním ustanovením umožňuje i takové smluvní řešení, že by nájemce nehradil žádnou kupní cenu, a přesto nabyl vlastnictví. Půjde zřejmě o ty situace, kdy úhrada byla provedena v jednotlivých splátkách. Podle zákona jde ovšem o oprávnění nájemce, kterého nemusí využít.

Podle § 496 odst. 2 obchodního zákoníku přitom nabyvatel vlastnického práva podle § 496 odstavce 1 obchodního zákoníku není oprávněn u najaté věci uplatňovat její vady s výjimkou právních vad, ledaže je mu poskytnuta záruka za jakost. Toto dispozitivní ustanovení redukuje pro nabyvatele vlastnického práva podle § 496 odst. 1 možnost uplatňovat vady věci. Jak vyplývá z textu zákona, jde ovšem jen o redukcí zákonných vad faktických, nikoli právních vad, a nedotýká se to vad ze záruční odpovědnosti.

Při sjednávání smlouvy o koupi najaté věci ovšem nevystačíme jen s modifikací zákonného textu (inspirovat se lze i možným obsahem, který lze sjednat ve smlouvě leasingové – uzavřené podle § 269 odst. 2, event. i textem obchodních podmínek, který je pro tyto smlouvy určen; zejména nájemce by měl ovšem velmi pečlivě vážit znění každého článku obchodních podmínek, na které smlouva odkazuje; začasté je totiž podle obchodních podmínek nositelem všech možných rizik právě nájemce – viz mj. cenové doložky, měnové doložky, otázky výběru a poškození poskytovaného předmětu atd.).

Seznam literatury:

Báča, J., Válek, V.: Leasing, moderní způsob financování investic, Management Press Praha, 2. vydání, 1994, s. 21-42.

Hurt, K., Marek K.:K leasingu, Čs. Profit, č.3/1992.

Marek, K.: Smluvní obchodní právo, Kontrakty, MU Brno, 4. vydání, 2008, 470 s.

Matonohová , I.: Leasing osobních automobilů, Obchodní právo, č. 2/1999.

Pulzová, E.: Leasing počítačových programů, Právní rádce č.4/1999.

Bejček, J., Eliáš, K., Raban, P.: Kurz obchodní právo, Obchodní závazky, 4. vydání, C. H. Beck Praha, 2010, s. 295.

Rozehnalová, N.: Leasingová smlouva z pohledu mezinárodního práva obchodního, Právník č.2/1992.

¹⁹ K tomu viz Nález Ústavního soudu, sv. IV, č. 96 (1996): Návrh vkladu vlastnického práva do katastru nemovitostí je možno podle názoru Ústavního soudu podat v časově neomezené lhůtě, neboť ani uplynutí času nemůže nic změnit na vázanosti účastníků smlouvy projevy jejich vůle. Uzavřením smlouvy vznikl kupujícímu obligační nárok na převedení vlastnického práva k nemovitostem a prodávajícímu rovněž obligační nárok na zaplacení dohodnuté kupní ceny. Zaplatil-li tedy kupující prodávajícímu kupní cenu, splnil svou závazkovou povinnost z uzavřené smlouvy, lhotejno v jakém stadiu se nachází věcněprávní aspekt věci, neboť v projednávaném případě nejde o závazky ze synallagmatické smlouvy, pro niž je typická vzájemná vázanost plnění.

²⁰ K tomu viz též Pelikánová, I.: Komentář k obchodnímu zákoníku, 4. díl, Praha, Linde Praha – Právnícké a ekonomické nakladatelství B. Hořínkové a J. Tuláčka 1997, s. 361.

²¹ Viz rozhodnutí ze Sbírky soudních rozhodnutí R 22/1976: Odstoupit lze ovšem jen od smlouvy, která byla řádně uzavřena.

VEŘEJNÉ DRAŽEBNY ZA MOCNÁŘSTVÍ A ZA I. REPUBLIKY

JUDr. Petr Smolík, Ph.D.

člen Katedry občanského práva
Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze

Jedním z předpokladů úspěšné (efektivní) exekuce je v případě prodeje movitých věcí v dražbě vhodně zvolené místo jejího konání. Exekuční řád z roku 1896¹ se určením místa dražby rovněž zabýval, a to v § 274², kde konstatoval, že dražba se provádí na místě, kde jsou zabavené věci, pokud se účastníci nedohodnou na jiném místě, nebo pokud exekuční soud k návrhu dlužníka nebo vymáhajícího věřitele nedovolí dražbu na jiném místě za účelem dosažení většího výtěžku. Takový postup byl doporučován zejména v případě dražených věcí značné ceny, jako byly věci zlaté či stříbrné či jiné drahocenné věci, umělecké předměty, sbírky apod. Pro některé z těchto předmětů pak vedle exekučních předpisů platily i zvláštní předpisy veřejného práva, které bylo třeba v rámci exekuce rovněž zachovat.

Proti zamítavému rozhodnutí soudu o návrhu na konání dražby v jiném vhodném místě není přípustný opravný prostředek – rekurs (dle § 289 ex. řádu)³.

Prováděcí nařízení mohlo svěřit konání dražeb ve veřejných dražebních místnostech, které se tak staly významným faktorem v realizaci exekuce movitých věcí.

V reakci na přijetí exekučního řádu (tedy ještě v tehdejší Rakousku-Uhersku) byly v zemích Koruny české (tedy na území stávající České republiky) zřízeny veřejné (soudní) dražebny, a to především v roce 1900 v Praze (zřízena nařízením Min. spravedlnosti ze 7. 12. 1899 č. 244 ř. z.)⁴, dále pak v roce 1900 v Brně a v roce 1906 v Moravské Ostravě.

Tato pražská dražebna sloužila k prodeji movitých hmotných věcí zabavených soudně v obvodu král. hl. m. Prahy jakožto veřejná dražební místnost (soudní dražebna) pod správou a dozorem okresního soudu pro Staré město a Josefov v Praze jako exekučního soudu (za I. rep. okresního exekučního soudu v Praze). Dále mohly být u této dražebny prodávány věci

¹ Exekuční řád, zák. č. 79/1896 ř. z., ve znění: Hartmann, A.: Exekuční řád a exekuční zákon, komentované zákony Čsl. republiky, sv. XIV., Praha 1934, Čs. Kompas – dále jen "Komentář".

² Viz Komentář str. 1128.

³ Viz Komentář str. 1184.

⁴ Viz Komentář str. 1130 a násl.

v rámci konkursního prodeje dle § 142 a 145 konk. řádu, soudně zabavené movité hmotné věci zaslané k dražbě nebo k prodeji z ruky exekučnímu soudu v Praze (dle § 268 a 274 ex. řádu a § 390 a 393 jedn. řádu), nesmělo se však v žádném případě jednat např. o věci nebezpečné ohněm či lehce výbušné, předměty znečištěné, předměty k jejichž umístění – třeba jen částečnému – nestačí místnosti dražebny, předměty podléhající rychlé zkáze a zpravidla také zvířata.

O délce prodeje věcí stanovil čl. XLI uvoz. zák. k ex. řádu č. 78/1896 ř. z. (§ 9 a násl.) k provedení § 274 odst. 2 a 280 odst. 3 ex. řádu, že věci zaslané k dražbě by měly být druhý či třetí den dopraveny do dražebny, kde si zájemci mohou tyto věci ve vyhlášených úředních hodinách prohlédnout. Věci určené k prodeji z ruky měly být v dražebně umístěny podle okolností, zejména dle úředních prací a volného místa, ne více než 14 dní (dle § 273 ex. řádu byla stanovená pořádková lhůta mezi zabavením věci a dražbou alespoň tři týdny, bylo ale možno ji zkrátit ve vazbě na § 266 ex. řádu – nebezpečí z prodlení, nebezpečí ztráty hodnoty s poskytnutím jistoty vymáhajícím věřitelem⁵, nebo pokud by delší uschování věci způsobilo nepřiměřené náklady – tedy náklady dražby). Návrh na provedení dražebního prodeje mohl podat vymáhající věřitel, rozhodoval o něm soudce.

Pražská dražebna zahájila činnost 1. 1. 1900 v Praze v budově zemského soudu (civilního oddělení). Úřední hodiny byly min. nařízením (č. 59/1899 min. věstníku⁶) stanoveny na všední dny, od 8 do 12 a od 16 do 20 hodin, s tím, že věci mohly být převzaty také v neděli či ve svátek mezi 9 a 13 hodinou, pokud byly naplněny předpoklady k provedení příslušných exekučních úkonů v těchto dnech (§ 30 ex. řádu). Konání dražeb bylo vyhrazeno na všední dny mezi 9. a 12., příp. mezi 16. a 20. hodinou. Úkony dražebny byly konány kancelářskými nebo výkonnými úředníky, některé úkony obstarával exekuční soud sám – typicky obstarání pojištění věcí proti ohni, určení roku k dražbě v dražebně výkonným orgánem, výběr nákladů dopravy a úschovy věcí a vyúčtování. Vydání věcí dopravených do dražebny třetím osobám bylo možné před výkonem dražby nebo prodejem z ruky pouze osobám, které byly prohlášeny za oprávněné přijmout tyto věci, a to právoplatným usnesením exekučního soudu⁷.

Toto "pražské" nařízení bylo doprovázeno dalším, nař. Min. spr. č. 82/1900 ř. z. (doplněné nař. č. 363/1914 ř. z. a nař.

⁵ Viz Komentář str. 1113.

⁶ Viz Komentář str. 1134.

⁷ Viz Komentář str. 1137.

č. 77/1925 Sb. z. a n.), jímž se zřizuje dražebna v Brně⁸. Ta sloužila dražebnímu prodeji movitých exekučně zabavených věcí v obvodě původní městské obce brněnské pod dozorem okresního soudu Brna-města. Podrobnosti o její činnosti upravilo nař. o výkonu prací v soudní dražebně v Brně č. 25/1900 min. věst. (upraveno nař. č. 93/1914 m. v.). Lišily se úřední hodiny (konání dražby od 8 do 12 a od 14 do 18, v sobotu od 14 do 19 hodin, v neděli či svátek převzetí věcí možné i mezi 9. a 11. hod.) i doba soudních prodejů (od 9 do 12 nebo od 16 do 18, v sobotu do 19) a prohlídek.

V roce 1906 byla nař. Min. spr. č. 135/1906 ř. z. zřízena soudní dražebna v Moravské Ostravě pod správou a dozorem okresního soudu pro obvod městské obce i jiných obcí na návrh účastníků řízení (§ 2 odst. 1 nař.), pravidla upravilo min. nař. č. 16/1906 m. v.⁹

V roce 1932 byla vl. nař. č. 80/1932 Sb. z. a n. zřízena soudní dražebna v Plzni pro obvod města Plzně a sousedních obcí Bolevce a Božkova pod správou a dozorem okresního soudu v Plzni, úprava její činnosti byla svěřena výnosu Min. spr. č. 37 315, č. 19/1932 m. v.¹⁰

Vládním nařízením č. 188/1935 Sb. z. a n. byla zřízena soudní dražebna v Karlových Varech pro výkon prodejů soudně zabavených movitých hmotných věcí v obvodu města Karlovy Vary a sousedních obcí Rybáří a Drahovic, pod správou a dozorem okresního soudu v Karlových Varech (podrobná pravidla upravil výnos Min. spr. č. 66 622 z prosince 1935¹¹), a to od 1. 1. 1936.

Uvedená nařízení a prováděcí výnosy obsahovaly obecnou úpravu základního, resp. podrobnějšího rámce fungování veřejných dražeben.

Nařízení stanovila úřední hodiny, hodiny konání dražeb, čas prohlídek dražených věcí, náklady dopravy a úschovy těchto věcí, pravidla náhrady nákladů dopravy, hrazení skladného za věci nepřevzaté vydražitelem, povinnou zpětnou dopravu neprodaných věcí, dobrovolnou úschovu v dražebně.

Podrobnější úprava stanovila např. náklady dopravy podle nosnosti užitých dopravních prostředků (za jednotlivou věc za 100 kg např. šlo v roce 1922 o 7 Kč v Praze, 5 Kč v Plzni v roce

⁸ Viz Komentář str. 1138, resp. str. 1140.

⁹ Viz Komentář str. 1143, resp. str. 1145.

¹⁰ Viz Komentář str. 1146, resp. str. 1150.

¹¹ Viz Komentář – Doplňky k str. 1128 – k § 274 ex. ř. – str. 1, resp. str. 5.

Odposlechy jako zbraň

1932 i v Karlových Varech v roce 1935), řešily se i případy náhrady odvolané dopravy, resp. zpětné dopravy zabavených, ale dražebně neprodaných věcí.

Speciální úpravu obsahoval zákon č. 2/1928 Sb. z. a n. (puncovní zákon), který předměty z platiny, zlata a stříbra svěřoval puncovní kontrole, a to dle § 6 odst. 3 zákona i v případech, kdy tyto předměty podléhaly veřejným dražbám, včetně dražeb exekučních. V rámci činnosti puncovních úřadů (uvedených v příloze vl. nař. č. 37/1934 Sb. z. a n.) byl zásadní výnos Min. spr. vydaný v dohodě s Min. veřejných prací č. 33 436, č. 20/1932 m. v., o puncovní kontrole věcí platinových, zlatých a stříbrných prodávaných v soudních dražebnách. Veškeré předměty podléhající puncovní kontrole byly pod touto kontrolou i během výkonu exekuce dražebním prodejem, a výkoné orgány mohly takové věci vydat vydražiteli, pouze pokud tyto předměty byly opatřeny pravou úřední puncovní značkou (dle vyhl. č. 216 a 217/1928 Sb. z. a n.), nebylo-li pro zvláštní případy stanoveno jinak.

Předměty z platiny, zlata či stříbra, případně věci s obsahem 250/1000 zlata musely být před dražbou předloženy puncovnímu úřadu k zjištění, zda jsou opatřeny puncem, a pokud nejsou puncovány, k vyšetření ryzosti a zákonitého stavu a k označení puncem.

Soudní dražebny si mohly velmi prakticky vyžádat výkon puncovní kontroly ve svých místnostech, a to nejméně 8 dnů před dražbou (doručením dražebního ediktu či ústně). Zálohu na odměnu a výdaje puncovního orgánu mohl soud vyžadovat od vymáhajícího věřitele, konkursní podstaty nebo pozůstatosti.

Uvedený postup se týkal jak jednotlivých věcí, tak prodejů volných dražeb, konkursů, prodejů celých skladů nebo různých souborů těchto věcí různého původu.

U věcí nepuncovaných, které ale měly nejnižší puncovní tzv. zákonnou ryzost, muselo být při dražbě prohlášeno, že po vydražení musí být před vydáním vydražiteli na jeho náklad puncovány anebo rozbity. Pokud se jednalo o věci bez uvedené zákonné ryzosti, směly být draženy pouze jako zlomky a bylo třeba je ihned po vydražení rozbít, přičemž byly určeny k roztavení.

U věcí porušujících puncovní předpisy (typicky předměty s padělaným puncem) platilo, že je třeba je zabavit a prodat ve prospěch státu, a to i tehdy, pokud byly v držení třetí osoby na činu trestném dle puncovního zákona nezúčastněně.

U dražby uvedených věcí platila také povinnost oddělit od sebe části z těchto kovů a části z kovů obecných, věci z obecných kovů také nesměly být draženy s využitím zavádějících označení jako "americké zlato", "čínské stříbro", "kočičí zlato" apod.¹²

Z puncovní kontroly v rámci exekuční soudní dražby byly vyňaty např. pamětní peníze, medaile a plakety ražené ve státní mincovně, starší předměty zvláštní umělecké či kulturně-historické hodnoty, obruby kamenů, předměty z platiny či zlata do 2 g a stříbra do 3 g hmotnosti. Tyto věci nebyly omezeny v prodeji a nepodléhaly předložení puncovnímu úřadu.

Zcela na závěr zmiňme, že po unifikační československé novele exekučního řádu a exekučního zákona z roku 1928 (zák. č. 23/1928 Sb. z. a n.) platilo pro země slovenskou a podkarpatskou, že (dle § 24 ex. zákona ve znění zmíněné novely¹³) dražba zabavených movitých věcí se koná za stejných podmínek jako dle ex. řádu (§ 274), i zde byl rekurz pro zamítnutí na jiné místo dražby výslovně vyloučen (§ 40 ex. řádu).

Na základě analogického zmocnění byla vl. nař. č. 11/1934 Sb. zřízena soudní dražebna v Bratislavě pod správou a dozorem okresního soudu v Bratislavě, a to pro město Bratislavu a obec Petržalku, a to se zahájením činnosti k 1. 4. 1934. K podrobné úpravě její činnosti byl vydán výnos Min. spr. č. 14 273, č. 8/1934 m. v.¹⁴ Její úřední hodiny byly omezeny na všední dny od 7:30 do 14:30 s konáním dražeb od 9 do 14 hodin. Jinak byla pravidla její činnosti analogická české úpravě.

¹² V souladu s § 24 odst. 3 puncovního zákona.

¹³ Viz Komentář str. 1602.

¹⁴ Viz Komentář str. 1603, resp. str. 1607.

Odposlechy telefonů jsou čím dál tím víc viditelnějším problémem naší doby. Odposlechy zajišťují bezpečnostní agentury nebo přímo zločinecké gangy. Jsou využívány pro obchodní zvýhodnění na trhu, k vydírání či společenské diskreditaci. Jejich počet výrazně narůstá, jak dokazují nedávno odhalené kauzy vydírání podnikatelů, díky jejich odposlechu prostřednictvím zařízení Agáta, nebo kauza Kolibřík a Mazánek, která nevalně proslavila Českou republiku i v zahraničí. Naštěstí je možné se tomuto stylu války bránit.

Na trhu existuje množství firem, které zajišťují bezpečnou komunikaci, ale jen jedna společnost nabízí komplexní řešení pro mobilní telefony i e-maily. CryptoCult je systém pro telefony, který nabízí zabezpečení veškeré komunikace, kterou pro svůj pracovní i soukromý život potřebujete. Máte-li partnerku, ať již oficiální či tajnou, o které nechcete, aby Vaše konkurence věděla, nebo si telefonicky či e-mailem domlouváte schůzky s novináři, politiky a lobbisty – spolehněte se na CryptoCult. Obdobná činnost je totiž čistě Vaší soukromou záležitostí a Vy jistě nestojíte o zbytečnou pozornost.

Tato aplikace umožňuje šifrované telefonování a posílání zpráv mezi uživateli. Je velice intuitivní a mohou ji tedy používat lidé jakéhokoliv věku. Disponuje kalendářem, který umožňuje ukládat a zobrazovat plánované události a schůzky a bezpečně je sdílet s ostatními uživateli CryptoCultu. Díky kalendáři můžete nejen bezpečně zavát další uživatele CryptoCultu na schůzky, ale i je nebo společně synchronizovat. Stačí jen vědět, kdo z Vašich kontaktů aplikaci využívá, a veškerá komunikace mezi Vámi bude v bezpečí.

Všechna komunikace probíhá za použití internetu, pro provoz stačí základní datový tarif, nebo připojení k síti WiFi. Pokud jste připojeni prostřednictvím sítě WiFi, je možné CryptoCult využívat i bez SIM karty. Volání přes CryptoCult probíhá na stejné úrovni jako Vaše běžné hovory. O jejich zabezpečení se stará šifra AES-256, která byla zvolena americkou Národní bezpečností agenturou ke kódování nejtajnějších dokumentů. Pro šifrování je použit jednorázový unikátní klíč, který je platný pouze po dobu hovoru, po jeho ukončení okamžitě zanikne a pro další komunikaci je už generován klíč nový. Takže ani při případném „odchycení“ dat je nelze zpětně

dešifrovat. Tak zůstávají důvěrné informace pouze mezi Vámi a těmi, s kým je sdílíte. Nikomu dalšímu není samozřejmě přístupný ani obsah textových zpráv, které si přes CryptoCult posíláte. Systém obsluhy zpráv je v CryptoCultu velmi podobný tomu, na který jste zvyklí z Vašeho telefonu. Navíc podporuje výpisy o doručení i přečtení zprávy, posílání vizitek i příloh. Zprávy jsou zabezpečeny standardem PGP. Stejně klíče se používá i pro e-mailovou komunikaci. PGP je používáno miliony uživatelů na celém světě a je považováno za standard pro šifrování e-mailů a zpráv.

CryptoCult je kompatibilní s telefony s operačním systémem Symbian a v tuto chvíli je již ve finální fázi spuštění aplikace pro telefony s operačním systémem Android.

CryptoCult je český výrobek, byl námi vyvinut, a proto můžeme zákazníkům poskytnout plnou součinnost. Součástí našich služeb je i technická podpora pro uživatele aplikace. Tým našich specialistů je připraven zodpovědět Vaše dotazy okamžitě a následně samozřejmě Vaše potíže vyřešit. Aplikaci neustále zlepšujeme, především na základě podnětů našich zákazníků. CryptoCult si můžete zdarma každé tři měsíce aktualizovat a získat vždy něco navíc.

Podrobnosti, novinky a kontakty najdete na webových stránkách: www.cryptocult.com.

21. MEZINÁRODNÍ KONGRES UIHJ – CAPE TOWN

Mgr. David Koncz

viceprezident Exekutorské komory

"We must go to the ideal through the real"

Jean Jaurès

(francouzský politik – 1859-1914)

V nestálém zimmím, díky oceánskému podnebí však přesto příjemném počasí Jihoafrické republiky, v moderní části Kapského města proběhl ve dnech 1. - 4. května 2012 mezinárodní kongres Mezinárodní unie soudních exekutorů (International Union of Judicial Officers, UIHJ). Tentokrát nesl název Exekutor 21. století.

Mezinárodní kongres, jakožto nejvyšší orgán UIHJ, zasedá každé tři roky na jiném kontinentě (Stockholm 1997, Atény 2000, Tunis 2003, Washington 2006, Marseille 2009) a v letošním roce byl spolu s tradičním předáváním zkušeností a plánováním budoucnosti profese spojen s oslavami 60. výročí založení unie, která má v současné době 76 členů, a je tak největším právnickým profesním sdružením na světě.

Exekutorskou komoru České republiky reprezentoval prezident Mgr. Ing. Jiří Prošek, viceprezident Mgr. David Koncz a tajemník EuroDanube UIHJ JUDr. Juraj Podkonický, Ph.D. Vedle oficiální delegace se kongresu zúčastnili i soudní exekutoři JUDr. Stanislav Pazderka, Mgr. Pavla Fučíková a JUDr. Milan Suchánek.

Účastníky kongresu přivítali úvodním slovem prezident UIHJ Leo Netten a ministr spravedlnosti JAR Jeff Adebbe. Mezi hlavní témata patřila harmonizace povolání soudního exekutora, v rámci které byly výrazně akcentovány přístup k výkonu povolání, podmínky odborné praxe, tarif, etika, kontrola a odpovědnost soudního exekutora. Za pozornost stojí nepochybně šíře a různorodost tzv. vedlejších činností soudního exekutora ve světě. Jedná se zejména o doručování písemností, správu nemovitostí, mediální činnost v oblasti sporů z peněžitých závazkových vztahů, sepisování exekutorských zápisů, zajišťování důkazů, poskytování právní pomoci a podobně.

Jako samostatné téma byla diskutována dynamika vývoje a modernizace profese soudního exekutora zejména s ohledem na pronikání informačních technologií do exekuční činnosti s „historickým“ exkurzem do počátku rozvoje elektronického přenosu dat v devadesátých letech 20. století v Holandsku. Elektronická správa a přenos dat, vytváření a propojování elektronických registrů a celková elektronizace činnosti soudního exekutora tak byla i na poli UIHJ pojmenována jako nezbytná součást rozvoje justice a zvláště pak exekuční činnosti.

Novým projektem Mezinárodní unie soudních exekutorů je práce na vytvoření Globálního etického standardu výkonu exekuční činnosti pod vedením Natalie Fricero, profesorky právnické fakulty Univerzity v Nice, členky vědecké rady UIHJ. Profesorka Fricero o tomto záměru informovala přítomné delegáty.

V poslední den konference bylo jednomyslně ratifikováno přijetí pěti nových členů UIHJ. Rozhodnuto bylo i o místě konání příštího mezinárodního kongresu Mezinárodní unie soudních exekutorů. Bude se konat v roce 2015 v Madridu.

Na závěr proběhla volba deseti členů Výboru UIHJ, který je složen z prezidenta, viceprezidenta, dvou místopředsedů, pokladníka, asistenta pokladníka, tajemníka, asistenta tajemníka a dvou členů. Na pozici pokladníka byl zvolen JUDr. Juraj Podkonický, Ph.D., soudní exekutor Exekutorského úřadu Praha 5 a tajemník Eurodanubijské skupiny. Stal se tak historicky prvním zástupcem České republiky ve výkonném orgánu UIHJ a rovněž jediným reprezentantem bývalého východního bloku. Ve funkci vystřídal Dominiqua Aribaut-Abadie z Francie. Jeho funkční období bude trvat tři roky. Na starosti bude mít oblast střední a východní Evropy a zejména otázku financí. Prezidentem UIHJ zůstává Leo Netten z Nizozemska.

STANOVISKA PRÁVNÍ A LEGISLATIVNÍ KOMISE

rubriku připravil

1. Obsah zajištěného počítače

Mgr. Martin Hampl

právník Exekutorské komory ČR
a tajemník Právní a legislativní komise

Je exekutor oprávněn v rámci své činnosti u zajištěného počítače povinného za účelem zjištění informací o majetku povinného zkoumat obsah zajištěného počítače?

Právní a legislativní komise se domnívá, že soudní exekutor je oprávněn zkoumat obsah zajištěného počítače, tedy data tohoto počítače za účelem zjištění informace o majetku povinného. Zkoumání musí samozřejmě provést s pečlivou ochranou práv povinného, kdy cílem je pouze zjištění majetku. Pokud soudní exekutor má takovéto oprávnění i vůči třetím osobám, které jsou povinny mu poskytovat informace o povinném, má tuto oprávněnost zcela určitě i vůči povinnému samotnému. Obsahem exekuční činnosti je ve skutečnosti zajistit co nejvíce informací o majetku povinného, aby mohlo dojít k realizaci práva oprávněného na uspokojení pohledávky.

Navíc v současné praxi Úřad pro ochranu osobních údajů stanovuje soudnímu exekutorovi povinnost v rámci dražby movitých věcí zajistit, aby na počítači nebyla data, která mají být chráněna a dle názoru Právní a legislativní komise se třetí osoba nemá dostat ani k datům, která požívají ochrany dle obchodního zákoníku v rámci hospodářské soutěže. I z tohoto důvodu je exekutor oprávněn zjistit, jaká data se na disku nacházejí.

Závěr: Právní a legislativní komise došla k závěru, že soudní exekutor v rámci své exekuční činnosti je oprávněn prozkoumat obsah zajištěného počítače povinného za účelem zjištění informací o majetku povinného a za účelem zjištění, jaká data se na nosiči nacházejí. Musí však pečlivě dbát ochrany práv povinného na nezpřístupnění těchto dat třetím osobám.

2. Úředně ověřená plná moc

Dle § 28 odst. 4 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, je předseda senátu oprávněn rozhodnout o tom, že podpisy na písemné plné moci, na odvolání plné moci, nebo její výpovědi musí být úředně ověřeny. S ohledem na § 52 odst. 1 zákona č. 120/2001 Sb., exekuční řád, je nutno toto ustanovení vztáhnout i na exekuční řízení, kdy je stejná pravomoc svěřena soudnímu exekutorovi.

Ačkoli je ve většině případů prostá plná moc dostačující, lze si představit situace, kdy je požadavek soudního exekutora na úředně ověřené podpisy plné moci zcela na místě (např. při výplatě vymoženého plnění zmocněnci oprávněného, vzdání se práva na podání opravného prostředku aj.). Opodstatněnost takového požadavku je třeba spatřovat převážně v tom, že soudní exekutor se obvykle nemůže přesvědčit, zda k udělení plné moci skutečně došlo, přičemž nelze opominout dikci § 46 odst. 1 exekučního řádu, dle něhož exekutor dbá na ochranu práv účastníků řízení i třetích osob dotčených jeho postupem. Pokud se nejedná o případ, kdy je požadavek na úředně ověřenou plnou moc stanoven právním předpisem, může exekutor úředně ověřenou plnou moc požadovat, o čemž rozhoduje samostatným rozhodnutím. Toto rozhodnutí má povahu usnesení, jímž se upravuje vedení řízení; s ohledem na § 202 odst. 1 písm. a) občanského soudního řádu tak proti němu není přípustné odvolání.

Závěr: Ustanovení § 28 odst. 4 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, je nutno vztáhnout i na exekuční řízení, a soudní exekutor je tedy oprávněn vyžadovat úředně ověřené podpisy plné moci obdobně jako předseda senátu.

3. Časová působnost § 304b o.s.ř.

K dotazu prozatím nelze poskytnout žádaný sjednocující výklad. Je pravdou, že přechodná ustanovení k zákonu č. 218/2009 Sb. neexistují a přechodná ustanovení uveřejněná k zákonu č. 7/2009 Sb., který byl zákonem č. 218/2009 Sb. rovněž změněn, nelze bez dalšího použít. Za takovéto situace pak nezbyvá, než pokusit se vyložit novelu s ohledem na teorii pravé a nepravé zpětné účinnosti (retroaktivity).

O pravou zpětnou účinnost jde tehdy, jestliže se novým právním předpisem má řídit vznik právního vztahu a nároků účastníků z tohoto vztahu také v případě, kdy právní vztah nebo nároky z něj vyplývající vznikly před účinností nového práv-

ního předpisu. Nepravá zpětná účinnost znamená, že novým právním předpisem se sice mají řídit i právní vztahy vzniklé před jeho účinností, avšak až ode dne jeho účinnosti; samotný vznik těchto právních vztahů a nároky z těchto vztahů vzniklé před účinností nového právního předpisu se spravují dosavadní právní úpravou. Zde je třeba přihlídnout zejména k tomu, že pravá zpětná účinnost právní úpravy je v zásadě nepřípustná. K definičním znakům právního státu patří princip právní jistoty a ochrany důvěry účastníků právních vztahů v právo. Součástí právní jistoty je také zákaz pravé zpětné účinnosti právních předpisů, který je sice výslovně uveden v LZPS pro oblast trestního práva, a to v čl. 40 odst. 6, pro ostatní odvětví práva lze však toto dovodit z článku 1 Ústavy ČR (viz Judikatura Ústavního soudu).

Je třeba vzít v úvahu, že zákon č. 218/2009 Sb. nestanoví, že by se právní úpravou obsaženou v čl. I. bod 31, měly řídit právní vztahy a práva a nároky z nich vyplývající jen tehdy, jestliže vznikly až po jeho účinnosti a tento závěr nelze dovodit ani ze smyslu a účelu této „nové“ právní úpravy. Má-li být náležitě vystižen smysl a účel této nové právní úpravy, která nabývá účinnosti dne 1. 1. 2010, je třeba si uvědomit, že povinný získává nově právo nepostižitelnosti dvojnásobku životního minima, ovšem za předpokladu, že nedojde k nepříslušnému zásahu do již nabytých práv oprávněného, která jsou dána vydaným usnesením o nařízení výkonu rozhodnutí či vydaným exekučním příkazem příkázáním pohledávky z účtu u peněžního ústavu. Za této situace tedy by mělo být vycházeno z nepravé zpětné účinnosti, což v posouzeném případě znamená, že právní úpravou obsaženou v čl. I. bod 31 zákona č. 218/2009 Sb. se řídí rovněž právní vztahy z výkonu rozhodnutí příkázáním pohledávky z účtu u peněžního ústavu, které vznikly až od 1. 10. 2010, a právní vztahy vzniklé na základě usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí či vydaného exekučního příkazu příkázáním pohledávky z účtu peněžního ústavu do 1. 1. 2010 se spravují dosavadní právní úpravou.

Z JUDIKATURY ÚSTAVNÍHO SOUDU ČR

rubriku připravila

Mgr. Vladimíra Medková

exekutorská kandidátka

Exekutorského úřadu Liberec JUDr. Soni Karasové

1. rovnost postavení účastníků v exekučním řízení

nález Ústavního soudu ČR sp. zn. II. ÚS 1648/10 ze dne 16. 11. 2010

k § 219a a 220 o. s. ř.

Pokud odvolací soud změnil zamítavé rozhodnutí soudu prvního stupně a sám nařídil ve věci exekuci, zbavil tím stěžovatelku možnosti před soudem skutkově a právně argumentovat, neboť až do vydání pravomocného rozhodnutí ve věci jí nebyla dána procesní příležitost vyjádřit se k otázce splnění zákonem stanovených podmínek pro nařízení exekuce, a to na rozdíl od vedlejšího účastníka, který tak učinil prostřednictvím odvolání, jímž bylo zvráceno pro stěžovatelku příznivé rozhodnutí, a který takto v řízení získal oproti stěžovatelce, která již žádné opravné prostředky k dispozici nemá, podstatnou výhodu.

Krajský soud nedostal své ústavní povinnosti poskytovat ochranu základním právům stěžovatelky a porušil její základní právo na přístup k soudu a zásadu rovnosti účastníků.

2. nedostatek pravomoci rozhodce k vydání rozhodčího nálezu a neexistence exekučního titulu, vztah žaloby na zrušení rozhodčího nálezu a námitek uplatnitelných v odvolání proti usnesení o nařízení exekuce

nález Ústavního soudu ČR sp. zn. I. ÚS 871/11 ze dne 17. 1. 2012

k § 15 zákona o rozhodčím řízení a § 44 odst. 7 e. ř.

Proti usnesení o nařízení exekuce nelze namítat jiné skutečnosti než ty, jež jsou rozhodné pro nařízení exekuce. Mezi takové skutečnosti lze řadit např. vykonatelnost exekučního titulu,

Ústavní soud v Praze

Ústavní soud v Praze

Ústavní soud v Praze

Ústavní soud v Praze

pravomoc orgánu, který exekuční titul vydal, legitimaci účastníků nebo prekluzi práva vyplývajícího z exekučního titulu.

Z ustanovení § 15 zákona o rozhodčím řízení nevyplývá, že otázku pravomoci nelze zkoumat v exekučním řízení. Účastník rozhodčího řízení nesmí být negativně dotčen rozhodčím nálezem, s jehož vydáním dopředu nesouhlasil, byť by v průběhu rozhodčího řízení byl pasivní a námitku nedostatku pravomoci rozhodce nenamítl. Opačný přístup k uvedené otázce je nutno považovat za přísně formalistický.

Jako ryze účelový se pak jeví postup rozhodce, který stěžovateli ustanovil opatrovníka pro doručování, aniž by si předem ověřil skutečné bydliště stěžovatele.

Ústavní soud v Praze

Ústavní soud v Praze

3. povinnost soudu vypořádat se s uplatněnými námitkami povinného po zastavení exekuce

nález Ústavního soudu ČR sp. zn. III. ÚS 2204/10 ze dne 24. 11. 2011

Ústavní soud v Praze

k § 88 a 55 e. ř.

Ústavní soud v Praze

V odůvodnění svého rozhodnutí exekuční soud uvedl, že námitky povinného proti příkazu k úhradě nákladů exekuce v celém rozsahu zamítl, protože z usnesení soudního exekutora a z vyjádření oprávněné strany vyplývá, že exekuce nařízená v této věci je zastavena, že pohledávka oprávněné strany byla vymožena s tím, že i vyčíslené náklady exekuce byly již uhrazeny.

Přestože by rozhodnutí soudu o námitkách povinného bylo pro předmětné exekuční řízení irelevantní, je třeba připomenout, že rozhodnutí o námitkách může být významné pro případné sporné řízení, ve kterém by se povinný domáhal vydání bezdůvodného obohacení.

Exekuční soud porušil práv stěžovatele na spravedlivý proces, pokud se s námitkami stěžovatele i po zastavení exekuce a úhradě nákladů exekuce řádně nevypořádal.

Ústavní soud v Praze

Ústavní soud v Praze

4. protiústavnost zastavení exekuce pro nezaplacení zálohy oprávněným

nález Ústavního soudu ČR sp. zn. III. ÚS 298/11 ze dne 10. 11. 2011

Ústavní soud v Praze

k § 55 odst. 5 a 90 odst. 3 e. ř.

Ústavní soud v Praze

Východisko pro vymezení institutu zálohy na náklady exekuce, předjímané v ustanovení § 90 odst. 3 exekučního řádu, se nutně odvíjí od toho, že slouží k zajištění prostředků pro další vedení exekuce, které směřuje k jejímu úspěšnému ukončení, tj. ke skutečnému vymožení plnění, jež je jejím předmětem. Oproti tomu nemá logicky místo tam, kde se z dosavadního průběhu provedení exekuce ukazuje, že takového výsledku

Ústavní soud v Praze

Ústavní soud v Praze

Ústavní soud v Praze

Ústavní soud v Praze

dosáhnout nelze (k tomu rovněž judikatura obecných soudů: usnesení Městského soudu v Praze ze dne 27. 2. 2008 sp. zn. 51 Co 572/2007, rozhodnutí Nejvyššího soud ze dne 14. 5. 2009 sp. zn. 20 Cdo 609/2008, ze dne 3. 9. 2009 sp. zn. 20 Cdo 531/2008 či ze dne 6. 1. 2011 sp. zn. 20 Cdo 4376/2010).

Ústavní soud v Praze

5. procesní zavinění na zastavení exekuce při zrušení exekučního titulu

nález Ústavního soudu ČR sp. zn. II. ÚS 594/10 ze dne 19. 8. 2010

Ústavní soud v Praze

k § 89 e. ř.

Ústavní soud v Praze

Konstruování procesního zavinění oprávněné založené pouze na tvrzení, že exekuční tituly byly zrušeny, je nedostačující, neboť návrh na nařízení exekuce byl podán na základě materiálně i formálně vykonatelných exekučních titulů a rozhodnutí Ústavního soudu, který tyto tituly zrušil, nemohla oprávněná předvídat ani jinak ovlivnit.

Ústavní soud v Praze

Ústavní soud v Praze

6. procesní zavinění na zastavení exekuce při absenci exekučního titulu, který oprávněný důvodně pokládal za vykonatelný

nález Ústavního soudu ČR sp. zn. III. ÚS 2218/10 ze dne 21. 4. 2011

Ústavní soud v Praze

k § 89 e. ř.

Ústavní soud v Praze

Jestliže stěžovatelka při podání návrhu na nařízení exekuce jednala v omylu vyvolaném nesprávným vyznačením doložky o nabytí právní moci a vykonatelnosti, pak po ní nelze spravedlivě požadovat, aby sporné náklady řízení nesla ona. Svých práv se však dle názoru Ústavního soudu stěžovatelka může domáhat nikoliv v rámci exekučního řízení, ale postupem podle zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád).

Ústavní soud v Praze

7. náklady účelně vynaložené k uplatnění či bránění práva v případě tzv. bagatelních a formulářových žalob

usnesení Ústavního soudu ČR sp. zn. IV. ÚS 2777/11 ze dne 27. 12. 2011

Ústavní soud v Praze

k § 142 odst. 1 o. s. ř.

Ústavní soud v Praze

Principy spravedlivého procesu zakotvené v článku 36 a násl. Listiny, je nezbytné aplikovat i na rozhodování obecných soudů o nákladech řízení v civilních věcech. Pokud však jde o konkrétní výši náhrady, není úkolem Ústavního soudu jednat jako

Ústavní soud v Praze

Ústavní soud v Praze

Ústavní soud v Praze

Ústavní soud v Praze

odvolací soud nebo jako soud třetí či čtvrté instance ve vztahu k rozhodnutím přijatým obecnými soudy. Ústavní soud je ovšem oprávněn posoudit, zda postup nebo rozhodnutí obecných soudů při rozhodování o nákladech řízení vyhovovalo obecným požadavkům procesní spravedlivosti.

Ústavní soud v Praze

V projednávaných případech (bagatelních sporů zahajovaných formulářovými žalobami) odůvodňování soudních rozhodnutí požadavky spravedlivého procesu bezezbytku splňují. Závěr nalézacího soudu, že náklady právního zastoupení ve smyslu § 142 odst. 1 o. s. ř. nelze považovat za náklady potřebné k účelnému uplatňování nebo bránění práva proti účastníku, byl ústavně relevantně odůvodněn¹, a proto nelze rozhodnutí o nepřiznání nákladů nalézacího řízení jinak úspěšnému účastníkovi označit za "svévolná".

Ústavní soud v Praze

Ústavní soud v Praze

8. proporcionalita nákladů řízení a žalované částky

nález Ústavního soudu ČR sp. zn. I. ÚS 3923/11 ze dne 29. 3. 2012

Ústavní soud v Praze

k 151 odst. 2 věta první o. s. ř.

Ústavní soud v Praze

Zákonodárce v zájmu zrychlení soudního řízení přistoupil ke konstrukci, kdy soudy mohou ve vztahu k náhradě nákladů řízení abstrahovat od reálného průběhu řízení, jestliže zvítězivšímu, advokátem zastoupenému, účastníkovi stanoví výši odměny za zastupování advokátem právě podle vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 484/2000 Sb. Současně však soudům zůstal zachován prostor, aby ve svých rozhodnutích zohlednily nejen okolnosti průběhu řízení, ale i případné chování účastníků a jejich poměry konstituované ještě před jeho zahájením (viz ustanovení § 143, § 147 odst. 1, § 150 a § 151 odst. 2 o. s. ř.).

Ústavní soud v Praze

V řízeních, kde zaprvé proti rozsudku nalézacího soudu není odvolání přípustné (řízení o tzv. bagatelní věci), zadruhé jednotlivé žaloby se v zásadě liší jen údaji o žalovaných a žalované částce (jde o tzv. formulářovou žalobu), zatřetí jde o pohledávky ze smluv, kde jednou ze stran byl spotřebitel, začtvrté jde o smlouvu, nebo podmínky jiného právního důvodu k plnění, při nichž je spotřebitel fakticky vyloučen z možnosti sjednat si je s jiným obsahem, je typické, že náklady jsou vzhledem ke všem okolnostem nižší, než jak jejich náhradu paušálně stanoví právní předpisy podzákonné právní síly (vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 484/2000 Sb., nebo advokátní tarif).

Ústavní soud v Praze

Ústavní soud v Praze

^[1] Jedním z argumentů nalézacích soudů bylo i to, že zpracování žalob je pouhým administrativním úkonem, nikoliv úkonem vyžadujícím právní znalosti. Podrobně pak soudy rozebíraly, jak právní předchůdce postupníka (stěžovatele) postupoval při podávání žalob (právní zastoupení vůbec neužíval) a jak velkou roli lze z hlediska účelnosti nákladů přisuzovat tomu, že pohledávky jsou pro stěžovatele v rámci jeho podnikání atraktivní právě pro přiznané náklady (zvláště, když nároky na pohledávky vůči stejným dlužníkům stěžovatel zásadně rozděluje do několika žalob). Mimo podání žaloby pak žádné úkony v průběhu řízení právnímu zástupci nebylo možno přičíst.

Ústavní soud v Praze

Ústavní soud v Praze

Ústavní soud v Praze

Ústavní soud v Praze

Obecné soudy² proto měly přistoupit k překlenutí mezery v platném právním řádu. Za základ svých úvah měly vzít předpoklad, že určení výše odměny za zastupování advokátem musí vycházet z faktu, že úkony právní služby jsou poskytnuty v zásadě jen při podání první formulářové žaloby, a v dalších řízeních pak jen dle eventuálního vývoje toho kterého řízení. Zároveň však měly zvážit, že úspěšnému žalobci, zastoupenému advokátem, jenž podal návrh splňující kritéria, vznikají náklady vždy, a to i přesto, že by podané návrhy bylo lze kvalifikovat jen jako administrativní úkony a nikoli úkony právní služby. Obecné soudy mohly uzavřít, že se jim, a to s ohledem na nutnost dodržení principu proporcionality mezi výší vymáhané částky a náhrady nákladů, jako spravedlivé jevílo určit výši odměny za zastupování advokátem jako ekvivalent jedno-násobku vymáhané jistiny. Takové úvaze by z pohledu požadavků vyvěrajících z práva na spravedlivý proces a práva na právní pomoc nebylo co vytknout.

Ústavní soud v Praze

Ústavní soud v Praze

9. proporcionalita nákladů řízení a vymáhaného plnění, spojení věcí soudním exekutorem

nález Ústavního soudu ČR sp. zn. II. ÚS 2013/10 ze dne 8. 9. 2011

Ústavní soud v Praze

k § 112 o. s. ř.

Ústavní soud v Praze

Přestože soudnímu exekutorovi žádný právní předpis explicitně nepřikazuje, aby věci, které spolu po všech stránkách souvisejí, spojil, je takový postup žádoucí z důvodu hospodárnosti řízení (§ 112 občanského soudního řádu) a především z důvodu minimalizace zásahů do základního práva povinného na vlastnictví.

Ústavní soud v Praze

V dané věci by pro soudního exekutora určitě nepředstavovalo vážný problém spojení věcí, a to ani z hlediska věcného (pohledávky na základě stejného titulu), osobního (pohledávky jednoho oprávněného subjektu za jedním dlužníkem), ani časového (výzvy ke splnění povinnosti byly vydány v jeden den). Musí existovat proporcionalní vztah mezi výší vymáhané pohledávky a výší nákladů řízení, které musí povinný nést.

Ústavní soud v Praze

Ústavní soud v Praze

Ústavní soud v Praze

Ústavní soud v Praze

Ústavní soud v Praze

Ústavní soud v Praze

Ústavní soud v Praze

Ústavní soud v Praze

Ústavní soud v Praze

^[2] Nalézací soudy přiznaly náklady právního zastoupení dle advokátního tarifu, vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č.177/1996 Sb., podle Ústavního soudu tak přiznaly na nákladech stěžovateli dokonce více, nežli by velel princip proporcionality.

Z JUDIKATURY VZTAHUJÍCÍ SE K EXEKUČNÍMU ŘÍZENÍ A NA NĚJ DOPADAJÍCÍ

rubriku připravili
Mgr. Vladimíra Medková
exekutorská kandidátka
Exekutorského úřadu Liberec
JUDr. Soni Karasové

a
Mgr. Jan Uhlíř
asistent soudce
Okresního soudu v Liberci

I. Rozhodování v exekučním řízení

1. vady podání a výzva k odstranění vad

*usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 29
Cdo 3145/2011 ze dne 16. 2. 2012*

k § 43 odst. 1 o. s. ř.

Je-li návrh neurčitý nebo nesrozumitelný, musí výzva k odstranění vad ve smyslu ustanovení § 43 odst. 1 o. s. ř. obsahovat též vysvětlení, v čem podle soudu spočívá neurčitost nebo nesrozumitelnost návrhu.

2. lhůta k podání návrhu na zastavení exekuce

*usnesení Obvodního soudu pro Prahu 2 č. j. 33 EXE
23/2011-11 ze dne 16. 1. 2012*

k § 55 odst. 1 e. ř.

Podle ust. § 55 odst. 1 věta první exekučního řádu návrh na zastavení exekuce může povinný podat do 15 dnů ode dne, kdy se dozvěděl o důvodu zastavení exekuce. Povinný se dozvěděl o důvodu zastavení exekuce dne 3. 3. 2011, tj. v den, kdy mu byl doručen návrh na nařízení exekuce. Návrh na zastavení exekuce podal až dne 19. 8. 2011. Soud proto návrh na zastavení exekuce odmítl podle § 55 odst. 1 EŘ, když shledal návrh povinného opožděným.

*usnesení Městského soudu v Praze č. j. 68Co 115/2012-
-143 ze dne 19. 4. 2012, kterým bylo rozhodnuto
o odvolání proti usnesení Obvodního soudu pro Prahu 2
č. j. 33 EXE 23/2011-11 ze dne 16. 1. 2012*

Lhůta k podání návrhu na zastavení exekuce je lhůtou procesní, a proto pro její zachování (§ 57 odst. 3 o. s. ř.) je rozhodný okamžik, kdy povinný podal návrh na zastavení exekuce do podatelny exekutora (exekučního soudu) anebo kdy ho předal k doručení s adresou exekutora (exekučního soudu). V případě, kdy povinný uplatní svůj návrh na zastavení exekuce po

uplynutí lhůty, je na oprávněném, aby s jeho návrhem vyslovil nesouhlas na základě výzvy dle § 55 odst. 2 věta první e. ř. Exekuční soud poté vždy nejprve posoudí, zda návrh na zastavení exekuce byl povinným uplatněn včas, a v případě pochybností provede důkazy, které povinný navrhne k tvrzení, že návrh uplatnil včas. Pokud exekutor nebo soud dospějí k závěru, že povinný opožděným návrhem a k němu připojenými listinami zcela prokázal důvod zastavení exekuce, mohou exekuci dle ust. § 55 odst. 3 a 4 o. s. ř. zastavit i bez návrhu. Nejsou však povinni shromažďovat a provádět důkazy k prokázání tvrzení obsažených v pozdě podaném návrhu na zastavení exekuce. Konečně nevyjádří-li oprávněný výslovně nesouhlas s návrhem na zastavení exekuce, který povinný podal opožděně, exekutor exekuci podle § 55 odst. 2 věta druhá e. ř. zastaví.

Soud I. stupně však nepostupoval správně, pokud návrh povinného na částečné zastavení exekuce podle § 55 odst. 1 e. ř. jako opožděný odmítl. Dle ust. § 52 odst. 1 e. ř. nestanoví-li tento zákon jinak, použijí se pro exekuční řízení přiměřeně ustanovení občanského soudního řádu, přičemž dle § 208 odst. 1 o. s. ř. opožděně podané odvolání předseda senátu soudu I. stupně usnesením odmítne. Protože návrh povinného na zastavení exekuce není svým obsahem odvoláním, nadto proti rozhodnutí o zastavení exekuce, které dosud ve věci vydáno nebylo, nelze na rozhodnutí o takovém návrhu aplikovat ust. § 208 odst. 1 o. s. ř. Pro opožděnost tak měl být předmětný návrh správně zamítnut.

3. postoupení s odkládací podmínkou

*rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 33
Cdo 4658/2009 ze dne 29. 2. 2012*

k § 524 obč. zák.

Předmětem postoupení může být pohledávka budoucí, tj. taková, která v době uzavření postupní smlouvy ještě neexistuje a má vzniknout teprve v budoucnu; okamžik postupu budoucí pohledávky je pak totožný s okamžikem, kdy pohledávka vznikne. K postoupení je způsobilá i pohledávka, jejíž existence je sporná, i pohledávka, jejíž vznik je vázán na splnění podmínky.

Předmět plnění smlouvy o postoupení pohledávek není nemožný, jestliže postupník postupuje pohledávky, které sám nabyl dříve uzavřenou smlouvou o postoupení pohledávek s odkládací podmínkou vázanou na okamžik zaplacení ceny za postoupení.

4. směnečná pohledávka a promlčení

*usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 20
Cdo 2973/2011 ze dne 15. 11. 2011
(navazující na usnesení sp. zn. 20 Cdo 436/2009 ze dne
2. 12. 2010)*

k § 110 obč. zák.

S ohledem na charakter směnečného závazku se otázky promlčení neupravené zákonem č. 191/1950 Sb., tedy i běh pro-

mlčecí doby soudem přiznané směnečné pohledávky, posoudí podle nejobecnější právní úpravy a tou je občanský zákoník. Byla-li směnečná pohledávka přiznána v nalézacím řízení pravomocným rozhodnutím, použije se (bez ohledu na povahu účastníků směnečného závazkového vztahu nebo na povahu kauzální pohledávky) pro běh promlčení ustanovení § 110 obč. zák., a nikoliv ustanovení § 408 obch. zák.

5. námitka promlčení a rozpor s dobrými mravy

*usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 20
Cdo 595/2010 ze dne 31. 1. 2012*

k § 3 obč. zák., § 408 obch. zák. a § 268 o.s.ř.

I v exekučním řízení mohou nastat situace, kdy uplatnění námitky promlčení je výrazem zneužití práva na úkor účastníka, který marně uplynutí promlčecí lhůty nezavinil. Obecně (zásadně) platí, že námitka promlčení v rozporu s dobrými mravy není; ve zcela výjimečných případech odůvodněných zvláštními okolnostmi však uplatnění námitky promlčení může být shledáno v rozporu s dobrými mravy.

6. dovolání a zásadní právní význam

*usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 29
NSČR 66/2011 ze dne 30. 11. 2011*

*k § 237 odst. 1 písm. c), odst. 3 o. s. ř., 238a odst. 1
písm. a), odst. 2 o.s.ř.*

Má-li právní otázka řešená v rozhodnutí odvolacího soudu význam pro rozhodnutí konkrétní věci (v jednotlivém případě), nelze odmítat přípustnost dovolání podle § 237 odst. 1 písm. c/ o. s. ř. pouze na základě argumentu, že postrádá zásadní význam z hlediska rozhodovací činnosti soudů vůbec (pro jejich judikaturu), zejména proto, že její řešení je dáno neopakovatelnými a nezaměnitelnými skutkovými okolnostmi případu.

II. Provádění exekuce

1. vypořádací podíl ve veřejné obchodní společnosti a běh promlčecí lhůty v případě dědění podílu

*usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 29
Cdo 793/2011 ze dne 8. 2. 2012*

*k § 88 odst. 1 písm. c) obch. zák. ve znění do
31. 12. 2000, § 89 obch. zák. a § 91 ve znění
do 31. 12. 2000 obch. zák.*

Připouští-li společenská smlouva veřejné obchodní společnosti dědění podílu (a ve společnosti zůstávají alespoň dva společníci) v souladu s § 88 odst. 1 písm. c) obch. zák., vzniká právo na vyplacení vypořádacího podílu podle § 91 odst. 2 obch. zák. dědici, který se nepřihlásil o účast ve společnosti. Toto právo tedy nevzniká již dnem právní moci rozhodnutí o tom, kdo je dědicem bývalého společníka, neboť k tomuto dni není postaveno najisto, zda vůbec dědici právo na výplatu vypořádacího podílu vznikne, tj. zda se o účast přihlásí, či nikoli. Ustanovení § 91 odst. 1 obch. zák. dává totiž takovému dědici právo přihlásit se o účast ve společnosti v prekluzivní lhůtě jednoho měsíce. Jestliže ji dědic využije, stane se společníkem veřejné obchodní společnosti a právo na vypořádací podíl mu nevznikne. Naproti tomu vznik práva na vypořádací podíl je spjat až s marným uplynutím výše uvedené lhůty.

Vzniká-li právo na vyplacení vypořádacího podílu až marným uplynutím lhůty podle § 91 odst. 1 obch. zák., nemohla splatnost vypořádacího podílu, a tím počátek běhu příslušné promlčecí doby, nastat před tímto dnem.

2. součástí podniku

rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 29 Cdo 1499/2009 ze dne 8. 12. 2011

k § 477 odst. 1 obch. zák.

Vztah mezi akciovou společností a členem jejího představenstva není součástí podniku akciové společnosti a nepřechází převodem podniku na jeho nabyvatele. Součástí podniku proto nejsou ani závazky z tohoto vztahu vzniklé.

III. Odpovědnost za škodu a nemajetkovou újmu

1. vědomost o řízení, které mělo způsobit nemajetkovou újmu

rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 30 Cdo 4336/2010 ze dne 25. 1. 2012

k § 13 zákona č. 82/1998 Sb.

Účelem náhrady nemajetkové újmy způsobené nepřiměřeně dlouhým řízením je kompenzace stavu nejistoty, do níž byl poškozený v důsledku nepřiměřeně dlouze vedeného řízení uveden a v níž byl tak udržován; odškodňována je újma způsobená nejistotou ohledně výsledku řízení a s ním souvisejícím právním postavením poškozeného. Bez vědomosti o probíhající řízení, které je způsobilé do právního postavení poškozeného zasáhnout, nemůže být poškozený ve stavu nejistoty ohledně jeho výsledku, a nemůže mu tedy v jejím důsledku vznikati ani nemajetková újma.

2. odškodnění za snížení dobytosti pohledávky

rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 28 Cdo 4641/2008 ze dne 23. 8. 2011

k 8 odst. 1 a 26 zákona č. 82/1998 Sb. a § 442 odst. 1 obč. zák.

Stát nemůže odpovídat za škodu způsobenou snížením dobytosti pohledávky věřitele (poškozeného), pokud by věřitel i bez jakéhokoli státního zásahu nemohl své právo fakticky vymoci. Majetková situace dlužníka má vliv na určení výše škody způsobené nesprávným úředním postupem.

3. nesprávný úřední postup a okruh poškozených osob

rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 30 Cdo 675/2011 ze dne 29. 11. 2011

k § 13 odst. 2 zákona č. 82/1998 Sb.

V případě nemajetkové újmy vzniklé v důsledku nesprávného úředního postupu, spočívajícího v porušení práva na rozhodnutí věci v přiměřené lhůtě, je poškozeným ve smyslu cit. § 13 odst. 2 OdpŠk fyzická nebo právnická osoba, která byla přímo nesprávným úředním postupem dotčena, tj. osoba, u které jsou vzniklá nemajetková újma a nesprávný úřední postup ve vztahu příčinné souvislosti.

Další osoby, v důsledku svého vztahu k primárnímu poškozenému, mohou rovněž pociťovat důsledky nesprávného úředního postupu, spočívající v jejich nejistotě ohledně výsledku řízení, jehož se primární poškozený účastní. Je to však nikoli přímo, ale zprostředkovaně skrze jejich vztah k primárnímu poškozenému. Nebýt totiž jejich vztahu k primárnímu poškozenému, újmu způsobenou nepřiměřenou délkou původního řízení by nepociťovaly.

4. promlčení nároku na náhradu škody vzneseného přímo proti exekutorovi

rozsudek Krajského soudu v Ostravě sp. zn. 75 Co 19/2011 ze dne 6. 5. 2011

k § 32 e. ř.

Pokud vznikne činností exekutora při výkonu veřejné moci přenesené na něj zákonem jinému škoda uplatněná vůči exekutorovi v režimu § 32 e. ř., bude vzhledem k absenci úpravy promlčení v exekučním řádu takto vzniklý závazkový vztah vždy vztahem občanskoprávním bez ohledu na povahu účastníků závazkového vztahu vzniklého z titulu náhrady škody.

Při činnosti soudního exekutora při výkonu přenesené veřejné moci nedošlo ke střetu s podnikatelskou činností žalobce v takovém smyslu, aby mezi nimi vznikl relativní obchodní závazkový vztah z tvrzené způsobené škody.

PROFESNÍ PROFILY NOVÝCH EXEKUTORŮ

Mgr. Dušan Šnaider

soudní exekutor
Exekutorského úřadu Praha-západ

Povězte, prosím, čtenářům Komorní listů, odkud pocházíte a kdy jste se narodil.

Narodil jsem se dne 19. 2. 1974 ve středočeském Benešově, ale celý svůj život žiji v Praze.

Jaká studia jste absolvoval a jakou odbornou praxi za sebou máte?

Absolvoval jsem magisterský obor na Právnické fakultě University Karlovy v Praze. Nejprve jsem pracoval v oblasti telekomunikací, ale v roce 2003 jsem nastoupil do pracovního poměru k soudnímu exekutorovi JUDr. Juraji Podkonickému, Ph.D., Exekutorský úřad Praha 5, kde jsem pracoval jako exekutorský koncipient. Po složení exekutorské zkoušky jsem u stejného zaměstnavatele dále pracoval již jako exekutorský kandidát.

S jakým záměrem či posláním byste rád vykonával exekutorský úřad?

Mým cílem je rychlé a efektivní vymáhání pohledávek oprávněného. Za zcela samozřejmé však považuji respektování práv účastníků řízení. Jsem si vědom, že není vůbec snadné na jedné straně hájit zájmy oprávněného a na druhé straně respektovat zájmy povinných, aby nebyli prováděním exekuce nepřiměřeným způsobem postihováni. Domnívám se však, že důsledným dodržováním všech příslušných právních předpisů, které upravují exekuční řízení, včetně etických pravidel, mohu i já přispět ke zlepšení profesní a společenské role soudních exekutorů.

Jsou se vznikem nového úřadu spojeny rozsáhlé povinnosti? Kdy plánujete otevřít svůj úřad?

Se vznikem exekutorského úřadu je skutečně spojena celá řada povinností. Byl jsem velice rád, že tajemník Exekutorské komory ČR, pan Mgr. Ustohal mně po mém jmenování nabídl veškerou pomoc při vzniku tohoto úřadu. Zejména jsem velmi ocenil, že mi pan tajemník zaslal písemné materiály, které jsou vlastně jakýmsi návodem a rádcem při zajišťování všech potřebných náležitostí.

Exekutorský úřad bych rád otevřel v průběhu měsíce června 2012. V současnosti se věnuji přípravě, a to zejména softwaru, ve kterém budu vést svoji agendu. Domnívám se, že jednou z podmínek skutečně efektivního fungování exekutorského úřadu je vedení elektronického exekučního spisu.

AKTUÁLNÍ UDÁLOSTI

Mgr. Martin Horák

soudní exekutor
Exekutorského úřadu Tábor

Povězte, prosím, čtenářům Komorní listů, odkud pocházíte a kdy jste se narodil.

Narodil jsem se v roce 1981 v Náchodě. V současné době však žiji v Brně, kde jsem zůstal po absolvování vysoké školy.

Jaká studia jste absolvoval a jakou odbornou praxi za sebou máte?

Jsem absolvent Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně (ročník 2005). Po studiu jsem nastoupil jako exekutorský koncipient k Mgr. Cingrošovi (EÚ Brno-město) a od roku 2009 jsem působil jako exekutorský kandidát a zástupce soudního exekutora JUDr. Pazáka (EÚ Brno-venkov). Při zaměstnání jsem se věnoval i činnosti pro Exekutorskou komoru ČR, např. se účastnil rozjezdu bezplatných právních porad v Brně. Rovněž jsem členem Právní a legislativní komise EK ČR. Na základě svých zkušeností mohu spolupraci s EK ČR všem aspirantům na pozici soudního exekutora doporučit, neboť tak mají příležitost dozvědět se řadu informací, které následně využijí při výběrovém řízení a rozjezdu vlastního úřadu.

S jakým záměrem či posláním byste rád vykonával exekutorský úřad?

Exekutorský úřad v obvodu Okresního soudu v Táboře, kam jsem byl jmenován, je uvolněným úřadem po JUDr. Štěrbové. Mým základním záměrem je tedy dokončit „staré“ spisy po mé předchůdkyni a samozřejmě získat pro spolupráci nové klienty. Protože doba elektronických komunikací značně pokročila, povedu ve svém úřadě elektronické spisy. Z počátku budu ve srovnání s ostatními kolegy malým úřadem, ale v horizontu 3-5 let bych se rád dostal mezi střední úřady s nápadem 3000-6000 případů ročně.

Jsou se vznikem nového úřadu spojeny rozsáhlé povinnosti? Kdy plánujete otevřít svůj úřad?

Úřad plánuji otevřít 1. 7. 2012. Elektronická část úřadu funguje již nyní, ale je ještě nutné některé záležitosti dořešit (např. elektronickou úřední desku). S otevřením úřadu je spojena řada povinností. Jedna skupina se váže ke vzniku nového podnikatelského subjektu. Druhá skupina povinností souvisí s převzetím spisů po odvolané soudní exekutorce. Třetí skupinou je pak zřízení přístupů do rozmanitých evidencí. Na tomto místě bych chtěl poděkovat Mgr. Ustohalovi, který mi byl nápomocen s ohlašováním na různé státní instituce.

Exekutorská komora spustila on-line poradny

Exekutorská komora zprovoznila další část projektu, jehož cílem je pomáhat účastníkům řízení. Na svých webových stránkách www.ekcr.cz spustila on-line poradny. Žádá-li zájemce o radu, postačí mu vyplnit jednoduchý elektronický formulář. Kromě samotného dotazu musí uvést jen jméno a příjmení, předmět podání a kontakt na svoji osobu. Současně může přiložit listiny, jež se týkají konkrétního exekučního řízení. „Cílem rozšíření poradenského servisu pro veřejnost je snaha nového prezidia Exekutorské komory o působení v oblasti osvěty. Ačkoliv soudní exekutoři nemají žádný vliv na rostoucí počet nařízených exekucí, mají zájem podílet se na zvýšení finanční a právní gramotnosti obyvatel. Chceme, aby lidé rozuměli problematice exekučního řízení. Odstraníme tím zbytečná nedorozumění, která leckdy vznikají z pouhé neznalosti našich povinností a pravomocí,“ uvedl 7. června na tiskové konferenci prezident Exekutorské komory Mgr. Ing. Jiří Prošek.

Zvířata by neměla podléhat exekuci

Poslanci v polovině června schválili ve třetím čtení novelu zákona, který upravuje činnost soudních exekutorů. Přináší řadu změn. Kromě jiného obsahuje společný návrh Exekutorské komory a Ligy na ochranu zvířat, jehož se ujala poslankyně VV Jana Suchá, o exekučním postihu zvířat. Zvířata v lidské péči, u nichž hospodářský efekt není hlavním účelem chovu a která slouží člověku jako společníci, by v budoucnu neměla být exekučně postižitelná, měla by být zařazena mezi věci, které jsou vyloučeny z exekuce. Nyní novela míří do Senátu.

Čeští exekutoři se dočkali mezinárodního uznání

Soudní exekutoři v Česku dosáhli významného mezinárodního úspěchu. JUDr. Juraj Podkonický, Ph.D., soudní exekutor Exekutorského úřadu Praha 5, byl zvolen do Výboru Mezinárodní unie soudních exekutorů. Volba proběhla na konferenci UIHJ, která se konala na konci května v jihoafrickém Kapském městě. Úspěšná kandidatura JUDr. Podkonického, který se mezinárodní oblasti exekučního práva intenzivně věnuje několik let a zastává funkci tajemníka Eurodanubijské skupiny UIHJ, je významným oceněním i pro Českou republiku. Ve vedení UIHJ, která sdružuje již 76 zemí, je totiž jediným reprezentantem bývalého východního bloku. Čeští soudní exekutoři se prostřednictvím této volby dočkali uznání od zahraničních kolegů a odborníků. Po deseti letech své existence prokázali, že svou činnost vykonávají efektivně a na úrovni srovnatelné či převyšující zahraniční poměry. Reportáž viceprezidenta Mgr. Davida Koncze z konference UIHJ si můžete přečíst na straně č. 40.

Na webu Komory fungují nové kalkulačky nákladů exekuce a srážek ze mzdy

Exekutorská komora spustila dvě nové aplikace, jež by měly pomoci nejen účastníkům řízení, ale i třetím osobám. Na stránkách www.ekcr.cz naleznete dvě kalkulačky, které přispějí k orientaci zájemců v exekučním řízení. Díky první kalkulačce si povinní mohou rychle a jednoduše spočítat náklady exekuce. Po zadání jistiny dluhu tak bude zřejmé, jak vysokou odměnu si účtuje advokát v nalézacím a exekučním řízení a jaká odměna náleží exekutorovi. Aplikace přitom vychází z novelizovaných vyhlášek č. 330/2001 Sb. (exekutorského tarifu) a č. 484/2000 Sb. (advokátního tarifu). Druhá aplikace má pomoci zaměstnavatelům s výpočtem srážek ze mzdy. Nejenom třetí osoby, ale i zaměstnanci, proti nimž soud nařídil exekuci, se tak dozvědí, kolik jim zaměstnavatel bude měsíčně srážet z platu.

Prezident Prošek diskutoval na konferenci o finanční gramotnosti

Dluhové pasti, vztahy mezi dlužníky a věřiteli, osobní bankroty, finanční gramotnost žáků a studentů či vývoj finančních trhů v Evropě v kontextu finanční krize – to byla témata konference, kterou pořádal měšec.cz. Akce, která se konala v prostorách Konferenčního centra City Pankrác v Praze, se zúčastnil i prezident Exekutorské komory Mgr. Ing. Jiří Prošek. V rámci panelové diskuse vysvětlil základní odlišnosti mezi exekutorským úřadem a inkasní agenturou. Připomněl také, že za mnohé komplikace v exekučním řízení může sám povinný. Často se totiž nezdržuje na místě trvalého bydliště a nepřebírá si korespondenci. Konference se dále zúčastnili právní poradce dTestu Miloš Borovička, šéf Terra Klubu Daniel Kozák či ekonom Petr Zahradník.

7. června jsme oslavili Mezinárodní den soudních exekutorů

Letošní Mezinárodní den soudních exekutorů připadl na 7. červen. Už pátým rokem ho vyhlašuje Mezinárodní unie soudních exekutorů. Téma dne znělo „Exekutor a občan“. Cílem je apelovat na základní charakteristiky této právnické profese – na nestrannost, nezávislost, přiměřenost, odpovědnost, etiku a profesionalitu. Soudní exekutoři jsou spojnicí mezi spravedlností a občany. Vykonnávají službu pro stát, realizují rozhodnutí soudů, zajišťují, aby tyto rozsudky byly vyslyšeny. „Jestliže stát garantuje formální zákonné záruky, exekutoři je povyšují na záruky skutečné a efektivní,“ uvedl prezident UIHJ Leo Netten ve své tiskové zprávě vydané k tomuto dni.

Exekutorským koncipientům přednášel prof. Marek i JUDr. Kasíková

15. května přednášel exekutorským koncipientům prof. JUDr. Karel Marek, CSc., z Katedry obchodního práva Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně. V brněnském Hotelu International jim poskytl odborný výklad obchodního práva. Nepovinné školení navazovalo na únorovou přednášku z února 2011. Ve středočeských Choceradech si pak exekutorští koncipienti mohli vyslechnout referát JUDr. Martyny Kasíkové, místopředsdkyně Krajského soudu v Praze. Na 7. červen si připravila přednášku, kterou rozdělila do dvou bloků: Cizinec – účastník řízení, doručování písemností do ciziny a Exekuce cizozemského exekučního titulu.

Chystá se školení v Seči a další ročník Diskusního fóra Třešť

Ve dnech 10. a 11. září proběhne dvoudenní povinné školení exekutorských koncipientů, a to v Hotelu Jezerka v Seči. O několik dní později – 24. a 25. září se bude konat další ročník Diskusního fóra Třešť. Místem setkání soudních exekutorů, zástupců Ministerstva spravedlnosti či Slovenské komory exekutorů, soudců a další odborné veřejnosti bude Zámecký hotel Třešť. Nosným tématem symposia má být „Kárná odpovědnost soudních exekutorů“.

Kudy s dluhy? Debata Člověka v tísní

V úterý 19. června uspořádali odborní pracovníci společnosti Člověk v tísní již druhý seminář k projektu dluhového poradenství s názvem Kudy s dluhy. Tentokrát byl zaměřen na vývoj a současný stav procesu vymáhání pohledávek a možnosti finančního poradenství. V plzeňském Domě hudby byla mimo jiné představena srovnávací analýza nákladů vymáhání v Česku a v zahraničí. Do následné diskuse, kterou vedl Daniel Hůle, byl přizván i prezident Exekutorské komory Mgr. Ing. Jiří Prošek.

Do e-mailových schránek Vám již brzy přijde EK ČR newsletter

Soudní exekutoři již brzy najdou ve svých e-mailových schránkách newsletter Exekutorské komory. Smyslem je posílit a zkvalitnit interní komunikaci a informovat o činnosti nového prezidia. V přehledném formátu pdf, jehož layout vychází z Komorních listů, si budete moci každý měsíc přečíst nejdůležitější zprávy z dění ve stavu.

ABSTRACTS

JUDr. Eva Barešová Real Estate Registry and the New Civil Code

With the new Civil Code which brings many changes to civil law it is necessary to accept new Real Estate Registry Code. It necessarily ought to reflect the changes in Civil Code concerning immovable assets. Firstly, it comes with new definition of immovable assets, bringing back the superficies solo cedit principle (surface falls back behind land – a building becomes a part of the land plot below), the sphere of material laws subject to registration in the public list, i.e. the Real Estate Registry, increases and so does the range of remarks. Strict application of material publicity for Real Estate Registry entries is being brought into effect. Technical side of Real Estate Registry administration is not subject to major changes.

Mgr. Michal Schneider Cross-boundary Law Enforcement Procedure in the Context of Czech – Polish Relations

The article focuses on possibilities of cross-boundary law enforcement along with effective Czech, international and community regulations. It deals with application of Regulation 44/2001/ES (Brussels I) and regulation on European Enforcement Title for Undisputed Claims, European Payment Order and European Procedure on Minor Claims. In the end it approximates possible enforcement procedure in case of bilateral international treaty between Czech Republic and Poland.

Mgr. Ondřej Svoboda Insolvency petition as protection of a debtor?

The author points out current practice within purpose-built insolvency petitions by debtors, who are at the same time debtors in enforcement procedure, in a short period of time before auction of their immovable assets. The article refers to procedural situations within cases of submitting imperfect insolvency petitions (drafts) and to the impact that individual ways of bankruptcy solutions have on debtors; the impact is partially compared to the enforcement procedure course.

prof. JUDr. Karel Marek, CSc. Leasing contract, contract on purchase of leased object

The article deals with general question of commercial-law regulation of leasing, which follows § 269/2 Commercial Code as so called innominate contract. The author classifies leasing into separate categories, brings comparison between several other countries and presents possible content of a contract on leasing. It focuses on the contract on purchase of leased object contract type, points out its substantial parts and discusses termination of lease contract and the right of purchase in particular. Finally it analyses the formation of contract of purchase, transmission of ownership, purchase price and possible faults. The last part discusses the question of costless ownership acquisition.

CONTENT

INTERVIEW	6	Judicial Officers Were Established to Be Better Than Courts Interview with president of Chamber of Judicial Officers Mgr. Ing. Jiří Prošek	REPORTS	40	21st International UIHJ Congress – Cape Town Mgr. David Koncz
ARTICLES	10	Real Assets Registry and the New Civil Code JUDr. Eva Barešová	LEGISLATION	41	Views of Legal Enforcement on Common Assets column by Mgr. Martin Hampl
	16	Cross-boundary Law Enforcement Procedure in the Context of Czech – Polish Relations Mgr. Michal Schneider	COURT PRACTICE	43	From the Constitutional Court practice (related to enforcement procedures) column by Mgr. Vladimíra Medková
	23	Insolvency petition as protection of a debtor? Mgr. Ondřej Svoboda		46	From the court practice related to and effective within enforcement procedures column by Mgr. Vladimíra Medková a Mgr. Jan Uhlíř
	28	Leasing contract, contract on purchase of leased object prof. JUDr. Karel Marek, CSc.	NEWS FROM THE CHAMBER	49	Professional profiles of new judicial officers Mgr. Dušan Šnaider, Mgr. Martin Horák
HISTORY	36	Public auction places in the periods of monarchy and First Republic JUDr. Petr Smolík, Ph.D.		51	Current events column by Petra Báčová

Komorní listy

jedenácté číslo
<http://www.ekcr.cz/komorni-listy>

vzor citace

PŘIJMENÍ J. Název článku. Komorní listy, XX/20XX. Brno: EK ČR, 20XX. s. POČET STRAN PŘÍSPĚVKU. MK ČR E 19153.

Redakční rada

Mgr. Petra Báčová
Mgr. David Hozman
JUDr. Milan Makarius
Mgr. Vladimíra Medková
Mgr. Ondřej Svoboda
Mgr. Pavel Tintěra
JUDr. Jana Tvrdková

zdarma
náklad 700 ks
vychází čtvrtletně
datum vydání 2. 7. 2012

MK ČR E 19153
registrace Ministerstva kultury ČR
ISSN 1805-1081 (print), ISSN 1805-109X (on-line)

adresa redakce

Exekutorská komora České republiky
IČ: 70940517
Komorní listy
Husova 8, 602 00 Brno

tel. kontakt: 545 212 285
fax: 545 212 305
e-mailová adresa: redakce@ekcr.cz

překlad

Mgr. Tereza Michálková

sazba a tisk

PRINTECO s.r.o., Brno

Komorní listy
produkuje, vydává a distribuuje
Exekutorská komora České republiky

„Zadržte tedy zlo, dokud neexistuje,
a poruchu, dokud se neprojeví.“

Lao-c'

 cryptocult – diskretní spojení úspěšných

CryptoCult zajišťuje telefonování bez možnosti odposlechu.
Jedinečný systém pro svobodnou komunikaci.
Už se nebudete muset omezovat.

www.cryptocult.com

portáldražeb

.CZ

v nové verzi
dostupný
jednotný

portál exekučních dražeb

www.portaldrazeb.cz

provozovaný Exekutorskou komorou České republiky

nová verze Portálu od května 2012

přehled všech nařízených dražeb nemovitostí a movitých věcí
na jednom místě

možnost vyhledávání podle typu, polohy a ceny nemovitostí

www.portaldrazeb.cz